

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ



Djeca obitelji Dulić



BROJ
678

Subotica, 15. travnja 2016. Cijena 50 dinara



Izbori 2016:
Prosjaci u armanima

Glas za listu
a ne za osobu

Ponovno na početku
tragične priče

INTERVJU
Milovan Miković



Počeo upis
prvašića

SADRŽAJ

AKTUALNO

6-7

Komentari na izjavu Pásztora
**PARTNERSKI ODNOS VLASTI
I MANJINA – DALEK IDEAL**



INTERVJU

10-11

Milovan Miković, književnik
PREPUSTITI SE CUNAMIJU RIJEČI



TEMA

14-15

Vlč. Marko Kljajić o oslobađajućoj presudi
Šešelju
**PONOVNO NA POČETKU TRAGIČNE
PRIČE**



ŠIROM VOJVODINE

22-23

Somborska kaporka, autohtona rasa koka
ČUBASTA LJEPOTICA



KULTURA

30-31

Katarina Firanj, autorica nedavno objavljene
knjige *Garavi salaši*
**KRONIKA NEPOVRATNO
IZGUBLJENOG VREMENA**



SPORT

51

Luka Videc, stolnotenisač *Spartaka*
DRŽAVNO SREBRO U IGRI PAROVA



Zakoni i politička volja



Dičimo se i divimo dobrim zakonima ali u njihovom ostvarivanju kao i praćenju provođenja tih zakona postoje brojni deficiiti, rečeno je među ostalim na skupu posvećenom inicijativi za ustanovljavanje Ministarstva za ljudska i manjinska prava u budućoj Vladi Srbije. Skup je u utorak organizirao Centar za istraživanje etniciteta iz Beograda s ciljem da se sagledaju argumenti za i protiv ove inicijative. Argumenti »za« uspostavljanje Ministarstva su da, usprkos napora tijela javnih vlasti, i dalje postoje problemi u ostvarivanju i zaštiti

ljudskih prava – posebno prava ranjivih grupa, među njima i prava nacionalnih manjina.

U prilog ovoj inicijativi su izvještaji i mišljenja međunarodnih organizacija, nezavisnih državnih tijela i organizacija civilnog društva u kojima se navodi kako je tijekom 2014./15. stanje ljudskih prava pogoršano, kako postoje značajni problemi u ostvarivanju ljudskih prava kao i to da se pitanjima društvene integracije/inkluzije kao bitnih uvjeta za puno ostvarivanje ljudskih prava ne poklanja dovoljna institucionalna pažnja.

Glavni argument »za« je što u izvršnoj vlasti ne postoji tijelo koje se s punom upravnom i političkom odgovornošću stara o primjeni međunarodnih standarda i nacionalnih propisa zaštite ljudskih i manjinskih prava. Naime, istaknuto je da je jedan od osnovnih problema u ostvarivanju ljudskih i manjinskih prava disperzija nadležnosti po različitim sektorima različitih ministarstava, nedostatak koordinacije među tim sektorima kao i nedostatak podzakonskih akata kojima se bliže uređuje ostvarivanje pojedinih prava. Naglašeno je i da se ljudska prava u Srbiji tretiraju kao nešto fiktivno, kao moda ili nešto što nameće Europska unija i da nedostaju jasno definirane javne politike ostvarivanja ljudskih prava, suočavanja s prošlošću i tranzicijske pravde. Nadalje, rečeno je da se u Srbiji termin »nedostatak političke volje« često koristi kao izgovor za neprimjenjivanje zakona kao i da veoma mali broj poruka vezanih za ljudska i manjinska prava u predizbornoj kampanji govori o tome da među političarima nema niti dovoljno svijesti niti jasne vizije o tim pravima. Čulo se i drugih argumenta »za«, a među malobrojn timer argumentima »protiv« je onaj da formalno osnivanje ministarstva ne garantira da će sve time biti riješeno.

O ovoj temi će se organizirati niz skupova po Srbiji, ali sudeći po (ne)zainteresiranosti medija za ovaj prvi skup, malo toga ćemo čuti i pročitati o tome u tzv. velikim medijima. Pa ipak, premda smo »mali medij« jedne manjinske zajednice ostaje nam bar satisfakcija da svi problemi i teme o kojima pišemo, i o kojima govore manjinske institucije i organizacije, nisu samo »kuknjava i žalopojke« već da su upravo ti i takvi problemi prepoznati i od brojnih međunarodnih i domaćih organizacija. Ako je prepoznavanje ovih problema ujedno i prvi korak u njihovom rješavanju, onda je to dobar znak. A kad se formira nova Vlada saznat ćemo i kako ona gleda na ovu stvar.

J. D.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: *Sajnos* doo Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP Ъ Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Šansa u organskoj poljoprivredi

Nakon uspješno završenog natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava bračnim parovima na teritoriju AP Vojvodine za kupnju seoskih kuća s okućnicom, na temelju kojeg je 115 obitelji dobilo priliku samostalno započeti život na selu, Zavod za ravnopravnost spolova osmislio je edukativni program »Osnove organske poljoprivrede – šansa za mnoge«, kao nastavak poticajnih mjera pokrajinskih institucija kvaliteti života bračnih parova na selu i unapređenju njihovog ekonomskog položaja.

Za edukaciju o osnovama organske proizvodnje, plasteničkoj proizvodnji, kreiranju bio-vrta, uzgoju ljekovitog i začinskog bilja, organskoj proizvodnji voća i drugim sličnim temama prijavio se 31 bračni par iz 27 sela Vojvodine. Program realiziraju Zavod za ravnopravnost spolova, Zelena mreža Vojvodine i Edukativni centar iz Novog Sada.

K. K.

Načelno dobro

Pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu **Branislav Bugarski** sudjelovao je u Bruxellesu kao član izaslanstva Srbije na trećem zasjedanju Odbora za provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Srbije Europskoj uniji gdje je iznio stavove Vojvodine u okviru ovog procesa.

Među ostalim, rekao je kako je stanje prava nacionalnih manjina u AP Vojvodini, kao što je u Izvještaju ocijenjeno, na visokom nivou. Postoji pravni okvir za zaštitu manjina i kulturnih prava. Vojvodina i dalje osigurava visok stupanj zaštite za nacionalne manjine – nacionalne zajednice i međuetnička situacija je načelno dobra, a u tom segmentu zakonodavstvo se provodi najdjelotvornije u AP Vojvodini. Ipak, još uvijek postoji bojazan u vezi s manjinskim medijima, koji se suočavaju sa značajnim izazovima zbog novog Zakona o javnom informiranju i medijima.

ODAVANJE POČASTI ŽRTVAMA U JASENOVCU

Grabar – Kitarović: »Prestati politizirati Jasenovac«

Predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar – Kitarović** komentirala je prošloga vikenda najavljeni bojkot Srpskog narodnog vijeća i Koordinacije židovskih općina komemoraciji u Jasenovcu.

»Te podjele nisu dobre i ovih dana ću započeti sa svima razgovarati da vidimo što možemo učiniti. U svakom slučaju Jasenovac je bio veliko stratište ustaškog režima. Hrvatska je izrasla na korijenima Domovinskog rata i antifašizma koji je utemeljen u našem Ustavu. Moramo se prestati dijeliti oko prošlosti i usredotočiti na egzistencijalna, a ne ideološka pitanja i

protuhitlerovske koalicije. Međutim, to treba prepustiti povjesničarima, sagledati objektivno istinu i priznati da je Jasenovac bio stratište ustaškog režima koji nije u temeljima moderne hrvatske države, ali i treba prestati time manipulirati u političke svrhe. Danas imamo puno egzistencijalnih problema. Trebamo brinuti o standardu građana, kad pitate ljude što im je bitno reći će posao, plaća... Idemo se usredotočiti na ono što muči hrvatske građane danas, a povijest sagledati objektivno«, zaključila je Grabar – Kitarović.

U Zagrebu je prošloga vikenda boravio posebni izaslanik za pitanja holokausta



okrenuti se budućnosti. Naravno, moramo poštivati povijest i sagledavati je u povijesnim okvirima bez ikakvog revizionizma, ali i bez politikantstva. Trebamo respektirati i poštivati žrtve, pokloniti im se i jednostavno se osvrnuti na to kao lekciju. Treba prestati politizirati Jasenovac«, kazala je Grabar – Kitarović.

Predsjednica je napomenula kako postoje oni koji umanjuju jasenovačke žrtve, isto kao i oni koji ih preuveličavaju, ali je naglasila da je većina Hrvata u Drugom svjetskom ratu bila na pravoj strani, protiv Hitlera i njegovih saveznika:

»Postoje pojedinci koji umanjuju te žrtve, ali postoje i oni koji ih uvelike preuveličavaju i pokušavaju iskoristiti kako bi se nanijela kolektivna krivnja hrvatskome narodu što apsolutno odbacujem. U Drugom svjetskom ratu je većina hrvatskog naroda pokazala da je na na strani

američkog State Departmenta **Nicholas Dean**, koji se susreo s hrvatskom predsjednicom. Teme razgovora bile su pitanje oduzete židovske imovine, edukacija o holokaustu i odavanje počasti žrtvama.

»Da budem sasvim jasna, NDH je bila najmanje nezavisna i najmanje je štitiла interese hrvatskog naroda, a ustaški režim bio je zločinački. Antifašizam je u temeljima hrvatskog Ustava, a moderna hrvatska država izrasla je na temeljima Domovinskog rata pod vodstvom prvog hrvatskog predsjednika, doktora **Franje Tuđmana**«, izjavila je nakon susreta predsjednica Grabar – Kitarović i pozvala građane na ukidanje podjela u vezi s ideološkim pitanjima:

»Cilj je razgovarati sa svima, smiriti tenzije, kako bi se dostojno i s punim uvažavanjem i pijetetom odala počast žrtvama Jasenovca.«

POGLAVLJE 23 JOŠ »ZATVORENO« ZA SRBIJU

Bez suglasnosti Hrvatske

Komitet za proširenje Savjeta Europske unije (COELA) je prošloga petka, 8. travnja, u Bruxellesu postigao suglasnost da se u lipnju otvori poglavlje 24 u pregovorima o članstvu sa Srbijom, ali Hrvatska jedina i dalje odbija da pristane i na otvaranje poglavlja 23. Hrvatska ni prošloga petka nije dostavila svoj stav o prihvaćanju izvješća o ocjeni mjerila za otvaranje tog poglavlja, čime je praktično proces zaustavljen i prije nego što je formalno počeo. Europska komisija ne može niti početi izradu nacrtu o zajedničkom stajalištu EU, niti tražiti od Srbije da preda svoje stajalište, prije nego što se postigne jednoglasnost država članica.

Službeni Zagreb je posljednjih dana u više navrata najavio ovakav ishod. Hrvatska je nekoliko puta dala do znanja kako očekuje da se njezini zahtjevi o izmjeni zakona o jurisdikciji Srbije za suđenje za ratne zločine i o pravima hrvatske manjine u Srbiji ubace među mjerila Srbije u tom poglavlju.

Predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar – Kitarović** izjavila je u intervjuu *Večernjem listu* da Hrvatska ne blokira pregovore Srbije s EU, ali očekuje da ta država ispuní preduvjete za članstvo.

»Ne bih to nazvala blokadom. Riječ je jednostavno o ispunjavanju kriterija«, rekla je Grabar – Kitarović i istaknula da se slaže s ocjenama u Hrvatskoj da bi bilo dobro da Hrvati u Srbiji imaju jednaka prava, kao Srbi u Hrvatskoj.

»Ne sviđa mi se ono što čujem od nekih političara iz Srbije da je Srbija ispunila sve svoje obveze i da kritikuju našeg ministra vanjskih poslova **Mira Kovača** zbog inzistiranja na poštovanju Sporazuma o međusobnoj zaštiti nacionalnih manjina i na ukidanju takozvane univerzalne jurisdikcije«, rekla je Grabar – Kitarović.

Europska komisija i ostale zemlje članice planiraju pojačati pritisak na Hrvatsku s namjerom da službeni Zagreb odustane od tri uvjeta Srbiji bez kojih Hrvatska ne daje suglasnost za otvaranje poglavlja 23, doznaje *Večernji list* od izvora u Bruxellesu koji su upućeni u ovu raspravu. No, iz hrvatskog Ministarstva vanjskih i europskih poslova poručuju da nema promjene stava, barem ne dok ne prođe

izborna kampanja u Srbiji i dok ta zemlja ne dobije novu vladu.

»Sa zanimanjem pratimo široke promidžbene aktivnosti u Srbiji koje se tiču njezinih pregovora o članstvu u EU-u. Međutim, nikakva promidžba, koliko god bila uspješna ili neuspješna u tuzemstvu ili inozemstvu, ne može nadomjestiti usvajanje i primjenu temeljnih vrijednosti EU-a kao što su, među ostalima, poštivanje vladavine prava i ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina, i predanost dobrosusjedskoj suradnji. Pustimo da prođe izborna kampanja i da se formira nova vlada u Srbiji, za koju želimo da nastavi postupak uključenja u EU«, poručili su u izjavi iz Ureda glasnogovornice ministra Mire Kovača.

Nakon što je austrijski šef diplomacije **Sebastian Kurz** u intervjuu za *Večernji list* rekao da podržava što ranije otvaranje poglavlja 23 i 24, te da Hrvatska može svoje primjedbe davati nakon što se poglavlje otvori, dakle, ne sada, i Mađarska je poslala poruku kako očekuje da Srbija otvori 23. poglavlje o pravosuđu i temeljnim pravima, za što Hrvatska još ne daje zeleno svjetlo.

»Nikome nećemo dopustiti da blokira Srbiju u EU integracijama. To nećemo dopustiti nijednoj instituciji EU, te nijednoj državi«, rekao je mađarski ministar vanjskih poslova **Péter Szijjártó**, nakon sastanka s predsjednikom Saveza vojvođanskih Mađara **Istvánom Pásztorom**.

S druge strane, europarlamentarka **Ruža Tomašić** smatra da je Hrvatska preblaga jer postavlja samo tri uvjeta Srbiji. Po njoj, trebalo bi kao uvjete postaviti i povrat kulturnog blaga i rješavanje spora oko granice.

Lider Srpske napredne stranke **Aleksandar Vučić** poručio je da Srbija neće mijenjati svoje zakone, samo zato što to Hrvatska traži.

»Ni na čije ultimatum nećemo pristajati. Nećemo mijenjati zakon koji je dobar, samo zato što se to Hrvatskoj hoće. Hrvatska se u Bruxellesu ne želi izjasniti i pružiti potporu Srbiji na njenom europskom putu, neki očekuju da ćemo nekoga moliti. Ali, nećemo uputiti nijedan telefonski poziv«, rekao je Vučić.

Z. S.

Regresiranje troškova prijevoza studenata

Za više od tri tisuće studenata iz 33 vojvođanske općine i ove godine osiguran je novac iz pokrajinskog proračuna za sufinanciranje troškova prijevoza do ustanova visokog obrazovanja na kojima se školuju. Pokrajinska Vlada je za ovu namjenu preko Pokrajinskog tajništva za znanost i tehnološki razvoj osigurala 20 milijuna dinara.

Resorni pokrajinski tajnik **Vladimir Pavlov** potpisao je 12. travnja ugovore i uručio rješenja predstavnicima općina koje su dobile novac na natječaju tog tajništva za regresiranje prijevoza studenata u međugradskom, odnosno, međumjesnom prometu. »Svi znamo koliko je potrebna 'decentralizacija pameti' i koliko je važno da mladi ljudi po završetku studija ostanu u svojim mjestima, da znanjem koje su stekli unaprijede lokalnu sredinu«, istaknuo je Pavlov i dodao da je regresiranje troškova prijevoza studenata sigurno dobra praksa koja doprinosi tome da mladi ljudi ostanu u mjestima u kojima su rođeni.

Bespovratna sredstva za poljoprivrednike

»Danas potpisujemo 41 ugovor: 38 ugovora s registriranim poljoprivrednim gospodarstvima i tri ugovora s pravnim osobama. Radi se o 132 nova hektara naših voćnjaka pod protugradnim mrežama. Ukupna vrijednost ovih investicija je 101 milijun dinara, od toga 81 milijun za registrirana poljoprivredna gospodarstva i 20 milijuna dinara za pravne osobe«, izjavio je potpredsjednik pokrajinske Vlade i pokrajinski tajnik za poljoprivredu **Branislav Bogaroški** prilikom uručivanja ugovora korisnicima bespovratnih sredstava koji su aplicirali i ispunili uvjete natječaja za nabavu sustava za protugradne mreže u 2016. godini.

Bogaroški je istaknuo da se radi o nastavku jednog uspješnog projekta koji je doveo do toga da Vojvodina postane najveći izvoznik jabuka na teritoriju Srbije, što samo prije sedam-osam godina nitko nije mogao pretpostaviti.

KOMENTARI NA IZJAVU PÁSZTORA O STAVU HRVATSKE U VEZI S POGLAVLJEM 23

Partnerski odnos vlasti i manjina – dalek ideal

Prema priopćenju predsjednika Saveza vojvođanskih Mađara Istvána Pásztor, ta stranka je s nerazumijevanjem primila informaciju da je Hrvatska, vezano za pitanje procesa pristupanja Srbije Europskoj uniji, postavila uvjete za otvaranje poglavlja 23, koje sadrži važna pitanja za manjinske nacionalne zajednice.

»Ovo je«, dodao je Pásztor, »posebno zapanjujuće zbog toga što je hrvatska nacionalna zajednica bila veoma kooperativna kod izrade Manjinskog akcijskog plana, koji je Vlada Srbije usvojila 3. ožujka 2016. godine, i koji na dugoročnu stazu, do dana pristupanja EU, propisuje što Srbija treba uraditi po pitanju manjinskih nacionalnih zajednica.«

O izjavama i tvrdnjama koje sadrži ovo priopćenje Pásztor, razgovarali smo s predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća Slavenom Bačićem, koji je bio član Posebne radne skupine za izradu nacrtu Akcijskog plana za nacionalne manjine.

Kako komentirate izjavu predsjednika SVM-a Istvána Pásztor u kojemu kaže da Hrvatska skoro na ucjenjivački način blokira otvaranje poglavlja 23 i time rješavanje pitanja za manjinske zajednice?

»Ocjena predsjednika SVM-a da Republika Hrvatska blokiranjem pregovora o poglavlju 23 blokira i rješavanje važnih pitanja za manjinske zajednice, zanemaruje činjenice da su interesi manjinskih zajednica različiti, pa čak i suprotstavljeni. Na ovaj način, s jedne strane, Pásztor prihvaća zahtjeve vladinih dužnosnika prilikom izrade nacrtu Akcijskoga plana za ostvarivanje

*Aksijski plan ne odražava stvarne potrebe manjina, a osobito hrvatske, pri čemu posebno apostrofiram ono što je u Akcijskom planu nazvano »demokratskom participacijom« tj. zastupljenošću manjina u parlamentu, kaže Bačić * Udarajući glasno u svoj doboš, SVM je u izjavi Pásztor još jednom očitovao svoj servilni odnos spram političkih stavova državnog vodstva Srbije te nanovo iskoristio priliku da održi jeftinu lekciju hrvatskoj zajednici, kaže Žigmanov*



prava nacionalnih manjina da svi zahtjevi manjina moraju biti usuglašeni i jedinstveni, čime je zaštita manjinskih prava spuštena na najnižu razinu. No, s druge strane, on istodobno i potvrđuje razlike među manjinama – ako je Akcijski plan dobar za mađarsku zajednicu, ali ne i za neke druge, onda ga moraju prihvatiti i sve članice EU koje imaju manjine u Srbiji!?».

Pásztor zapanjuje što je Hrvatska »blokiral pregovore«, jer su i predstavnici Hrvata kooperativno sudjelovali u izradi Akcijskog plana. Je li bilo neslaganja prilikom tog procesa? Pásztor tvrdi i da je HNV usvojilo Akcijski plan?

»Kao član Posebne radne skupine za izradu nacrtu Akcijskog plana za nacionalne manjine, skupa sa suradnici-

ma bili smo među najagilnijim članovima iz redova manjina. Međutim, agilnost ne znači kooperativnost na što pretpostavljam da cilja predsjednik SVM-a, jer kooperativnost podrazumijeva partnerski odnos i konstruktivni dijalog, u ovom slučaju vlasti i manjina, što je bio prilično dalek ideal u radu Posebne radne skupine. O svemu tome više puta je i pisano u *Hrvatskoj riječi*, no dodao bih da se više puta nismo, ne samo iz HNV-a, nego i iz drugih vijeća, složili s izostavljanjem nekih važnih odredbi, njihovim formulacijama, pa čak i naknadnim preformulacijama već usuglašenih odredbi, koje su diktirali predsjedavajući radne skupine ili predstavnici ministarstava, i mi smo tu onda ostajali nemoćni. Upravo zbog takvog rada u Radnoj skupini, predstavnici Bošnjačkog nacionalnog vijeća su izašli iz nje, no mi smo procijenili da je ipak bolje ostati i sudjelovati u radu makar i pod takvim uvjetima, vjerujući da možemo više izboriti sudjelujući nego ne sudjelujući u radu Radne skupine. Neistina je da je Hrvatsko nacionalno vijeće usvojilo Akcijski plan za nacionalne manjine. Koliko znam nije ga usvojilo niti jedno manjinsko vijeće, a zbog intenzivnih – iz tjedna u tjedan – sastanaka Radne skupine, nije bilo moguće obaviti ni elementarne konzultacije s vijećima. Napominjem da Akcijski plan nije usvojila ni Koordinacija nacionalnih vijeća, a niti Republički savjet za nacionalne manjine, te da je javna rasprava bila vrhunac simulacije i fingiranja cijeloga procesa. Glede usvajanja jedino je istinita

Pásztorova tvrdnja da je Akcijski plan usvojila samo Vlada Srbije».

Izražava li Akcijski plan stvarne potrebe manjina?

»Naravno da je i hrvatskoj zajednici u interesu otvaranje poglavlja 23, ali zbog brojnih manjkavosti u izradi nacrtu ovoga Akcijskog plana koje sam sada, a i ranije spominjao, a koje su, prema informacijama koje imamo, predstavnici Hrvatske i u Bruxellesu i u Zagrebu iznosili predstavnicima Srbije, Akcijski plan ne odražava stvarne potrebe manjina, a osobito hrvatske, pri čemu posebno apostrofiram ono što je u Akcijskom planu nazvano »demokratskom participacijom«, tj. zastupljenošću manjina u parlamentu, na čemu očito Hrvatska inzistira budući da je to obveza koju već 10 godina Srbija nije provela iz bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina. I o tome je pitanju Koordinacija imala jedinstveno stajalište, ali ga predsjedavajući Radne skupine nije prihvatio. Drugim riječima, da su se od početka izrade nacrtu Akcijskoga plana pa do njegova usvajanja poštovali neki elementarni demokratski principi, onda se sada ne bi pojavljivala ni sporna pitanja. Iz rečenog proizlazi da ne mislim da Hrvatska svojim stajalištima o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji na ucjenjivački način blokira otvaranje poglavlja 23, već mi se više čini da je predsjednik SVM-a, poput mnogih drugih značajnijih ili efemernijih političkih i medijskih aktera, iz njemu znanih razloga morao izreći tvrdnju o blokiranju i ucjenjivanju«.

Komentar o priopćenju Pásztor iznio je za HR i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**.

»Nenadano, u raštimanom orkestru brojnih oglasivača u Srbiji glede odluke Vlade Hrvatske da se za sada Srbiji ne dopusti otvaranje poglavlja 23 u pregovorima s Europskom unijom, oglasio se i Savez vojvođanskih Mađara, najjača stranka mađarske zajednice u Vojvodini koja se gotovo nikada do sada nije oglašavala u svezi s hrvatsko-srpskim odnosima. Udarajući glasno u svoj doboš, SVM je u izjavi predsjednika Istvána Pásztor još jednom očitovao svoj servilni odnos spram političkih stavova državnog vodstva Srbije, te nanovo iskoristio priliku da održi jeftinu lekciju hrvatskoj zajednici. No, ono što je ovdje važno jest da oni koji donose odluke ni na koji način neće uzimati u obzir stajalište Saveza vojvođanskih Mađara, a vodstvo će hrvatske zajednicu u Srbiji ovu izjavu uračunati ne samo nepotrebnom, nego i štetnom kada je riječ o tradicionalnom paternalističkom odnosu SVM-a spram Hrvata. Stoga se čini da se ovom gestom SVM očitovao kao odani partner i tek preporuke radi budućim vršiteljima vlasti.«

Z. S.

PREDIZBORNA OBEĆANJA

Bez nelojalne konkurencije

Predsjednik Pokrajinskog odbora DS-a **Miroslav Vasin** rekao je na predizbornoj konvenciji te stranke u Novom Sadu da je DS za sve vrijeme od kada je na vlasti u Vojvodini, od 2000-te godine, gradila bulevar, mostove, bolnice, sportske dvorane, ceste i sve ono što je građanima Vojvodine najpotrebnije i da će s tom politikom nastaviti i ubuduće.

»Mi ćemo graditi bulevar, a ne rušiti stare zgrade u jezgri naših gradova koje nas podsjećaju na prošlost. Mi ćemo omogućavati ljudima da uzimaju zemlju u zakup, a ne oduzimati poljoprivrednicima pravo na to, poticaje ćemo vratiti na staru razinu i ako bude moguće povećati ih, a ne smanjivati ih četiri puta i ostavljati ljude da se natječu s poljoprivrednicima iz drugih zemalja u potpuno nelojalnoj konkurenciji«, rekao je Vasin.

Bez prijetnji susjedima

Predsjednik Liberalno-demokratske partije **Čedomir Jovanović** postavio je pitanje u Šidu tko će stati pred lidera Srpske radikalne stranke **Vojislava Šešelja** kada pomisli da u 2016. godini radi ono što je radio devedesetih godina.

»Hoće li to biti **Nikolić**? Pa znate i vidite da neće i ne može. Hoće li **Vučić**? Neće i ne može ni on. Ko će stati? Stat će **Čanak**, stat će **Tadić**, stat će ja s njima; stat ćemo svi mi koji smo oduvijek stajali pred svakom vrstom ludila, nacionalizma, ekstremizma i zla. I to je vječna borba.«

On je rekao da treba biti poslana i poruka tolerancije.

»Čut će u Hrvatskoj da postoji drugačija politika, ona koja je nadvladavala one podjele iz devedesetih, ona koja je poštovana i prihvaćena od svakog pristojnog građanina te zemlje. Nikada nećemo dozvoliti ta paljenja zastava, te prijetnje Europi, prijetnje susjedima, klicanje u ime neke Velike Srbije koja je milijune uništila«, rekao je Jovanović.

Najbolje mjesto za život

Gradonačelnik Kraljeva **Tomislav Ilić** rekao je na predizbornoj mitingu SNS-a u Kraljevu kako je u teškim vremenima najvažnije da građani ostanu ujedinjeni i zahvalio Vladi na pomoći i potpori gradu poslije poplava. On je naveo da je nezaposlenost najveći problem u Srbiji i da nema odmora dok ne dođu nove investicije i dok se ne otvore nova radna mjesta. Podsjetivši da je SNS donijela plan za četiri naredne godine, Ilić je rekao da Srbija za to vrijeme može postati najboljim mjestom za život.

Bez njemačkih jabuka

Predsjednik Jedinствene Srbije **Dragan Marković Palma** u Smederevu je istaknuo da, ako moramo uvoziti njemačke automobile, ne moramo jesti i njemačke jabuke.

»Hoćemo svoje poljoprivredne proizvode u Srbiji, a da bismo u tome uspjeli poljoprivrednicima ne trebaju savjetnici, već mi političari treba da im osiguramo sigurno tržište«, rekao je Marković Palma.

Potreba i bratski odnosi

Na predizbornoj konvenciji u Čačku predsjednik SPS-a **Ivica Dačić** rekao je kako je Srbiji potrebna Europska unija da bi se ekonomski razvijala, ali da ne treba ići u EU na štetu odnosa s tradicionalnim prijateljima kao što su Rusija i Kina.

»Mi znamo što je naš strateški cilj, a to je ulazak u EU, ali isto tako znamo da je naš nacionalni i državni interes da sačuvamo odnose s Rusijom, s kojom i dalje trebamo razvijati bratske odnose«, istaknuo je lider socijalista.

POSILIJE TRI DESETLJEĆA PROMIJENJEN IZBORNI SUSTAV U VOJVODINI

Glas strankama, a ne kandidatima

*Početkom 90-tih u Vojvodini su se zastupnici birali po većinskom sustavu **

*Kombinirani-većinski i proporcionalni uveden je 2004. godine **

Na ovim izborima glasovat će se samo po proporcionalnom sustavu

Zastupnici za koje birači glasuju na lokalnim, pokrajinskim ili republičkim izborima trebali bi biti zastupnici građana, odnosno onih koji su za njih glasovali. Po pravilu to se nikada ne dogodi, već zastupnici praktički postaju stranačka mašinerija kojoj je jedina svrha provođenje stranačke politike koja obično ima malo dodirnih točaka s onima koji su svojim glasom svoje sugrađane poslali u zastupničke klupe. To i ne čudi, jer birači prilikom glasovanja ne glasaju za ime i prezime kandidata već za stranku. Iznimka su, sve do sada, bili pokrajinski izbori na kojima se glasovalo kombinirano – po proporcionalnom i po većinskom sustavu. To znači da se od ukupno 120 pokrajinskih zastupnika 60 biralo proporcionalno odnosno zaokruživanjem liste, a 60 po većinskom sustavu, odnosno glasovanjem za konkretne kandidate. Najveća prednost takvog sustava glasovanja bila je to što je garantirala teritorijalnu zastupljenost svih 45 lokalnih samouprava u Vojvodini. Na izborima 24. travnja, međutim, i pokrajinski zastupnici birat će se po proporcionalnom sustavu. Promjenu izbornog sustava u Vojvodini Skupština je izglasala 2014. godine na prijedlog LSV-a i uz glasove potpore oporbenog SNS-a. To što su promjenu izbornog sustava inicirali ligaši za novinara i urednika bloga o Skupštini Vojvodine vojvodanska.rs **Denisa Kolundžiju** nije iznenađenje.

»Nije me iznenadilo, budući da se LSV za uvođenje proporcionalnog sustava zalagala još od 2007. godine, kada je takav prijedlog dostavila Skupštini Vojvodine. Interesantno je da je tada, baš kao i prilikom usvajanja novog izbornog sustava 2014. godine, za takav prijedlog imala potporu stranaka koje u to vrijeme, za razliku od LSV-a, nisu bile dio skupštinske većine«, kaže Kolundžija.

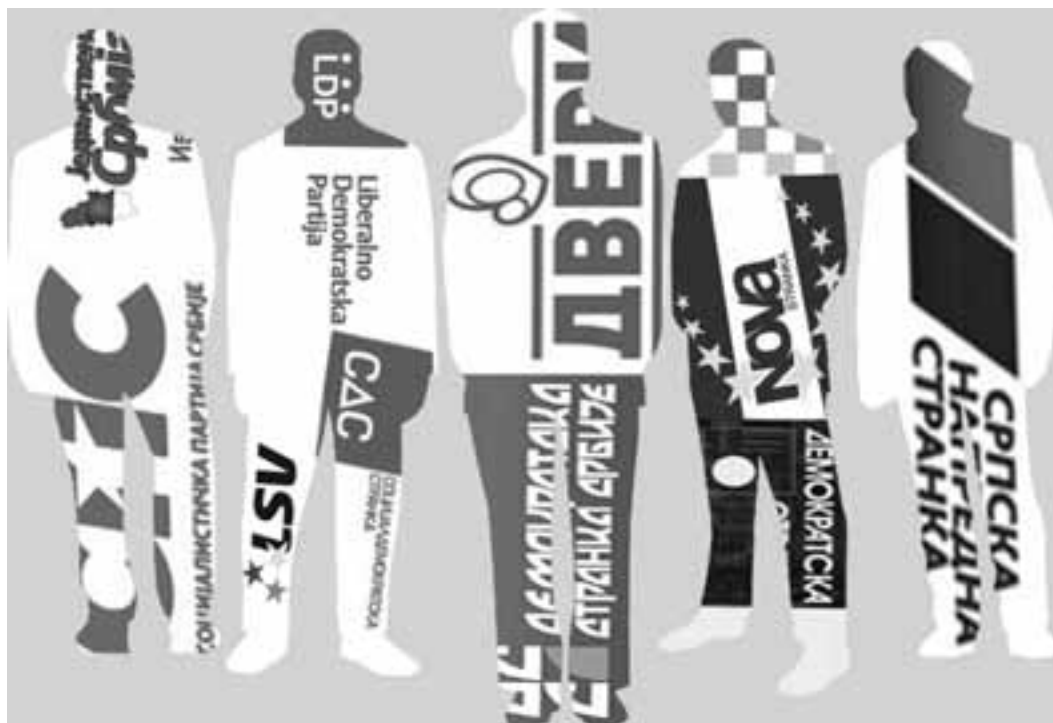
se izvršni direktor CESID-a **Bojan Klačar**, ali se također slaže i s time da su, bez obzira na način izbora, zastupnici djelovali u interesu svojih stranaka, a ne birača.

»Međutim, većinski izborni sustav ima jednu veliku prednost, a to je da su ljudi glasovali za konkretnog kandidata s imenom i prezimenom, što je 'tjeralo' stranke da na liste stavljaju ljude koji imaju neku svoju

načke liste, čime se gubi neka vrsta komunikacije između građana i izabranih predstavnika«, kaže Klačar.

Kolundžija pak skreće pozornost na to da će promjena izbornog sustava značiti i to da će pojedini dijelovi Vojvodine ostati bez svojih zastupnika u pokrajinskoj skupštini.

»Na žalost, ta opasnost je realna i na to direktno upućuju iskustva s primjenom propor-



ZATVORENE STRANAČKE LISTE

Da je dosadašnji kombinirani izborni sustav u Vojvodini imao više demokratičnosti slaže

biografiju. Trenutačni sustav je takav da stranke naprave listu, a mi kao birači nemamo mogućnosti da utječemo na tu listu. Dakle ova izmjena izbornog sustava u Vojvodini znači da će se glasovati za zatvorene stra-

cionalnog izbornog sustava u Srbiji. Samo u sazivu Skupštine Srbije 2014. – 2016. godine čak 100 lokalnih samouprava, od ukupno 174, nije imalo svog predstavnika. U odlazećem sazivu Skupštine Vojvodine 25 od

45 lokalnih samouprava imalo je samo po jednog zastupnika, i vrlo je izgledno da će izvjestan broj ovih općina nakon predstojećih izbora ostati bez ijednog predstavnika. Istovremeno, polovicu od 120 zastupnika u odlazećem sazivu činili su zastupnici iz svega pet gradova, a samo iz Novog Sada bila je četvrtina svih zastupnika u vojvođanskoj skupštini«, kaže Kolundžija.

On to ilustrira na primjeru osam izbornih lista koje su prve predane za pokrajinske izbore. Na njima je čak petina kandidata s teritorija grada Novog Sada. Na dvije izborne liste čak po trećina kandidata je iz Novog Sada, na jednoj četvrtina. Istovremeno, na jednoj izornoj listi u prvih 20 kandidata njih 12 je iz Novog Sada.

PREDNOSTI I MANE

Promjena izbornog sustava u Vojvodini znači da će, poslije dužeg vremena, glasovanje biti izjednačeno od lokala do republičkog nivoa, odnosno glasovat će se po proporcionalnom izbornom sustavu. A taj sustav ima svoje i dobre i loše strane.

»Prednost je što je taj sustav proporcionalan, što znači da će stranka koja osvoji 30 posto glasova imati približno toliko posto i mandata, što znači da postoji visoka proporcionalnost između broja glasova i broja mandata. To je dobro. Loše je ono što smo već spomenuli, a to je gubitak komunikacije između građana i stranaka, loše je što će se smanjiti geografska reprezentativnost, jer će vjerojatno neki dijelovi Vojvodine ostati bez svojih predstavnika. Treće što je loše, a što će se u Vojvodini vjerojatno dogoditi jest neka vrsta metropolizacije, jer će najveći broj zastupnika biti iz najvećih gradova. Tako nešto već sada se događa u republičkoj skupštini«, kaže Klačar i time potvrđuje tezu koju iznosi i Kolundžija o opasnosti da neke sredine ostanu bez svojih zastupnika.

»Srbiji, pa tako i Vojvodini preko je potrebna promjena političkog ambijenta u kojem su stranke 'sve i sva', i službe za zapošljavanje i ordinacije koje rješavaju osobne probleme. Taj ambijent negira

važnost građana, a zastupnike, iz više razloga, primorava na slijepu poslušnost i jedan oblik ovisnosti o stranakama. Te odlike proporcionalni sustav posebice ističe, mada toga nijedan izborni sustav ne bi bio pošteđen, pa tako, čini mi se, nije bio, ni prošli, kombinirani sustav u Vojvodini koji je trajao od 2004. do 2014. godine. U tom smislu, ne vidim da će novi sustav biti značajno gori od prethodnog, osim što, eto, najvjerojatnije neće sve vojvođanske općine više imati svoje predstavnike u Skupštini Vojvodine. Ako bih se htio našaliti, skrenuo bih pažnju na to da će Vojvođani na ovim izborima konačno imati jedan glasački listić manje«, smatra Kolundžija.

REFORMA, ALI KAKVA?

Ukoliko bi se pravila reforma izbornog sustava, pitanje je u kom smjeru bi ona mogla ići, ne samo kada je i pitanju Vojvodina već i lokalni i republički izbori. Naš sugovornik iz CESID-a smatra da bi trebalo zadržati ono što je dobro u postojećem sustavu, a to je visoka proporcionalnost između postotka osvojenih glasova i postotka osvojenih zastupničkih mjesta. »S druge strane treba ispraviti nedostatke, a to su odsustvo komunikacije s biračima i neravnomjerna zastupljenost zastupnika. To u prijevodu znači da treba dozvoliti građanima da sudjeluju u odabiru kandidata koji su na stranačkim listama i to na taj način što bi birači glasovali za ljude s imenom i prezimenom. Važno je i da se promijeni izborna administracija koja je sada *ad hoc* tijelo koje ima stranačku kontrolu. I još jedna važna stvar, a to je razdvajanje izbora. Predsjedničkih od parlamentarnih, parlamentarnih od pokrajinskih, pokrajinskih od lokalnih izbora«, kaže Klačar i ukazuje na još jedan specifikum naših izbora, a to je da su za posljednjih 26 godina samo dva premijera imala pun mandat.

U prosjeku glasovalo se svakih dvije, dvije i pol godine. Uz spajanje izbora, to je ono što nas u biti razlikuje od razvijene Europe kojoj težimo.

Zlata Vasiljević

TKO SU NAŠI ZASTUPNICI?

Portal Vojvodjanska.rs istraživala je i informiranost građana o Skupštini Vojvodine, i u tom istraživanju sudjelovali su građani Novog Sada, Subotice i Indije. U Subotici i Novom Sadu 95, odnosno 98 posto građana kaže da nije imalo bilo kakav kontakt sa svojim zastupnikom, što i nije toliko iznenađujući rezultat kad se ima u vidu da je 80 posto ispitanika u Novom Sadu, odnosno 72 posto u Subotici, izjavilo da ne zna ni ime zastupnika koji zastupa njihovu izbornu jedinicu.

Interesantno je da su s druge strane zastupnici izabrani po većinskom sustavu, dakle s imenom i prezimenom, u istraživanju rekli da su u prve tri godine mandata najmanje jednom mjesečno imali susret s biračima iz svoje izborne jedinice. Isto toliko većinskih zastupnika kaže da je uglavnom zadovoljno svojim zalaganjem za interese izborne jedinice koju predstavlja, dok je samo jedan zastupnik izjavio – da nije zadovoljan.

ODLUČUJU LIDERI

»U ovakvom sustavu najbolje prolaze one stranke koje su popularne, koje imaju jake lidere, što će se pokazati i na ovim izborima. Čak i da je drugačiji sustav lider stranke je taj koji je odlučujući za birače iz prostog razloga što se najveći broj građana identificira s liderom stranke ili nekom osnovnom idejom stranke, dakle ljudi će se prije vezati za čovjeka nego program stranke. Proporcionalni sustav zato strankama koje imaju jake lidere odgovara«, kaže Klačar.

MILOVAN MIKOVIĆ, KNJIŽEVNIK

Prepustiti se cunamiju riječi

Valja biti prah prahu, kada bude rečeno: Mir prahu našem! I znati iz te nove, drukčije, izmijenjene vizure promatrati snove, uzlete, nebrojene pokušaje, osobne i zajedničke. Osluhnuti svaku riječ. Poslušati rijeke riječi. Poplave riječi.

Prepustiti se cunamiju riječi

Razgovor vodio: Zvonko Sarić



Dvije natuknice iz biografije Milovana Mikovića, naime 49. godina bavljenja literaturom i 13 objavljenih naslova, uz napomenu da je poema *Avaške godine* imala više izdanja i uz činjenicu da je kao urednik objavio preko 150 knjiga drugih pisaca, dostatan su povod za razgovor. Mikovićev opus fascinira i raznolikošću: poezija, proza, eseji, književne i kazališne kritike, rasprave i studije, što svjedoči o Mikovićevom osebujnom stvaralaštvu. Miković niti u jednom trenutku nije zaigrao na kartu masovnog ukusa, podilaženja čitateljima ili prištakanju na trendove. Takva je i njegova nedavno objavljena knjiga poezije *Prah obiteljske srebrnine*, koja će uz ostala aktualna izdanja NIU *Hrvatska riječ* biti predstavljena ovoga petka na međunarodnom Salonu knjiga u Novom Sadu.

HR: Krenimo od naslova *Vaše knjige Prah obiteljske srebrnine*. Zbog čega je ostao samo prah?

Pa, zar je ta stvar, taj sublimat što treba izostati iza, trenutačno, osam milijardi dvonožaca – mali, nedovoljan prinos, pače neuvjerljiv baštinski dar? Pogotovu što se u tu bilancu ima još pridodavati, uz usitnjenu tvar, sve što budemo umom i duhom namrili. Što je još u nama, sa nama i oko nas, a jedino ima šansu preostati u toj prepoznatljivoj, ma tek jadnoj gomilici čistoga preostatka, godinama uvjerljivo bivstvjućoj, a onda u zadanom času minuloj. Usitnjenoj do nestanka. Nije li ta gomilica očišćena suvišnih natruha – taj poetski ekstrakt – jedina u stanju sanjati u prahu prah? Prah iz praha podizati? Kada se na nj svede sve čudesno, nevjerovatno i ne-očekivano? Ljudsko, božan-

sko i kozmičko. Stoga, nemojmo se ponijeti olako, iza antinomije o prahu, skriva se puno više od njezina vanjskoga privida. Pa, i kada je slijedom obiteljskoga odgoja, do kojega nam je jednako stalo, iz razloga građanske pristojnosti ponešto potrebno prešutjeti glede sudionika funeralne karnevalske povorke, ugledamo li u njoj protagoniste koji već drže do svoga mjesta u nenamjetljivo utvrđenom redoslijedu. Ukoliko je ikada ista potrebno iz bilo kojeg razloga kriti? Posebice, kada smo već na dan-dva-tri uoči odlaska. Utoliko ovu zbirku, *Prah obiteljske srebrnine*, možemo čitati i kao projekt o mostu, te se može razumjeti i kao svojevrsan ekvivalent *Odi radosti*. Nema, dakle, razloga zazirati od praha. Valja biti prah prahu, kada bude rečeno: Mir prahu našem! I znati iz te nove, drukčije, izmijenjene vizure promatrati snove,

uzlete, nebrojene pokušaje, osobne i zajedničke. Osluhnuti svaku riječ. Poslušati rijeke riječi. Poplave riječi. Prepustiti se cunamiju riječi. Sada u prahu! Riječi jezika, toga društvenoga, obiteljskoga, osobnoga identiteta u procesu tranzicije. Uostalom, život bez čitanja, ma i u prahu, je nezamisliv, počevši od prvog pogleda na bradavicu, do uvida u najsloženije riznice do kojih se prebacujemo za samo dva novčića u najnovijem modelu Harunova čuna.

HR: Je li knjiga o kojoj razgovaramo unaprijed osmišljena ili se idejno uobličavala nastankom pojedinih pjesama? Što je ono što karakterizira Vaš postupak prilikom pripreme i samog pisanja određenog djela? Kako zapravo nastaje jedna Vaša knjiga?

U prostoru mojega pjesništva svaka se knjiga gotovo

beziznimno, sporo i postupno slaže i sedimentira poput korala, prema ne uvijek razumljivoj unutarnjoj koherenciji, pa tako ni sam pjesnički subjekt ne mora nužno baš od prve biti svjestan što mu se to kroz jezik zameće i u djelo zavlaci. Govoreći nedavno na predstavljanju djela *Srpsko-hrvatski objasnidbeni rječnik* prof. dr. sc. **Marka Samardžije**, predsjednik Matice hrvatske akademik **Stjepan Damjanović** među ostalim je istaknuo: »da se standardni jezik ne izgrađuje niti komu za ljubav niti komu za inat, nego ga svaka zajednica izgrađuje po mjeri vlastitih potreba«. Ova se tvrdnja u stanovitoj mjeri može izreći i glede nastanka pjesničkih i književnih djela. Poput i drugih čovjekovih stvaralačkih iskoraka s njima se iz praha pokreću, da se onamo vrate i u njemu nestanu, pjesme, drame, pripovjetke, romani ... ne nužno baš kao sraz njegovih intima, izrešetanih pogocima manje ili više prepoznatih društvenih procesa. Imam, razumije se, i radova kroz koja promišljeno, iz osobnog, rjeđe narodnog diskursa, pokušavam pridonijeti propitivanju pitanja o tomu tko smo, odakle smo, otkada smo tu gdje jesmo, itd., te će slijedom toga štošta još ostati otvoreno, nedovršeno, u procesu ... I ne uvijek zbog onih koji bi nam htjeli osporiti jezik i ime.

HR: Trebamo li čitati knjige koje nas ujedaju i bodu, kako je to napisao Franz Kafka?

Knjige koje »ujedaju i bodu« nisu jedini razlog zbog kojega se ljudi lišavaju čitanja, i posve je mala, pače zanemariva mogućnost da takvi ikada dopru do vlastita prava na promjenu, izazvanu, među ostalim, i učinkovitošću stanovita »poetskoga žalca«, radi čega će izostati njihova pitanja, promišljanja, traženje odgovora, eventualna promjena ... Odmičući niz slijepu ulicu nečitanja, takvi se sa svakim narednim korakom beznažno osamljuju i zapravo lišavaju samoga života. A na

kraju toga slijepoga hoda čeka ih teško popravljivo osjećanje gubitka koje ukorak prati nemogućnost orijentacije: Ni kamo, ni zašto! Ni čemu, ni dokle! Takvi su u epohi sveopće tranzicije koja je krajem XX. stoljeća zahvatila čovječanstvo, propustili svaku priliku ustanoviti sebe u razmjeru vlastita kulturnog sjećanja i učvršćenju priželjkivana mjesta njemu.

HR: Što je dovelo do pojave hiperprodukcije kiča, netalementiranih pjesmuljaka stihoklepaca koji su tisućama svjetlosnih godina udaljeni od poimanja estetike i etike, a kamoli predočavanja tih kategorija putem pisanja?

Taj svijet je zakonomjerno prisutan i u biti neuništiv. Ima svoje prepoznatljive interese i cilj. Moglo bi se reći; na neki način i taj je svijet potreban. On omjeruje pisane korpuse koji nisu mjerodavni! I izvan su dijela vrijednih čitanja, budući da je čitanje tek tada vrijedno, ako nam ujedno nudi eventualna, moguća tumačenja svijeta. Ukoliko ovo izostane – nema ni djela! A tko nastavlja s čitanjem toga – čita ništa!

HR: U Vašem pjesničkom pismu *Prah obiteljske srebrnine promišljate i o europskom kulturnom kontekstu. Što je Vama osobno taj kontekst donio kao rezultat iskustva, a s obzirom na to da u knjizi promišljate o individui u aktualnom vremenu, koliki su dometi kulturnog utjecaja u ovome našem podneblju spomenutog konteksta, ima li utjecaja na našu kulturnu pozadinu?*

I ovo nas neminovno usmjerava na problem čitanja, jer ono baš nikada nije ni jednostavno, ni lako. Uostalom, nejednom su se nakon ponovljenog čitanja već jednom iščitano i poznatoga teksta, u nama počela rojiti, i posve nova pitanja i smjerokazi. A umjesto puke potvrde očekivanoga odgovora, uslijedile su nekakve nove zapetljancije, provirile do tada nespoznate prijetnje i opasnosti. Ili su

se pokazale drukčije vrijednost od onih očekivanih. Oдавno je ovo podneblje poprište agonije u desetak nekada dinamičnih i u svakom pogledu vodećih varoši bogate i nacionalno raznovrsne građanske prošlosti. Na ovo nas nepodmitljivo podsjećaju sada mahom neuređeni središnji njihovi trgovi iz doba K. und K. Monarhije. Tko je njihovo zausustavljanje i podmuklo rušenje omogućio i poticao? I što sada kada je sve što je ovdje predstavljalo urbanitete – devastirano! O tome tko se sve dočepao novca, kada je i koliko jamio – i ne vrijedi trošiti riječi. Pitanje je: kada bi ova puzajuća razaranja mogla prestati? Zar su Novi Sad, Subotica, Sombor i da ne nabrajam – za nekoga suvišni gradovi, koje treba vratiti u prah iz kojega su jednom nikli?

HR: Spomenili ste novac, a stižemo i do pitanja o političkom zapadnoeuropskom i uopće, svjetskom kontekstu. Je li danas, kada je od obiteljske srebrnine ostao samo prah, na djelu suvremeni robovlasnički sustav bankarske demokracije, gdje su robovi negdje bolje, a negdje manje plaćeni?

Neoliberalni kapitalizam se kao model u nekim svojim aspektima pokazao prijetećom pretećom suvremenog sofisticiranog aresta. Nadajmo se da se u konačnici neće legitimirati i logorom, budući da već sada raspolaže s desecima i stotinama četvornih kilometara prostora ograđenog bodljikavom žicom. Financijeri, očito je dobro isplaniranoga pomjeranja na tisuće ljudi s Istoka prema Zapadu i nazad – računaju kada maknu nesretne izbjeglice – već imaju na umu koga bi sve onamo mogli smjestiti! Bit ću presretan ako gornji redovi ostanu zabilježeni kao očito pjesničko pretjerivanje. A što se očekuje od nas i naših obitelji u kojima nije ni vjernicima više jednostavno odgovoriti na pitanje: što hula protiv Boga uistinu čini Bogu? Vrijeđa li ona vjerske osjećaje vjernika, i kojih, ili narušava

javni red i mir? Nije jednostavno procijeniti kada su i gdje nečiji osjećaji povrijeđeni. Zapad odnose čovjeka i Boga smješta u prostor privatnosti gdje je govor o povrijeđenosti često nerazumljiv. Zar je sav taj besramni funeralni karneval u koji smo uvučeni od Afganistana do Skandinavije, tek bijedna kulisa za još učinkovitiju otimačinu i još veće zarade – gulikoža?

HR: Bilo mi je zadovoljstvo biti urednik ove Vaše knjige, s obzirom na to da ste Vi bili urednik nakladničke djelatnosti u *Subotičkim novinama* kada je objavljena moja prva knjiga, već davne 1989. godine. Kako ste Vi doživjeli ovakav slijed?

Navedeni slijed promatram u nastojanju prepoznavanja specifičnog kontinuiteta nakladništva na razini grada, čije počelo pada u 1840. kada su 18. rujna ovdašnji ljubitelji knjige i pisci utemeljili prvo Subotičko književno društvo. Poimence: **Josip Antunović**, **Ferenc Hofmann**, **József Kárvázy**, **József Meznerics**, **Božidar Prokopčanj**, **Đeno Sarić**, **Ambrozije Šarčević**, **Mihály Simonji**, **János Varga**, **Mátyás Winkler** i **Đorđe Zarić**. U prvoj polovici XX. stoljeća za knjigu i pisce ovdje skrbe *Neven* i *Danica*, časopisi *Književni sever*, *Bunjevačko kolo*, *Klasje naših ravni*, *Hid* i *Kalangya*, a nakon II. svjetskog rata – uz dnevnik i tjednik *Hrvatska riječ*, svakako *Rukovet* i *Uzenet*. Od urednika valja spomenuti: **Milivoja Kneževića**, **Balinta Vujkova**, **Josipa Andrića**, **Ivana Malagurskog Tanara**, a osobito vodeću ulogu **Lazara Merkovića**, pokretača časopisa i ništa manje značajnog, protagonista glasovite Subotičke prevođiteljske škole, koji 14. lipnja ove godine slavi 90-ti rođendan, nadalje **Zoltána Dévavárij**, **Boška Krstića**, pa valjda ne bismo trebali lažno-zatajno prešutjeti i prinose naše dvije malenkosti ... Očito je kontinuitet složeno pitanje svakog podneblja.

I PORED ČAK 21 POTVRĐENE LISTE, NIKAD BLJEĐA PREDIZBORNA KAMPANJA

Prosjaci u armanima

S obzirom na to da su svi ozbiljniji politički akteri za posljednjih 25 godina sudjelovali u vlasti i da u ponudi nemaju ništa novo, jedina lista koja nedostaje je ona koja bi bila sačinjena od reprezentacije političara koji su pokazali da od svoje države mogu napraviti uređeno društvo

Devet dana uoči izbora gotovo mirne duše može se izreći konstatacija kako je ova predizborna kampanja jedna od najbljeđih u novijoj višestranačkoj povijesti Srbije. Promatrano sa stajališta običnog građanina, ta je činjenica svakako dobra za održavanje mentalne higijene, jer su – za razliku od mnogih prethodnih – u ogromnom dijelu oslobođeni »sudbinske« patetike i »patriotske« retorike izbornih aktera. Zapravo, da građani ne znaju u kakvoj stvarnosti žive još bi mogli i pomisliti kako su ovogodišnji izvanredni izbori tek nešto sporedno što se u uređenim društvima mora rutinski (i civilizirano, naravno) odraditi i što svakako neće narušiti funkcioniranje institucija čija se stabilnost mjeri desetljećima, pa i stoljećima unazad.

BEZBRIŽNE DEVEDESETE

Stvari, su međutim – bar za autora ovog teksta – mnogo gore nego što na površini »nikad uljuđenije predizborne kampanje« izgledaju. Opći je, naime, dojam – čak i kod protivnika aktualne vlasti – da je pitanje pobjednika na izborima riješeno danom njihovog raspisivanja, pri čemu je jedina nepoznanica kojim rezultatom. To što pojedini mediji (jedan tiskani se posebno ističe, pogodite koji) služe za raspirivanje spinovane panike iz sjedišta Vlade o neizvjesnosti izbora (»Mrtva trka: za Vučića 50,9, protiv Vučića

49,1%«) uz desertnu difamaciju njez..., ovaj njegovih protivnika u vidu teksta o šefu izborne kampanje Demokratske stranke **Krešimiru Macanu** (»Radi za Pajtića, a u vreme 'Oluje' bio je saučesnik u Tuđmanovim zločinima«) više služi za kolektivno podsjećanje na razdoblje mladosti sadašnjeg Prvog Čovjeka iz lijepih devedesetih nego li kao informacija namijenjena građaninu koji drži do svoje inteligencije. A kada smo već kod devedesetih, recimo da nije samo opisani medij jedini pozitivan primjer koji je iz te bezbrižne ere izravno preuzet za potrebe današnje predizborne kampanje. Neee. Pa tu su i puni autobusi članova i simpatizera »po ugovoru« (»putni troškovi«, »servi« i »soook kao privremeni izvor prihoda), koji – nakon što završe višetjednu ekskurziju po Srbiji – u izbornoj pobjedi vide širom otvorena šarena vrata Stranač..., ovaj Nacionalne službe za zapošljavanje.

Iako smo o tome već pisali – a kako je ponavljanje majčica znanja – nije zgoreg podsjetiti i zašto je ova predizborna kampanja baš ovakva kakva je. Znamo, naravno, da se temeljni uzroci slabe oporbe nalaze u njezinoj razjedinjenosti i neorganiziranosti. A znamo li (naravno da znamo, ali nije zgorega podsjetiti se) da su svi ozbiljniji akteri od 21 službeno potvrđene liste od Republičke izborne komisije (RIK) u proteklih četvrt stoljeća prodefilirali u vlasti, pri čemu se njihovi rezultati razli-

kuju jedino u tome tko je rat izazvao i izgubio, odnosno tko je lopove legalizirao u biznismene. Takvih lista – što do jučer na vlasti, što u oporbi – je do sada 9, a stranaka na njima čak 19. Pojednostavimo li ovu filozofiju na razinu razmišljanja običnog čovjeka, možemo izvući zaključak kako su i sami akteri svjesni da je sve manji broj građana koji vjeruje bilo kojoj njihovoj predizornoj paroli, e da bi se više udubili u nju. Što ih je, i ove bivše na vlasti i one prije njih, sprječavalo da štite zakon kada je riječ bila o očitim, a brojnim protuzakonitim privatizacijama ili ga primjenjuju u slučaju Ustavom utvrđenog postotka izdvajanja za proračun Vojvodine? Što ih je, i ove bivše na vlasti i one prije njih, motiviralo da im u ministarstvima korijenje puštaju ljudi koji su – po resoru koji im je darivan – lijeni čak se i pojaviti na mjestu elementarne nepogode, odnosno nesposobni rasvijetliti slučajeve ubojstva dvojice vojnika na Topčideru ili smrti sedmero ljudi nakon pada helikoptera u Batajnici? Takvih »što ih je« slučajeva je na tisuće, a odgovornost za njih, u većoj ili mnogo većoj mjeri, snose isti akteri koje s političke scene Srbije miče samo jedna biološka kategorija o kojoj većina ljudi obično nerado govori.

NEŠTO JE VRLO U DRŽAVI DANSKOJ

Ima, međutim, i stvari koje pojedinim strankama i koali-



cijama – a takvih nije puno – idu na ruku kao da su ih same naručile. To se prije svega odnosi na prezategnute odnose Srbije i Hrvatske (zbog poglavlja 23), koji su gori bili jedino u vrijeme rata devedesetih, a zbog kojih će (odnosa) debeli kajmak s izbornih listića 24. travnja pokupiti... Pa znate već tko. U tu svrhu, znamo već tko – baš

kao i krasnih kasnih osamdesetih i ranih devedesetih – preko medija javnosti pušta slike zločina iz Drugog svjetskog rata uz prigodan opominjući ton kako ni sadašnja pokoljenja sa sebe ne mogu sprati »kolektivni grijeh« svojih predaka. A zna se također i kome je, poput bajke o čudesnom grahu, rejting porastao na prijelazu s 31. ožujka na 1. travnja. Zbog (pr) ocjene Časnog suda da je projekt »Velike Srbije«, uključujući

s rednim brojem 4, a njezin razvoj nakon toga paralelno će se odvijati u skupštinskim skupinama i javnom životu. I to na svim razinama.

A kada smo već kod razina, recimo i to da bar polovica ozbiljnih aktera (ajde, spomenimo ih: koalicija oko SNS-a, DS-a i SPS-a, LDP – LSV – SDS, Dveri – DSS, SRS, SVM i pokret »Dosta je bilo«) u ove izbore izlazi s različitim motivima. Prvi nabrojani u zagradi

(državnih tajnika, prim. a.), ali i da je upravo on nositelj liste svoje stranke na pokrajinskim izborima, potvrđujući i mogućnost vladajuće koalicije u Skupštini Vojvodine u sastavu: SNS – LSV – SVM. Što se Skupštine Srbije tiče, teško je, osim spomenutih potencijalnih i tehničkih partnera, zamisliti neki drugi sastav buduće Vlade, dok će oporba, i ona lijeva i ona suprotna od nje, postizborne rane vjerojatno vidati svojim

teško pogoditi da svoj neupitni doprinos u Vladi »Banovine« priželjkuje i SPS. Ostalima, prije svega DS-u – ako se ne dogodi čudo, pa svi nezadovoljni apstinenti odluče glasati baš za njih – ostaje uspomena na 16 godina provedenih u vlasti za kojih nijednom nisu uspjeli Vojvodini osigurati sedam-postotni proračun, a kamoli ozbiljnije poraditi na ustanovljavanju njezine izvršne, sudske i zakonodavne vlasti s pripadajućim joj izvornim prihodima. Mimo svih njih, upravo zbog činjenice da im je lider dobrovoljno izašao iz posljednje vlasti (nakon što se uvjerio u način njezina funkcioniranja), na svim razinama na izbore izlazi Pokret »Dosta je bilo«. Iako im se snaga procjenjuje oko cenzusa, njih, međutim, za sada nitko ne spominje kao poželjne partnere. Vjerojatno i stoga što su sami svojim rječnikom izjednačili moralnu vrijednost pozicije i opozicije.

Na koncu, ono što je zajedničko i ovim i svim ranijim izborima (a ponovimo da je ponavljanje majka znanja) jest otužna slika kada se najveći dio političara (inače, svakodnevno uglavnom bahatih i bogatih) za jedno kratko vrijeme pretvore u prosjake u šljastećim odijelima, koji svoje dostojanstvo građanima prodaju čvrstinom medenih obećanja i mliječnih ispunjenja. Takva preobrazba, fantazmagorična poput **Kafkinog** Gregora Samse, u našim uvjetima, a na temelju spomenutih istih likova na političkoj sceni Srbije tijekom proteklih 25 godina, priziva jedinu listu koju RIK (za sada) ne može proglasiti: onu koja bi bila sačinjena od reprezentacije političara koji su pokazali da od svoje države mogu napraviti uređeno društvo. Recimo, ako su kod RIK-a svoje sudjelovanje na izborima bez problema potvrdili Srpsko-ruski pokret ili Ruska stranka, zašto se već za sljedeće ne bi pojavila i Danska lista – Čista.

Z. R.



i retorziju (»humano preseljenje naroda«, uz prethodno čitanje imena »nepodobnih« građana) zapravo stvar slobode iznošenja političkih stajališta nastavak ove igrice (naivnije čak i od verbalnog delikta) nesmetano će u zaklonu izbornog paravana započeti već one druge nedjelje zaokruživanjem listića

s dilemom hoće li opet nasjesti »šarmu« socijalista i pripustiti ih u neko ministarstvo i s dobrodošlicom najpoželjnijoj manjinskoj stranci. Tu vrijedi malo zastati i spomenuti kako je predsjednik najjače stranke vođovodanskih Mađara izjavio da ih republička vlast zanima tek na dosadašnjoj razini

»jačanjem«, odnosno sklapanjem zakašnjelih, a beznačajnih saveza. Prava će se bitka, dakle, voditi oko saveza u Vojvodini, gdje je SNS-u unaprijed dano sudbonosno »Da« od SVM-a ogroman (ali ne nužno i dovoljan) kapital uoči izbora, a osim LSV-a (koji u Vojvodini nastupa bez LDP-a i SDS-a) nije

VLČ. MARKO KLJAJIĆ O OSLOBAĐAJUĆOJ PRESUDI ŠEŠELJU

Ponovo na početku tragične priče

Iako je bilo za vjerovati da će djelovanje Šešelja tijekom 90-tih biti prepoznato kao ono koje je stvaralo ili bilo u funkciji nastanka zločina, to se nije dogodilo presudom Šešelju u Haagu. Vlč. Marko Kljajić komentira – I poslije Šešelja, Šešelju



Marko Kljajić

Raspravno vijeće Međunarodnog kaznenog suda nedavno je oslobodilo vođu srpskih radikala **Vojislava Šešelja** po svim točkama optužnice za ratne zločine u Hrvatskoj, Vojvodini i BiH. Tako prema sucima, među ostalim, riječi koje je Šešelj izgovorio u vojvođanskim Hrtkovcima predstavljaju jasan poziv na protjerivanje Hrvata, međutim većina sudaca ocijenila je da Tužiteljstvo nije dokazalo da su one i dovele do prisilnog odlaska Hrvata ili do kampanje njihova progona. Većina sudaca je zaključila i da su dva Šešeljeva govora u skupštini Srbije predstavljala jasne pozive na protjerivanje i prisilno premještanje Hrvata, ali je predsjedavajući sudac **Jean Claude Antonetti** rekao kako većina smatra da su oni predstavljali »alternativni

politički program koji nikad nije proveden.«

Prije izricanja presude, Hrvati u Vojvodini su očekivali priznanje da je i na teritoriju Srbije bilo ratnih zločina. Uoči izricanja presude Šešelju, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** rekao je za servis Radio Slobodna Europa da je prema podacima izbjegličkih udruga iz Vojvodine 25 Hrvata

TRAGIČNA PRIČA

Katolički svećenik **Marko Kljajić** bio je župnik u Petrovaradinu devedesetih godina prošlog stoljeća. U to vrijeme objavio je i knjigu o stradanju srijemskih Hrvata *Kako je umirao moj narod* (Subotica – Petrovaradin, Hrid, 1996.). Ova knjiga je svjedočanstvo o stradanju ljudi, koji su progonjeni i organizirano terorizirani, jer

U knjizi *Kako je umirao moj narod* objavljeni su i potresni popisi gotovo svih prognanih župljana iz svih katoličkih župa u Srijemu »u kojem nije bilo rata« za vrijeme Miloševićeva režima.

ubijeno na teritoriju istočnog Srijema i južne Bačke, a više od 30.000 je protjerano, odnosno napustilo svoje domove od 1991. do 1996. godine. Hrtkovci jesu postali simbol protjerivanja Hrvata iz Srijema, ali vojvođanski Hrvati su protjerivani i iz drugih srijemskih i bačkih mjesta: Golubinaca, Slankamena, Kukujevac, Beške, Sota, Gibarca, Šida, Rume, Zemuna, Srijemskih Karlovaca, Srijemske Mitrovice, Martinaca, Vašice, Morovića, Nikinaca, Platičeva, Sonte... Tako je promijenjena demografska struktura Srijema, a od izbjeglih Hrvata nitko se nije vratio u rodni kraj.

su drugačiji. Preko četiri stotine strana knjige predloža golgotu i patnju srijemskih Hrvata, kao i razaranje i devastiranje crkvenih i župnih objekata između 1991. i 1996. godine. Knjiga *Kako je umirao moj narod* sadrži elemente kronike, statističke podatke, dokumentarne materijale, podatke o povijesti mjesta koje spominje, a u Haagu se našla među relevantnim dokumentima u sudskom procesu protiv Šešelja.

O oslobađajućoj presudi Šešelju razgovarali smo s autorom ove knjige vlč. Markom Kljajićem, koji je postao svojevrsan simbol nenasilnog otpora velikosrpskom šovinizmu u raz-

doblju prve polovice devedesetih godina, s čovjekom kojemu nitko ne bi zamjerio da je otišao, a ipak je ostao živjeti u istočnom Srijemu.

»PRAVDA NIJE ZADOVOLJENA«

»Nisam iznenađen presudom Vojislavu Šešelju. Za Hrvate, Bošnjake, kosovske Albance i poneke druge, pravda nije zadovoljena, a presuda je sramotna. Naš problem, i ne samo naš, ostaje isti, samo u nešto promijenjenim okolnostima. Naime, Šešelja ne bi bilo da nije bilo **Slobodana Miloševića**, Miloševića ne bi bilo da nije bilo kosovskog Gazimestana. Gazimestana ne bi bilo da nije bilo onoga što je Gazimestanu prethodilo i poslije se nastavilo. Hoću reći da nije bilo većinske potpore Miloševićevom projektu Velike Srbije, izraženom u sloganu 'svi Srbi u jednoj državi', i u drugoj varijanti 'gdje je jedan srpski grob to je Srbija'. Tu je i priča o 'nebeskom narodu', kaže vlč. Kljajić i naglašava da nisu ni svi Srbi zadovoljni oslobađajućom presudom.

»Haag je rekao svoje, ali može li netko likovati zbog tragedije Iloka, Dalja, Vukovara, Voćina, Kijeva, Škabrnje, Baranje s Branjinom i Duboševicom, te Srebrenice, Sarajeva ili srijemskih Hrtkovaca, Kukujevaca, Vašice, Morovića, Sota, Petrovaradina,

Slankamena Starog i Novog? U Srbiji i dalje isto, samo bez rata! Na koncu da citiram 'velikog vođu': 'Srbija nije u ratu i u Srbiji nije bilo rata!'. A što je, samo, iz istočnog Srijema, na brutalan način protjerano, oko 30.000 Hrvata, lojalnih građana, za vrijeme Miloševićeva režima, u čemu je svesrdno poradio i njegov 'omiljeni opozicionar', 'to i nije ono najgore što se moglo dogoditi srijemskim Hrvatima! Citirani je htio reći – moglo je biti i gore. To gore je viđeno u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i na Kosovu, gdje je rat nametnut. Oni koji su preživjeli, mislim na Hrvate u istočnom Srijemu, odnosno ostali, možda će se složiti sa mnom ako ustvrdim: i poslije Miloševića, Milošević i poslije Šešelja, Šešelja.»

POSLEDICE DOGAĐAJA

U nastavku razgovora, osim što je konstatirao epilog ove haške priče iz osobnog kuta, vlč. Kljaić je gorko i ironično komentirao situaciju u kojoj se našao Šešelja nakon oslobođajuće presude, kao i odluku Raspravnog vijeća.

»Da sam na Šešeljevom mjestu, budući da je oslobođen po svim točkama optužnice, tražio

sne boli. Ne sumnjam da će to uskoro i učiniti. Slobodan je i vrlo lucidan čovjek. Kad kažem slobodan i čovjek, ne mislim

LJEPOTA ISELJAVANJA

»Što se tiče tih priča o dragovoljnim razmjenama kuća, ja sam osobno u Hrtkovcima vidio plakat agencije za zamjenu kuća koja se zvala YU-GA. U svom sloganu su obećavali da je s njima 'iseljavanje ljepše! Činjenice su sljedeće: tamo su Hrvati bili pod izravnim pritiskom – ubojstva, ručne bombe u dvorištima, prijetnje ili mlaćenje djece... Država je pokazala potpunu inertnost, a alternativa je bila jasno ponuđena u zamjenama i razmjenama kuća«, Nenad Čanak, predsjednik Skupštine Vojvodine, *Vjesnik*, 22. veljače 2003.

bih obeštećenje za 12 godina provedenih u Haagu, kao i za povredu moralnoga digniteta i nanesene duševne i tjele-

na njegov psihomoralni i etički profil. Pojaviti će se zasigurno i neki srpski **Anton Neumayer**, autor biografija o **Nietzscheu**,

Rkt. župni ured
M. Tita 140
N. Slankamen

Predmet: Napadi na crkvu sv. Nikole u St. Slankamenu

Prečasni
Biskupski ordinarijat
Đakovo

Ovih dana filijalna crkva sv. Nikole, biskupa u Starom Slankamenu doživjela je tri vandalska pohoda. U prvom navratu ispisana je različitim „parolama“, a u druga dva izrazlupani prozori na crkvi. Ljude je to silno pogodilo. Dosada je na udaru bila samo novoslankamenačka crkva i župni stan, ali se u zadnje vrijeme val barbarizma širi i na filijalu Stari Slankamen. Posljedica svega je odlazak ljudi sa pradjedovskih ognjišta. Iz Starog Slankamena do skora nije otišlo puno ljudi, ali sada je i tamo krenulo. Mladi su skoro svi otišli.

Golubinci, 14. rujna 1992.

Eduard Španović
Župnik

P.S. Ovaj dopis nema urudžbenog broja i pečata, jer se nalazim u Golubincima, a prilika je da ga dobrotom po Vikaru pošaljem!

Staljinu i Hitleru. A epilog ove haške priče u najširem okviru je: samostalna i slobodna država Hrvatska, koja je svoju slobodu i samostalnost, u krvi skupo platila, a počelo je na Krvavi Uskrs, na Plitvicama 31. ožuj-

mom i Republikom Srpskom, te Srbija s AVNOJ-evskim dodatkom, u kojemu je istočni Srijem s reliquiae reliquiarum, ostatkom ostataka Hrvata, koji nisu imali snage zakoračiti u najtragičnijim razdobljima svoje povijesti.

ŠTA ĆE HRVATI OVDE?

»Nijedan (Hrvat) nije proteran. Ja bih želeo da su otišli svi Hrvati. Šta će Hrvati ovde? Ja bih želeo da su otišli, ali ja nijednog nisam proterao, niti je neki bio proteran«, Vojislav Šešelja, predsjednik SRS-a, *Blic news*, 19. veljače 2003.

ka 1991. godine. Kakva ironija, na isti datum kada Antonetti izreče oslobođajuću presudu Vojislavu Šešelju. Valja naglasiti – bez Šešelja. Zatim, tragična Republika Kosovo, koju će i Srbija kad-tad priznati, i još tragičnija Bosna i Hercegovina, sa srebreničkom i sarajevskom dra-

Hrvati su preskupo platili politiku 'gusaka u magli', da citiram **Stjepana Radića**, koji je zbog svog političkog vizionarstva s bratom i subračom, životom platio svoje hrvatstvo u beogradskoj Narodnoj skupštini.»

Z. Sarić

PRIZNANJE ZA DOPRINOS OBRAZOVANJU I KULTURI OBITELJI ZDENKA I JACINTE DULIĆ

Nema se više čega bojati!

Treba iskoristiti zakonsku mogućnost i školovati se na materinskom jeziku

Organiziranje nastave na materinskom jeziku za hrvatsku manjinu u Srbiji od početka je bilo opterećeno nizom različitih problema. Radi toga se neki roditelji nalaze u dilemi oko upisa djece u hrvatskojezične odjele. Ne žele slati djecu u škole koje su udaljenije od njihove kuće, nekima smeta mali broj djece u odjelima ili kombinirani odjeli, neki iz inata ili straha od toga što će misliti šira okolina izbjegavaju djecu upisati u hrvatskojezične odjele. Međutim, postoje i oni koji bez obzira na sve navedene poteškoće procjenjuju kako je za djecu bolje ukoliko dijele klupe s onima koji su im kulturološki slični. Jedna od obitelji koja se bez obzira na sve poteškoće odlučila upisati djecu u hrvatskojezične odjele je obitelj **Zdenka i Jacinte Dulić** iz Starog Žednika.

Predstavljajući nam svoju obitelj Jacinta s ponosom ističe:

»Nas je u obitelji šestero. Imamo četvero djece, tri sina i jednu kćer. Sin **Dražen** svećenik je u Aleksandrovu, **Igor**, koji je završio Poljoprivredni fakultet radi u Novom Sadu, **Hrvoje** je na trećoj godini fakulteta, a kćer **Magdalena** školu pohađa na hrvatskom jeziku, učenica je II. razreda u Gimnaziji **Svetozar Marković**«.

ODLUKA O UPISU DJECE U HRVATSKOJEZIČNE ODJELE

Starija djeca iz obitelji Dulić nisu imala mogućnost pohađa-

ti školu na hrvatskom jeziku. Jacinta se prisjeća borbe roditelja za otvaranje sedmog razreda u OŠ **Matko Vuković** 2007. godine u koji su godinu dana kasnije upisali sina Hrvoja.

»Naša starija djeca nisu imala prigodu pohađati školu na hrvatskom jeziku, ali čim se za to ukazala prigoda sina Hrvoja smo upisali VIII. razred u osnovnoj školi **Matko Vuković** u Subotici. Do osmog razre-

da pohađao je osnovnu školu u Starom Žedniku gdje nije postojala mogućnost upisa u hrvatskojezične odjele, već jedino mogućnost pohađanja predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Nas devetero roditelja čija su djeca išla u različite škole (u Đurđinu, Starom Žedniku i Subotici) izborilo se za to da se u OŠ **Matko Vuković** otvori osmi razred. Kada je to omogu-

ćeno, tamo je nastavio osnovnu školu. Iako je ostavio društvo s kojim je do tada išao u školu, mogu slobodno reći da je moj sin bio jako sretan u novom okruženju. Pohađajući školu sa sebi sličnima, pronašao je sebe, a ta djeca se i danas intenzivno druže. Nakon osnovne škole nastavio je gimnaziju na hrvatskom jeziku. Kćer **Magdalena** pohađa nastavu na hrvatskom jeziku od prvog razreda. Kada se upisivala u prvi razred, kod nas se u školi prijavilo samo četvero učenika za hrvatskojezične odjele i nije se mogao otvoriti odjel. Radi toga smo je upisali u OŠ **Matko Vuković**. To je značilo da svakoga dana mora putovati od Starog Žednika do grada, što malom djetetu nije lako. Sretna je okolnost što u blizini škole žive roditelji supruga, pa su je dočekivali i ispraćali na autobus. **Magdalenin** prvi razred je za cijelu obitelj bio jako težak jer smo se morali prilagođavati, voziti je, dočekivati i ispraćati u školu. Od drugog razreda je postala samostalna i išla je u školu sama«.

RADI ČEGA UPISIVATI DJECU U HRVATSKOJEZIČNE ODJELE?

Kako su starija djeca u obitelji pohađala školu u »mješovitim«, a mlađa u hrvatskojezičnim odjelima, roditelji imaju iskustvo kako u jednom, tako i u drugom obliku školovanja. O tome što su prednosti, a što su negativne strane ško-



Zdenko i Jacinta Dulić s nagradom HNV-a

lovanja na hrvatskom jeziku Jacinta kaže:

»Kada je riječ o školovanju na hrvatskom jeziku, ja ne vidim niti jednu prepreku zašto netko tko se osjeća Hrvatom ne bi upisao dijete u takav odjel. Nama je Srbija dala zakonsku mogućnost za školovanje na materinskom jeziku i ne vidim zašto to pravo ne iskoristiti. Svatko prema svojoj savjesti treba odlučiti. Kako pripadnici ostalih nacionalnih manjina koriste pravo na obrazovanje na materinskom jeziku, tako se i mi tim pravom trebamo koristiti. Mojoj kćeri je učiteljica bila **Ana Čavrgov** za koju imam samo riječi hvale. Ona je djecu naučila da budu dobri ljudi, da pomažu jedni drugima. Djeca su u odjelu vezana jedni za druge kao obitelj. Naučila ih je poštivati druge, ali cijeniti svoj narod i dičiti se svojom kulturom. U školi moraš naučiti o svojoj kulturi i običajima, na čemu ona puno radi. Djeca su u školi slobodna i, primjerice, smiju pozdraviti s Hvaljen Isus ili Zbogom. Imaju veliko samopouzdanje što meni puno znači, jer sam imala loša vlastita iskustva iz škole. Sigurna sam da će mojoj djeci znanje i samopouzdanje koje su stekli u školi koristiti u daljnjem školovanju. Mislim da strah o kojem svi govore nije razlog zašto roditelji ne žele upisati djecu u hrvatskojezične odjele. Nema se više čega bojati. Mi imamo prijatelje koji su Srbi i koji znaju da naša djeca idu u školu na hrvatskom jeziku. Njima je to sasvim normalno i cijene nas upravo radi našeg pozitivnog i čvrstog stava prema vlastitom narodu«.

PRIZNANJE PAJO KUJUNDŽIĆ ZA DOPRINOS OBRAZOVANJU

Obiteljima Zdenka i Jacinte Dulić i **Franje i Slavice Skenderović** Hrvatsko nacionalno vijeće je na svečanoj sjednici HNV-a 11. prosinca 2015. godine uručilo priznanja za



Na putu u školu: prvašica Magdalena



Magdalena s učiteljicom Anom Čavrgov



Igor, Hrvoje, Dražen, Magdalena

doprinos u razvijanju školstva na hrvatskom jeziku.

»Izuzetno sam ponosna na ovu nagradu, jer sam je dobila od hrvatske zajednice. Mislim da je moja obitelj nagradu zaslužila, jer se iskreno svim srcem osjećam Hrvaticom i za moju obitelj nije bilo dvojbe i prepreka kada je riječ o upisu djece u hrvatskojezične odjele«.

PORUKA RODITELJIMA BUDUĆIH PRVAŠIĆA

»Moja poruka svim Hrvatima i Bunjevcima koji se i malo osjećaju Hrvatima je da poslušaju svoju savjest i upišu djecu u hrvatskojezične odjele. Sigurna sam da neće pogriješiti. Školovanjem djece u odjelima na hrvatskom jeziku čuva se tradicija, jezik i vjera. Djeca odrastaju u zajednici koja je najbližnja onoj u njihovim domovima, te tako stječu samopouzdanje i vjeru u sebe i vlastite kvalitete. Neki roditelji govore kako ne žele upisati dijete, jer im se ne sviđa ovaj ili onaj političar koji je trenutno na vlasti. Roditelji trebaju shvatiti da ne upisuju djecu u školu radi političara i da bi nekome udovoljili ili tjerali nekome inat nego radi dobrobiti djece. Ono što iz vlastitog iskustva mogu potvrditi je da školovanje djece u hrvatskojezičnim odjelima djeci donosi samo dobro. Zato mame i tate nemojte se bojati nego koristite pravo koje nam je dala država«.

Iskustvo obitelji Dulić najbolja je preporuka onima koji još uvijek dvoje oko upisa djeteta u školu na hrvatskom jeziku. Većina roditelja čija djeca pohađaju školu na hrvatskom materinskom jeziku imaju slično iskustvo. Pozitivna klima i kvalitetni međuljudski odnosi najveća su vrijednost školovanja djece u hrvatskojezičnim odjelima, a kao što je poznato, djeca iz ovih odjela ne zaostaju sa stečenim znanjem za vršnjacima iz mješovitih odjela, već su naprotiv daleko uspješniji od njih.

Aleksandra Prčić



Kako komentirate predizbornu kampanju?



MIĆO SMILJIĆ,
politolog, Šid

Jedna od najgorih



Ovo je jedna od najgorih. Sada se spajaju i one političke stranke koje se nikada nisu mogle spojiti. Desničarske i ljevičarske stranke se spoje i formiraju neku koaliciju. To je neodrživo i odmah na početku se vidi da je to interesna sfera samo radi dobivanja ili odbijanja glasova. To su interesi pojedinaca da bi kako-tako ostali na vlasti. Međutim, stanje u narodu nije baš tako. Narod je ogorčen, polazeći od samog seljaka koji svoj proizvod ne može prodati po onoj cijeni koliko uloži u njega i ne može od tog novca adekvatno kupiti zemlju koju država daje u zakup. Što se tiče mladih, formira se jedan front desnih snaga koji je izuzetno poguban za cijelo biralište na teritoriju Srbije. Žalosno je što to mladi prihvaćaju, a to je posljedica zato što mladi nemaju posla i zbog toga imaju previše vremena baviti se nekim radnjama koje nisu korisne za život. Političari su izuzetno spretni kada je u pitanju manipuliranje mladima i s određenim brojem neurbanog stanovništva, obećavajući im kule i gradove. Narod je malo upućen u takve vrste manipulacije – prihvaćaju je i takvi i najčešće dobivaju izbore. No, doći će vrijeme kad će krenuti »kuka i motika«. Porezi stižu na naplatu, djecu treba školovati, posla nema i iako ga ima, ova vlast ništa ne čini da poveća standard radnika koji je zaposlen. Prvenstveno mislim na minimalnu zaradu koja predstavlja samo jednu petinu potreba jedne obitelji. U ovom trenutku smatram da je vrlo mali broj ljudi koji vjeruju u luda obećanja, jer bolje sutra ne može se dogoditi preko noći.

S. D.

RAŠA NEDELJKOV,
Šef CRTA promatračke misije *Građani na straži*, Beograd

Bez jasne političke poruke



U dosadašnjoj izbornoj kampanji osjetno nedostaju konkretne politike, jasne političke poruke i javno dostupni predizborni programi. Po prisutnosti i intenzitetu do sada dominira Srpska napredna stranka, dok je daleko iza nje prva sljedeća Demokratska stranka, pa zatim ostali sudionici izbora. Ono što su naši dugoročni promatrači, njih 34, čuli i vidjeli na terenu su uglavnom leaderske kampanje, s jako malo prostora za debatu i dijalog. Za sad postoje široko rasprostranjeni navodi o kupovini glasova, pritiscima, fizičkom nasilju i zastrašivanju od različitih političkih partija, njihovih aktivista ili birača prema drugim biračima, političkim partijama. Naši promatrači u ovom razdoblju nisu prikupili dovoljno dokaza da bismo sa sigurnošću mogli tvrditi da su ovi incidenti rasprostranjeni u mjeri u kojima se o njima govori i da time utječu na ishod izbora. Ipak, oni svakako imaju utjecaj na opću atmosferu koja vlada u kampanji. Naši promatrači su zabilježili i slučajeve korištenja javnih resursa u stranačke svrhe kao i to da su državni i lokalni dužnosnici sudjelovali u kampanji u korist neke političke stranke ili bili uključeni u rad štabova političkih stranaka, predizborne događaje kampanje tijekom radnog vremena. Što se tiče rada izbornih tijela, oni su provodili aktivnosti sukladno sa zakonom. Međutim, iako postoji otvorenost izborne administracije za suradnju s promatračima, promatranje rada izbornih tijela nije u dovoljnoj mjeri omogućeno zbog nepostojanja jasnih procedura akreditiranja promatrača za praćenje općinskih i gradskih izbornih komisija.

Z. V.

TIBOR KIŠ,
aktivist nevladinog sektora, Sombor

Kampanja nije ni prestajala



Što se tiče kampanje za predstojeće, kako lokalne tako i pokrajinske i republičke izbore u Somboru dobar dio političkih aktera na lokalnoj sceni gotovo da nikada nije ni izlazio iz kampanje još od prethodnih izbora. Bavili su se više kampanjom nego li bilo kakvim drugim konkretnim političkim djelovanjem koje ima za cilj rad na boljitku i prosperitetu za Sombor i njegove građane.

Najagresivniju i očigledno najskuplju, ali i najorganiziraniju kampanju ima Srpska napredna stranka s pozicije vlasti, dok su ostali oponenti vidno manje aktivni. Nekada kampanja stranaka prelazi granice dobrog okusa i vrijeđa inteligenciju građana, pa se tako ne preza ni od prekrivanja gradskog murala političkim bilbodom, lijepljenja plakata i postavljanju stranačkih obilježja tamo gdje im svakako nije mjesto. U ovom razdoblju primjetno je dodvoravanje građanima od predstavnika stranaka i grupa građana – sudionika na lokalnim izborima, a sve ne bi li se pridobile simpatije i glas građana. Velika obećanja padaju na sve strane, ali kada prođu izbori, kao i obično, sve obećano pada u zaborav, a interes grada i građana prestaje biti prioritet i prerasta najčešće u osobni, kako je to dosadašnja praksa pokazala. Interesantna je i pozicija koju pokušavaju zauzeti pojedini u kampanji i počinju se ponašati kao da su prethodnih godina oni bili oporba a ne vlast, te su iz te pozicije bili nemoćni uraditi bilo što za Sombor. Valjda računaju na brzo zaboravljanje potencijalnih glasača.

Z. V.

**RAZGOVOR POVODOM MANIFESTACIJE
SRIJEMCI SRIJEMU:**
**PETAR PIFAT, PREDSJEDNIK HKPD-a
JELAČIĆ IZ PETROVARADINA**

Manifestacija povezanosti i suradnje

Suradnja među udrugama u Srijemu postojala je i prije, mada je upravo ovom manifestacijom udaren temelj bolje međusobne povezanosti, zbližavanja i upoznavanja

Sutra (subotu, 16. travnja) bit će održana još jedna manifestacija *Srijemci Srijemu*, na kojoj se predstavlja ju sve aktivne hrvatske udruge iz Srijema i koja važi za jedan od najvećih kulturnih događaja u ovdašnjih Hrvata. Ovo je četvrta po redu takva manifestacija, a nakon prijašnjih u Srijemskoj Mitrovici, Šidu i Rumi, ove godine bit će priređena u Novom Sadu, u reprezentativnom prostoru *Studija M*.

U programu će, uz domaćina – HKPD Jelačić iz Petrovaradina, sudjelovati članovi HKPD-a Tomislav iz Golubinaca, HKC-a Srijem – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice, HKPD-a Matija Gubec Ruma, HKD-a Šid iz Šida, HKD-a Ljuba iz Ljube, Društva hrvatske mladeži Zemuna iz Zemuna i Zajednice Hrvata Zemuna – Knjižnica i čitaonica Ilija Okrugić iz Zemuna, a kao gosti nastupit će po jedan predstavnik iz korpusa udruga šokačkih, odnosno bunjevačkih Hrvata – Pjevačka skupina UG Tragovi Šokaca iz Bača i Tamburaški sastav *Đurđinske cure* iz Đurđina. O tomu što nas sutra očekuje, kao i o drugim pitanjima vezanim za organizaciju ovog događaja, razgovarali smo s jednim od domaćina, predsjednikom HKPD-a Jelačić Petrom Pifatom.

Sutra se održava manifestacija *Srijemci Srijemu*. Kao jedan od organizatora, kažite nam kakav nas program očekuje?

Bit će to bogat program u trajanju od 1,5 do 2 sata, a u kojem će sudjelovati članovi čak deset udruga. Program je koncipiran sukladno tehničkim mogućnostima dvorane *Studija M*. Najviše točaka bit će vezano za glazbu: u pitanju su vokalne, instrumentalne, te vokalne-instrumentalne točke. Imat ćemo i defile nošnje Hrvata iz Ljube. Da ne otkrivamo sve... Svaka će udruga imati desetak minuta za nastup, a HKPD Jelačić, kao domaćin, na tragu dosadašnje prakse vezane za ovu manifestaciju, oko dvadesetak. Radio-televizija Vojvodine će snimati cjelokupnu manifestaciju, te ćemo je moći gledati kasnije i na njihovom programu.

Suorganizator manifestacije je Hrvatsko nacionalno vijeće, logističku potporu daje i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata? Koliko vam znači ova potpora?

Nismo najpametniji niti sve možemo i umijemo sami. Hrvatsko nacionalno vijeće, osim pružanja organizacijske pomoći i financira ovu manifestaciju – zakup dvorane, promidžbu, putne troškove sudionika, domjenak... Potpora Zavoda višestruko je dobrodošla i ogleda se napose u savjetodavnoj funkciji, tehničkoj pomoći, modeliranju programa manifestacije i samoj provedbi iste. Iskustvo stručnjaka Zavoda bilo nam je od velike koristi i u kreiranju mnogih drugih događaja u našem Društvu.

Koji je značaj manifestacije *Srijemci Srijemu*? Koliko su srijemske udruge aktivne i uspješne u očuvanju kulturne baštine srijemskih Hrvata?

Manifestacija *Srijemci Srijemu* važan je događaj regionalnoga karaktera ovog našeg ranjenog Srijema, jer pokazuje volju, snagu i sposobnost Srijemaca da se povežu i na kulturnome polju, te da razmjenjujući običaje svoga lokaliteta s lokalitetima ostalih sredina s hrvatskim življem, zapravo njeguju sveukupno kulturno blago Srijema. Kada je riječ o ocjeni aktivnosti srijemskih hrvatskih udruga, mislim da one, shodno teškim uvjetima djelovanja, prilično aktivnim uspijevaju održati svoj rad. Sigurno je da ima prostora i za napredak, za što nisu uvijek potrebne samo financije, već i budno prepoznavanje znakova vremena i suvremenih prilika u kojemu živimo. S druge strane, sa žalošću konstatiram da poneka srijemska društva, poput HKPD-a Stjepan Radić iz Slankamena, nisu više aktivna, što će dovesti do nepovratnog izumiranja kulturnog obilježja Hrvata toga kraja i prekida veza s ostalim udrugama.

Kako ocjenjujete razinu suradnje među hrvatskim udrugama u Srijemu?

Suradnja među udrugama u Srijemu postojala je i prije, mada je upravo manifestacijom *Srijemci Srijemu* udaren temelj bolje međusobne povezanosti, zbližavanja i upoznavanja,



zahvaljujući čemu smo svjedoci sve bolje suradnje i prijateljstva tijekom cijele godine.

Manifestacija se održava u ozračju vrlo niske razine srpsko-hrvatskih državnih odnosa, kao i nedavne oslobađajuće presude Vojislavu Šešelju. Odražava li se to i na koji način na sutrašnji događaj u Novom Sadu?

Ne očekujem da će se odnosi dvije države i presuda Šešelju posebno reflektirati na sutrašnju manifestaciju u Novom Sadu. Hrvati, barem petrovaradinski, kada je riječ o javnom ispoljavanju svoga identiteta, makar i kulturnoga, privikli su se živjeti u mimikriji. Kontinuitet straha odavno postoji. No, osobno me ništa ne bi iznenadilo. Zato i dalje svaku vidljiviju kulturnu manifestaciju Hrvata u Petrovaradinu i Novom Sadu obvezno prijavljujemo policiji.

D. B. P.

Na obali davne Rogine bare



Parcela na kojoj se danas uzdiže palača na Korzou broj 5, u XVIII. stoljeću nalazila se neposredno uz Roginu baru (*Gradotvorci*, autori **Gordana Prčić – Vujnović, Viktorija Aladžić, Mirko Grlica**), što je suvremeniku danas teško i zamisliti. Ali, voda je tada još pokrivala prostor sve do današnjeg željezničkog kolodvora.

Na Korzou 5 u naše vrijeme nalazi se dvokatna palača koju iz navike zovemo SDK, a sjedište je subotičke filijale Porezne uprave Ministarstva financija, i manjim dijelom banka. Njeni temelji, ali tada za jednokatni objekt, postavljeni su još 1878. godine. Prije toga ovdje je bila prizemna kuća uglednih Subotičana. Palaču je podigao **Alojzije Poljaković**, samo dijelom za obiteljski stan, dok je veći dio stambenog i poslovnog prostora građevine iznajmljivao. I među prvim zakupcima bila je banka, te je ta financijska uloga zgrade ostala nepromijenjena do danas, mijenjajući sudionike. Banka je postala vlasnik zgrade od 1911. godine, dograđujući na objekt još jedan kat i staklenu osmokutnu kupolu nad središnjim dijelom, jedinstvenu i danas. Stara razglednica je iz razdoblja prije podizanja drugog kata.

NEKAD
i
SAD



K. K.

SEDAM DESETLJEĆA HÉT NAPA

Respektabilna dugovječnost

Petog travnja obilježena je 70-godišnjica kontinuiranog izlaženja tjednika na mađarskom jeziku Hét Nap

»**S**edamdeset godina je cijeli jedan ljudski vijek, jako se puno toga dogodilo u proteklim desetljećima postojanja i redovitog izlaženja *Hét Napa* i zbilja sam jako ponosna što sam u ovom momentu član ove ekipe koja radi, izgrađuje i doprinosi postojanju mađarske zajednice na ovim prostorima«, istakla je direktorica *Hét Napa* **Edit László** na početku ovog slavljeničkog razgovora i dodala:

»Tajna uspjehnosti ove novinske kuće ogleda se u činjenici kako je redakcija uvijek uspijevala prilagoditi se aktualnim događanjima i situacijama koje život *ad hoc* postavlja. Mađarsko nacionalno vijeće je 2004. godine preuzelo osnivačka prava *Hét Napa*, a financiranje tvrtke koja je, za razliku od drugih manjinskih medija, društvo ograničene odgovornosti (d.o.o.) se realizira kroz poticaje Pokrajinskog tajništva za kulturu i informiranje, sudjelovanjem na natjecajima, te vlastitim prihodima od prodaje novina i novinskog prostora. Ipak, naš veliki problem je i to što manjinsko glasilo kakvo je *Hét Nap* ne može živjeti isključivo od svog mjesta na tržištu, jer mi već godinama držimo cijenu od 50 dinara, a samo cijena tiskanja jednog primjerka je 40 dinara i jasno je koliko je naše egzistiranje, kao javnog glasila, vezano uz dotacije i poticaje državnih institucija«.

KOLEKTIV

Uz *Hét Nap*, tiskovine koje redovito izlaze na mađarskom jeziku su i *Magyar Szó*, te tjednik *Családi Kör*, ali prema riječima glavnog i odgovornog urednika **Viktora Tomeka**, zbog odrede-

nih specifičnosti svake od tiskovina ne može se govoriti o nekoj vrsti izražene međusobne konkurencije

»Mi smo javno glasilo i svih proteklih desetljeća imamo svoje mjesto na medijskom novinskom prostoru. Naši čitatelji su vođovodanski Mađari i mi za njih pravimo novine, ali se trudimo, kroz raznovrsne napise i proširiti fokus interesiranja i izvan ovih okvira. Kolektiv *Hét Napa* broji ukupno 18 uposlenika, što nika-

skoj manjinskoj zajednici, glavni i odgovorni urednik odgovara:

»Uvijek smo se trudili da na našim stranicama svi dobiju svoj glas i odgovarajući prostor, jer *Hét Nap* nikada nije bio usmjeren samo na jednu političku opciju. Mi našu novinu prije svega definiramo kao obiteljsku novinu u kojoj svaki čitatelj, ovisno o svojim afinitetima može pronaći ponešto za sebe. Tematizirane stranice i rubrike koje se nalaze na njima obrađuju

mađarskim novinskim glasilima, ali se konstantno trudimo biti kvalitetni i tržišni koliko je to, u našim uvjetima, moguće. Uvijek smo imali kvalitetu pisanja, po obradi tema i analitičkom novinarstvu bili dugačiji od *Családi Kör* i *Magyar Szó* i tu vidimo naše mjesto u budućnosti i tokovima koji u njoj slijede. Nadam se da ćemo, unatoč vanjskim faktorima poput sve učestalije migracije stanovništva na primjer, uspjeti održati konkurentnost naših novina i prilagođavati se sadržajno zahtjevima tržišta na kome djelujemo. Uz to, nastojat ćemo dodatnim marketinškim sadržajima i akcijama utjecati na povećanje naše naklade koja je trenutačno iznad 5.000 primjeraka, a osamdesetih godina prošloga stoljeća bila je čak 63.000«.

DISTRIBUCIJA TISKOVINA I INTERNET IZDANJE

Hét Nap se tiska u *Forumu* u Novom Sadu, a distribucija tiskovine se obavlja putem distributivne mreže *Magyar Szó* i pokriva prostor cijele Vojvodine, kao veliku prednost ističe Edit László.

»Imamo veliku sreću i pogodnost što koristimo distributivnu mrežu *Magyar Szó*, a osim dvije velike kuće za distribuciju tiskovina radimo i s kolporterima, raznosočima novina, te primjerke šaljemo i putem pošte. Putem ovih nekoliko različitih načina uspijevamo stići do svih zainteresiranih čitatelja diljem Vojvodine. Imamo i naše internet izdanje na koje smo vrlo ponosni, koje je vrlo aktivno od 2012. godine i spada u razvojnu djelatnost naše novinske kuće«.

Dražen Prčić



Viktor Tomek i Edit László

ko nije dovoljno za obim ovakvog posla koji iz tjedan u tjedan kontinuirano realiziramo na čak 86 stranica. Od navedenog broja uposlenika svega je pet novinara i nedostaje nam barem još troje, ali smo zakonskim ograničenjima limitirani i nemamo mogućnost novog upošljavanja. Mogli bismo zbog svega navedenoga, primjerice, smanjiti broj stranica našeg tjednika, ali o tome još uvijek ne razmišljamo«.

Na naše pitanje kako se uređivački odnose spram aktualne problematike u političkoj podijeljenosti koja vlada u mađar-

skoj manjinskoj zajednici, glavni i odgovorni urednik odgovara:

MJESTO U MEDIJSKOM PROSTORU

Svojim tekstovima iz tjedna u tjedan *Hét Nap* se trudi održati jedan visoki standard kvalitete s kojom se bori za svoje mjesto u medijskom novinskom prostoru na mađarskom jeziku.

»Kako je glavni i odgovorni urednik rekao, nema klasične tržišne konkurencije među

SOMBORSKA KAPORKA, AUTOHTONA PASMINA KOKA

Ćubasta ljepotica

*Somborska kaporka nastala početkom prošlog stoljeća na okolnim salašima
priznata je domaća pasmina koka*

Sombor se može podičiti da je grad koji ima četiri priznate pasmine golubova, ali osim toga Sombor se može pohvaliti i da ima priznatu pasminu koka – somborsku kaporku. Nastala je ova pasmina početkom prošlog stoljeća na somborskim salašima, a odgajivači ne samo u Somboru već i u drugim mjestima brižljivo čuvaju autohtonost ove pasmine koka. No, i pored toga može se reći da danas somborska kaporka spada u ugroženu vrstu. Jednog od odgajivača somborske kaporkе pronašli smo u Monoštoru. To je **Davor Francuz**, koji ne samo da je odgajivač somborske kaporkе, već je i sudac za ocjenjivanje peradi na sajmovima i izložbama.

PASMINA STARA STOTI-NJAK GODINA

Davor kaže da je somborska kaporka nastala početkom XX. stoljeća u okolici Sombora. Ova autohtona pasmina stvarana je od 1900. do 1922. godine kombinacijom domaće kokoši i štajerke koja je donesena iz Celja, a kasnije i ukrštanjem s pasminama houndan i sulmtaler. Stvaraoci pasmine bili su **Stevan Sel, Otto Weigand i Joseph Resch**.

»Poslije Prvog svjetskog rata definiran je standard koji ova pasmina mora ispunjavati. U godinama između dva svjetska rata somborska kaporka bila je poznata i izvan granica Vojvodine kao otporna i produktivna pasmina. Nakon



Davor Francuz s kaporkom

Drugog svjetskog rata kompletna dokumentacija o nastajanju i podrijetlu pasmine je izgubljena, a broj ptica je pao na svega nekoliko ugroženih jedinki. Zahvaljujući entuzijazmu **Rudolfa Cirkla i Vere Petkov** pasmina je ipak sačuvana. Danas je tražena kod odgajivača čiste rase i ukrasne živine«, kaže Francuz.

Doznajemo još i da je somborska kaporka prvi puta izlagana 1922. godine. No, u godinama koje su slijedile pala je

u zaborav i tako je bilo sve do 80-tih godina prošlog stoljeća. Pijetlovi dostižu težinu iznad tri kilograma, koke oko 2,5 kilograma, a godišnje snesu oko 180 jaja. Najčešće su u bijeloj boji, mogu biti crvene, graoraste, žutograoraste, plave i crne. Pilići već prvog dana po izleganju imaju malu ćubu na glavi. Po toj odlici somborska kaporka je i dobila ime.

»Nažalost, danas mali broj odgajivača drži somborsku kaporku. Dobrih odgajivača,

posvećenih ovoj pasmini u Srbiji ima tek desetak i brojno joj je stanje kritično. Izgleda da naši odgajivači više drže strane pasmine, da li zato što su im isplativije ili iz nekog drugog razloga, ne znam. Gaji se u Sloveniji i Slovenci na izložbama i sajmovima ptica i peradi traže jaja somborske kaporkе. Znam za jednog odgajivača u Švedskoj, nekoliko u Hrvatskoj i to je to«, kaže ovaj monoštorski odgajivač somborske kaporkе.

UPORNI ODGAJIVAČI

Naš mladi sugovornik je somborsku kaporku počeo držati još kao dječak s 12-13 godina. Kaže privukla ga je prije svega ćuba na glavi, a još više se zainteresirao kada je doznao da je to pasmina nastala u okolici Sombora, koja je pred nestajanjem. Prošle godine postao je i sudac, odnosno ocjenjivač za rasnu perad. Za Davora je zato pravo pitanje koje su odlike autohtone somborske koke.

»Boja mora pripadati standardu pasmine, ćuba mora biti skladna, tijelo odgovarati propisanom standardu. Bijela koka mora imati žute noge, žut kljun, srednje dug, blago zaobljen. Kod crne kaporkе dozvoljeno je da su noge crne. Bez obzira na boju, ćuba mora biti takva da ne zaklanja pogled kako bi koka mogla vidjeti, da se kreće i hrani. Prsa moraju biti izražena, krila dugačka, proporcionalna tijelu i čvrsto pripijena uz tijelo. Pijevci nemaju posebice razvijen rep ipak ih odlikuje srpasto

perje koje je pod kutom od 30 ili 40 stupnjeva. Kod koka rep mora biti skladan, srednje veličine«, objašnjava nam Davor što se sve gleda prilikom ocjenjivanja.

S obzirom na mali broj, danas je rasu teško očuvati, pa je zato za odgajivače dragocjeno takozvano unošenje nove krvi, odnosno osvježavanje s novim primjercima

koji nisu u srodstvu. Davor je redoviti sudionik sajмова i izložbi. Onaj somborski s najdužom tradicijom se podrazumijeva, a tu je i Subotica, Beograd, Novi Sad, Bela Palanka. Razmišlja i o povećanju svog jata, a ove godine prvi puta prijavio se i za državni poticaj koji se daje za očuvanje autohtone pasmine.

Z. Vasiljević

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta TELEKOM SRBIJA AD Beograd, Takovska br.2., Izvršna jedinica Subotica, Prvomajska br. 2.-4. podnio je dana 5.4.2016. godine pod brojem IV-08-501-133/2016, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta BAZNE STANICE MOBILNE TELEFONIJE: »SU95/SUU95 SU-PESNIČKA«, na katastarskoj parceli 2224/3 KO Novi Grad, Subotica, ulica Pesnička br. 18 (46.106856°, 19.688419°).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226). Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta TELEKOM SRBIJA, IZVRŠNA JEDINICA SUBOTICA, Prvomajska 2-4, podnio je dana 5.4.2016. godine pod brojem IV-08-501-132/2016, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »BS MOBILNE TELEFONIJE SU13/SUH13/SUU13/SUL13-SU BAJNATSKA LTE«, na katastarskoj parceli 10981 KO Donji Grad, Subotica, ulica Bajnatska 40 (46.084267°, 19.673760°). Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresovana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

TJEDAN U BAČKOJ

Gužva pred golom

Rok za predaju izbornih lista je prošao i konačno znamo za koga ćemo moći glasovati 24. travnja kada se otvore biračka mjesta. A da imamo birati imamo, jer čini se nikada nije bilo više stranaka, koalicija i pokreta u izbornoj utrci. U Somboru ih je čak 15. Počevši od Srpske napredne stranka koja je očekivano (na svim novoima) prva predala listu, zatim *Sombor u srcu – SPO, Ivica Dačić – SPS, JS, Dr. Vojislav Šešelj – SRS, Savez Vojvođanskih Mađara – Istvan Pastor, Dušan Jović – Sombor za sve, LSV – Nenad Čanak, Složno demokratski – Demokratska stranka (Nova, SDP, LDP, VP, DSHV), Dveri, DSS, Bolji Sombor – patriotski blok, Naša sela naš grad – Nebojša Berić, Republikanska stranka – Zoran Miler, Istina – Zlata Đerić – Nova Srbija, DZVM – Mađarski pokret – za promjene, Ruski pokret – dr. Dunja Prokić i Dosta je bilo – Saša Radulović*. Neke od lista izašle su sa spiskom od 61 imena koliko ima zastupnika u Skupštini Grada Sombora, a neke s trećinom od ukupnog broja zastupničkih mjesta. Za svakog predloženog zastupnika bilo je potrebno najmanje 30 potpisa potpore, što znači da su proteklih tjedana kandidati i stranački aktivisti bili u pravoj potjeri za potpisima potpore. Točna računica kaže da je 14.705 punoljetnih građana Sombora i 15 okolnih mjesta potporu dalo nekomu od kandidata s 15 predloženih i prihvaćenih listi za lokalne izbore. No, tko će od njih sjediti u županijskom zdanju odlučivat će se na biračkim mjestima, a kakav će biti taj omjer čini mi se da malo ovisi od samih kandidata i tog što nam oni to pričaju i na koje probleme skreću pozornost tijekom kampanje. Najviše to ovisi o imenima koja su u nazivima predloženih listi. Prema tim imenima opredjeljivat će se birači, tako je bilo i prije tako će biti i sada. Čast izuzecima koji na izbore izlaze okrenuti isključivo lokalnim ljudima, temama i problemima, uz devizu – naše probleme trebamo rješavati mi, a ne Beograd ili Novi Sad. Nažalost, i ako osvoje, a vjerojatno hoće, po koje zastupničko mjesto, bit će suviše mali da se njihov glas čuje. Ili će se utopiti u vladajući većinu ili biti oporba koja će tu i tamo nešto prozboriti za govornicom, Somborci će odobravati to što kažu, a promijeniti se neće ništa. Možda sam idealist, ali mislim da bi na izborima trebalo glasovati za ljude koji imaju svoje ime i prezime, koji se ne kriju iza imena lidera, koji mogu pogledati Somborce u oči i kazati »ja sam do sada uradio to i to, a ukoliko budem u prilici odlučivati o važnim stvarima u gradu uradit ću to i to«. Ali to nije bit bavljenja politikom. Barem ne kod nas. Zar ne?

Z. V.

TRIBINA »MANJINE, VEĆINA I PREDIZBORNA KOMBINATORIKA U SRBIJI«

Incidenti s manjinama su često dimna zavjesa

Tribina pod nazivom »Manjine, većina i predizborna kombinatorika u Srbiji« na kojoj su govorili prof. dr. **Goran Bašić**, **Aida Čorović**, dr. **Tomislav Stantić** i **Vladimira Dorčova**, u organizaciji Hrvatskog građanskog saveza (HGS), održana je u klubu *Fabrika* Studentskog kulturnog centra Novi Sad 11. travnja. Aktivistkinja **Marija Srdić** koja je bila moderator tribine je na početku nekoliko minuta posvetila pokojnom sociologu, intelektualcu i antiratnom aktivisti Srbije i bivše Jugoslavije, dr. **Nebojši Popovu**.

Direktor Centra za istraživanje etniciteta Goran Bašić je, govoreći o izbornim pravilima, rekao da »prirodni prag« odgovara samo onim manjinama koje su dobro politički organizirane, a takve su »samo dvije ili tri«. Bašić je dodao kako su

nacionalna vijeća manjina povezana s političkim strankama i ocijenio da je to »ozvaničeno« i Zakonom o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina.

Civilna aktivistkinja Aida Čorović je kritizirala lidere Bošnjaka iz Sandžaka: **Rasima Ljajića**, **Muamera Zukorlića** i **Sulejmana Ugljanina**, i optužila ih da se »utrkuju u dodvoravanju **Aleksandru Vučiću**«.

»Mi smo između čekića i nakovnja: između naših neodgovornih političara i države koju je baš briga za manjine. Incidenti s manjinama su često dimna zavjesa kojom se pokušava prikriti ekonomski kolaps i teško siromaštvo u koje sve dublje tonemo«, izjavila je Aida Čorović i dodala da među manjinskim nacionalnim zajednicama u većini slučajeva dominira nacionalizam koji blokira svaki razvoj i vodi u getoizaciju.

Tomislav Stantić je rekao da je HGS nastao kao proizvod jedne snažne energične želje grupe Srijemaca da preuzmu rukovodstvo u Hrvatskom nacionalnom vijeću.

»Rukovodstvo države i rukovodstvo nacionalnih zajednica imaju očigledno jedan dobar dil i tu se tenzije podižu onda kada je to potrebno. Ne postoji iole snažnija volja unutar nacionalnih manjina da se te stvari mijenjaju, koliko god se mi trudili. Naravno da za ove izbore nema šanse, nikakva građanska opcija, izbori su već završeni« – zaključio je Stantić i dodao da ne zna da li je bio gori moment za izbore, osim kada je bio rat.

»Tad ste barem znali o čemu se radi i bilo je jasno zašto postoji kompromitacija. Međutim, ono što nam se danas servira i s ovom opstrukcijom ne miriše na dobro i mislim

da će trebati malo širi pokret nego što je unutar hrvatske ili bošnjačke zajednice. Jesu li se tu stvari iole pomjerile, jer ovo liči na jedan vrlo precizan dogovor koji savršeno funkcionira za rukovodstva nacionalnih zajednica, a za građane vrlo loše, ali to isto tako važi i za većinsku zajednicu tako da smo, čini mi se u potpuno istom loncu« – ocijenio je Stantić i dodao da će trebati dosta energije, želje, volje i znanja da se to promijeni.

Stantić je kazao i kako je on »neformalni predsjednik HGS-a« jer »imamo problem s državom oko osnivanja HGS pa nam se ne dozvoljava da se zovemo 'savez' nego se sad traži da mi mijenjamo ime pa mi nećemo i tako se sad tu prepiremo i mislim da će se to nastaviti«.

Kristina Ivković Ivandekić

DELEGACIJE VALPOVA, BELOG MANASTIRA I OSIJEKA U APATINU

Zajednički su interesi

Upovu dosadašnje odlične suradnje predsjednik općine Apatin dr. **Živorad Smiljanić** ugostio je u utorak izaslanstvo hrvatskih gradova, gradonačelnika Valpova i saborskog zastupnika **Leona Žulja**, gradonačelnika Belog Manastira **Ivana Doboša**, zamjenika gradonačelnika Osijeka **Denisa Ambruša** i zamjenika gradonačelnika Belog Manastira **Predraga Stojanovića**. Domaćin je

upoznao goste s postignućima u dosadašnjoj izgradnji infrastrukturnih objekata, te s investicijama koje su realizirane u Apatinu od formiranja Slobodne zone. Ambruš je govorio o zajedničkim interesima Osijeka i Apatina glede povlačenja sredstava iz fondova EU i naveo Gornje Podunavlje kao jedan od zajedničkih projekata koji se mora dodatno unaprijediti i razvijati kako bi se kroz njega razvio turizam.

»U zajedničkom interesu nam je povećanje kapaciteta i distribucije robe Dunavom i dodatno razvijanje industrija u oba grada, ali i uključivanje drugih mjesta u formiranje jake mreže u panonskoj mikroregiji«, rekao je Ambruš.

Gradonačelnik Doboš je na primjeru suradnje sa Suboticom pokazao u kojem pravcu bi se trebali razvijati odnosi dva grada, odnosno dvije države.

»Ovakav tip suradnje najviše

odgovara Srbiji koja je u pregovorima s EU, kako bi imala olakšan pristup njihovim fondovima za razvoj. Mi upravo dolazimo iz Subotice, u kojoj smo dogovorili suradnju na značajnom projektu koji bi pomogao uređenju jednog dijela Paličkog jezera, ali isto tako i uređenju našeg Šećeranskog jezera. To je industrijsko jezero koje želimo pretvoriti u značajan turistički potencijal«, rekao je Doboš.

Ivan Andrašić

GODIŠNJA SKUPŠTINA HKPD-A MATIJA GUBEC RUMA

U susret sabora društava Gubec

Na redovnoj godišnjoj skupštini HKPD-a *Matija Gubec* Ruma, koja je održana u subotu, 9. travnja, u prostorijama Društva, usvojeni su izvještaji o radu za proteklu i tekuću godinu, kao i financijski izvještaji, a došlo je i do izmjena članova Upravnog odbora. Prošla godina, kada su aktivnosti ove udruge u pitanju, okarakterizirana je kao veoma uspješna a sve zahvaljujući kako je rečeno, velikom entuzijazmu i trudu kako članova tako i prijatelja hrvatske udruge iz Rume:

»Mi kao društvo imamo određeni kontinuitet koji traje već dugi niz godina. Upravo taj kontinuitet nam i nameće veliki broj aktivno-

sposobnosti, koji je znao motivirati ljude oko sebe:

»Nedavno je preminuo naš počasni predsjednik **Zlatko Kolarić**. Teško će ga biti zamijeniti«, istaknuo je Škrobot.

Kao jedna od značajnih manifestacija u 2017. godini, najavljeno je organiziranje Susreta društava *Matija Gubec*, kada bi udruga iz Rume trebala biti domaćinom. S obzirom na to da takva manifestacija iziskuje veliku angažiranost i organiziranost, pripreme aktivnosti za samu organizaciju početak će već ove godine u dogovoru s Općinom Ruma i HNV-om. Kao jedan od glavnih oslonaca Društva, svakako je tamburaški orkestar:



sti koje su obilježile cijelu godinu. Od tradicionalnih igranki, koncerata, gostovanja, druženja i manjih ali nikako zanemarljivih aktivnosti. Za naše društvo je posebno važno što je tijekom prošle godine dirigent našeg tamburaškog orkestra **Josip Jurca**, dobio jedno prestižno priznanje, odnosno nagradu za veliki doprinos u kulturi od HNV-a. Sama ta činjenica govori puno o našem Društvu, jer ljudi čine Društvo, a Josip je jedan od njih koji je dao veliki dio sebe kako bi naš tamburaški orkestar došao do ove visoke razine na kojoj je sada«, rekao je predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* **Pavle Škrobot**. Kao veliki gubitak, predsjednik udruge iz Rume navodi odlazak važnog čovjeka Društva, organizatora izuzetnih

»Prošle godine imali smo veći broj nastupa i koncerata. Ove godine te aktivnosti će biti u istom obimu kao i prošle«, rekao je Josip Jurca.

U društvu je aktivan i sportski odjel. Tijekom prošle godine realizirane su sve planirane aktivnosti. Što se tiče financija hrvatska udruga iz Rume i ove godine će se oslanjati na sredstva iz Općine Rume s kojima imaju izuzetno dobru suradnju, HNV-a, kao i od natječaja tajništva APV i Veleposlanstva Republike Hrvatske. Od predstavnika lokalne samouprave, koji su također prisustvovali skupštini, HKPD *Matija Gubec* dobilo je pohvalu da je jedno od najbolje organiziranih društava na teritoriju rumske općine.

S. Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Posljednja zasjedanja

Protekli tjedan u Srijemu obilježila su posljednja zasjedanja lokalnih parlamenata na kojima su vijećnici u ovom sazivu donijeli nekoliko važnih odluka pred nastupajuće lokalne izbore. Tako je u Srijemskoj Mitrovici na skupštinskom zasjedanju, među ostalim, usvojen godišnji program zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta. Prema tom programu i ove godine je oko 5.000 hektara državne zemlje na raspolaganju srijemskim poljoprivrednicima. Kako je rečeno, sva zemlja će prvo biti ponuđena po pravu prečeg zakupa za infrastrukturu i za bavljenje stočarstvom. Što se tiče cijene, ona će iznositi oko 195 eura po hektaru, a zemlja će biti ponuđena na godinu dana. Nakon raspodjele državne zemlje po pravu prečeg zakupa, ukoliko ostane slobodnih parcela, one će biti ponuđene poljoprivrednim proizvođačima na licitaciji. Tom prilikom predstavnici oporbene vijećničke grupe *Za bolju Mitrovicu* podsjetili su vijećnike da je prošle godine 817 hektara ostalo neizlicitirano i da je taj dio zemlje bio uzurpiran. Konstatacija vijećnika oporbene stranke bila je da su uzurpatori sigurno imali podatke o tome koje su parcele slobodne, ističući da nije problem u programu, već u njegovoj provedbi. Ipak, odgovor trenutne aktualne vlasti bio je da je više od polovice uzurpatora otkriveno i da se protiv njih vodi kazneni postupak. Što se tiče općine Ruma, na posljednjoj sjednici lokalnog parlamenta u ovom sazivu vijećnici su donijeli odluku o umanjenju cijeni grijanja stanovnika rumske općine za 10,9 posto. Donesena je i odluka o besplatnom autobusnom prijevozu, a pravo na poticaj prijevoza prema novoj odluci imat će invalidi, umirovljenici, osobe starije od 65 godina, trudnice i majke s djetetom do navršene dvije godine života, kao i učenici, studenti i korisnici prava na novčanu socijalnu pomoć. Iz ove općine poručuju da je od preuzimanja nove vlasti doživjela ekonomski procvat otvorenjem tri velike tvornice i zapošljavanjem 1.400 ljudi u privrednom sektoru. Što se tiče najzapadnije srijemske općine općine Šid, na posljednjem zasjedanju, za razliku od susjednih općina, usvojene su odluke o povećanju cijena komunalnih usluga od 10 posto, kao i cijena vode za 5 posto. Čini se da trenutna lokalna vlast nije toliko opterećena koliko će nove mjere opteretiti i tako smanjen kućni proračun građana ali isto tako čini se da su toliko sigurni u svoju pobjedu da ih ne interesira hoće li možda takve mjere utjecati na manji broj glasova koji bi eventualno mogli dobiti na predstojećim izborima. Kako god, i pored tih mjera, pljušte obećanja od svih trenutno aktualnih političkih stranaka kako će nam svima život biti bolji. Naravno, ukoliko budemo glasali samo za njih.

S. D.

NOVA »PRAVILA« ZA UPIS U PRVI RAZRED!!!

1.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog **BESPLATNOG PRIJEVOZA** od kuće do škole. Slađana, Danijela i Ibika su toliko brižne i drage osobe da bi cijeli dan u školi mogao misliti samo na njih i trenutak kada će se one pojaviti s malim slatkim autobusima i uljepšati ti put do kuće.



2.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog **VRIJEDNOSNOG BONA** od 10.000 dinara koje ćeš dobiti da kupiš svoju novu torbu, bilježnice i olovke. Mami bi se bono mogao свидjeti, pa da čitav potroši na novi mikser ili toster, a onda ćeš svaki dan u školi dobivati istu užinu sve dok se toster ne pokvari.

3.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog **BESPLATNIH UDŽBENIKA** koje ćeš sve dobiti na poklon. Kada je sve besplatno, baš se i ne zna cijeniti. Zato bolje odvoji od svog džeparca da bi i tvoje znanje više vrijedilo.



4.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog **PRIJATELJA IZ VRTIĆA**. Ionako ti baš nisu bili posebno dragi. A i djeca u drugom odjelu će se sigurno manje tući.

5.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog **TRADICIJE**. Upoznavanjem drugih ćeš se obogatiti, a tvoje je ionako već sve zastarjelo i polako izumire.



6.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog toga što će jednog dana u **ŠKOLSKOM CENTRU** prioritet imati djeca koja su pohađala nastavu na hrvatskom jeziku. Centar će ionako biti suvremen, dosadan i ispred vremena, a učenje uz lap-topove ti već ide na živce.

7. Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog toga što sada obje škole u gradu imaju **PRODUŽENI BORAVAK**. U boravku se ionako više zabavlja nego uči. A ukoliko tamo uradiš domaću zadaću, doma bi ti moglo biti previše dosadno.



8.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog **LJETNIH ŠKOLA KULTURE, JEZIKA I DUHOVNOSTI**. I s roditeljima možeš otići svake godine na more. A ovako bi i ljeti morao učiti o domovini, riječi pjesama, svirati i sudjelovati u radionicama od kojih oni voditelji nikako ne odustaju.

9.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog **PROFESIONALNE ORIJENTACIJE** na koju će te voditi pri kraju osnovne i srednje škole. Odvest će te u osamu 5 dana i morat ćeš promišljati o svom budućem životu. Tko još to radi u današnje vrijeme kada sve možeš izgooglati?



10.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog **BOŽIČNIH I USKRŠNJIH PAKETIĆA**. Ionako ne voliš ići zubaru!

11.

Nemoj se upisati u hrvatski odjel ukoliko to činiš zbog besplatne članarine u **GRADSKOJ KNJIZNICI**. Čitanje zamara, i bolje ti je da nisi član po svaku cijenu.

12.

Upiši se jedino i samo jedino ako iz dubine svog srca to zaista želiš. Ako želiš pridonijeti i biti dio zajednice. Ako osjećaš i znaš da jedino skupa možemo pokrenuti svijet. I da ovaj svijet treba upravo tebe, tvoje talente, da budeš kap u moru koja će nas sve obogatiti...

Učiteljice budućih prvašića



Nataša Pastva



Verica Farkaš



Ljubica Milašin



Sanja Dulić



Ana Kopunović Legetin

Dva pokrajinska natječaja za kulturu

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje raspisalo je još dva natječaja: Natječaj za sufinanciranje programa i projekata u oblasti zaštite nematerijalnog kulturnog naslijeđa i suvremenog umjetničkog stvaralaštva nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u AP Vojvodini u 2016. godini i Natječaj za sufinanciranje proizvodnje dokumentarnih filmova u AP Vojvodini u 2016. godini. Natječaji su objavljeni 13. travnja u dnevnom listu *Danas*, a otvoreni su do 27. travnja 2016. godine. Natječaji i natječajne prijave dostupni su na internetskim stranicama Tajništva: www.kultura.vojvodina.gov.rs.

Uspjeh Subotičkog tamburaškog kvarteta u Adi

ADA – Subotički tamburaški kvartet, koji djeluje u okviru Subotičkog tamburaškog orkestra, osvojio je prvo mjesto na XIII. Festivalu vojvođanske tambure koji je održan 6. travnja u Adi. Kvartet je bio uspješan u kategoriji komornih sastava i prema odluci žirija dobio je 99 od maksimalnih 100 bodova. Članovi kvarteta su: **Ivana Mačković, Ivan Ivanković Radak, Istvan Sakač i Lucija Ivanković Radaković**, a mentori su im **Sonja Berta i Stipan Jaramazović**.

Također prvu nagradu, ali s manje bodova (96) osvojio je komorni sastav HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice koji vodi **Mira Temunović**. Članovi ovog sastava su: **Ana Mandić, Cecilija Sudarević, Marko Kujundžić, Magdalena Temunović, Ana Francisković, Marko Konkolić, Luka Matatić, Danijel Kujundžić i Matija Mamužić**.

Uskrsni koncert u subotičkoj katedrali

SUBOTICA – Uskrsni koncert u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske održan je u nedjelju 10. travnja, okupivši ljubitelje sakralne pučke i umjetničke glazbe. Uz Katedralni zbor *Albe Vidaković*, na koncertu su sudjelovali i Katedralni zbor *Svete Terezije, Collegium*



Musicum Catholicum, Katedralni dječji zbor *Zlatni klasovi*, te **Alenka Vojnić** (sopran), **Mónika Csapó** (mezzosopran), **Bela Anišić** (rog) i **Kornelije Vizin** (orgulje). Dirigent je bio **Miroslav Stantić**.

»Bio je ovo 26. Uskrsni koncert Katedralnog zbora *Albe Vidaković*. Pridružili su nam se i drugi zborovi. Za repertoar smo izabrali kako djela hrvatskih skladatelja, tako i djela iz svjetske literature. Dio programa činile su skladbe **Milana Asića**, čime smo

nastojali obilježiti 30. obljetnicu od njegove smrti. Naime, sav svoj opus sakralne glazbe Asić je posvetio upravo Katedralnom zboru *Albe Vidaković*. Pridružili smo se i obilježavanju 260. obljetnice od rođenja Mozarta, s jednom skladbom ovog velikana. Dječji zbor je izveo nekoliko pučkih uskrasnih pjesama«, izjavio je nakon koncerta Miroslav Stantić.

Dani Istre u Vojvodini

NOVI SAD – Trodnevna manifestacija *Dani Istre u Vojvodini* počela je sinoć u Novom Sadu, koncertom *105. dan u godini Braće Sinkauz* u Studiju M. Večeras (petak, 15. travnja) u Zavodu za kulturu Vojvodine od 19 sati bit će održana prezentacija sajma knjiga *Sa(n)jam knjige u Istri*. Od 20 sati u Radio Cafeu bit će održan okrugli stol na temu *Život s Idijotima* i izložba omota albuma i slušanje glazbe benda *KUD Idijoti* iz Pule.

Multimedijalni performans konceptualne umjetnice **Dragane Sapanjoš** *Večera kretena* održat će se sutra (subota, 16. travnja) u Zavodu za kulturu Vojvodine, u 20 sati.

Manifestaciju organiziraju Istarska kulturna agencija i Zavod za kulturu Vojvodine, a ulaz na sve programe je slobodan.

ZKVH i Hrvatska riječ na Salonu knjiga

NOVI SAD – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* sudjeluju na 22. Salonu knjiga u Novom Sadu, koji se održava na Novosadskom sajmu. Predstavljanje izdanja dviju ustanova bit će održano danas (petak, 15. travnja): od 11 sati bit će predstavljena izdanja ZKVH-a, a u 12 sati upriličena promocija novih knjiga NIU *Hrvatska riječ*. Salon knjiga i izložba umjetnosti *Art expo* otvoreni su u utorak i traju do ponedjeljka 18. travnja.

Prepekovo proljeće u Novom Sadu

NOVI SAD – Ovogodišnja književna manifestacija *Prepekovo proljeće* bit će održana sutra (subota, 16. travnja) u dvorani Malog amfiteatra na SPENS-u, s početkom u 18 sati. Na manifestaciji će biti predstavljena zbirka pjesama *Prepekovo proljeće 2015*. U zbirci je zastupljeno sedamnaest »domaćih« autora, članova novosadskog HKUPD-a **Stanislav Prepek**, i tri pjesnikinje iz Hrvatske. Program će voditi novosadska glumica **Željka Jelić**.

Divan je kićeni Srijem

SRIJEMSKA MITROVICA – Godišnji koncert HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* pod nazivom *Divan je kićeni Srijem* bit će održan u nedjelju, 17. travnja, s početkom u 20 sati, u gradskom kazalištu. U programu će pored domaćina, sudjelovati i DNK *Kolomejka*. Ulaz je slobodan.

Priljavu kazalište u Subotici

SUBOTICA – U nedjelju 17. travnja, u Subotici će nastupiti poznati zagrebački rock bend Priljavu kazalište. Koncert će biti održan u subotičkoj Dvorani sportova, s početkom u 20 sati. Predgrupa će biti subotički bend *Perpetum Mobile*.

NATJEČAJI GRADA SUBOTICE ZA KULTURU

Sredstva i za hrvatske udruge

Grad Subotica objavio je Rješenje o raspodjeli sredstava za financiranje ili sufinanciranje programa ili projekata u kulturi za 2016. godinu, na kojem su sredstva dobila i hrvatske udruge kulture.

U okviru Javnog natječaja koji se odnosi na organiziranje manifestacija od posebnog značaja za Grad dodijeljena su sredstva u iznosu od 15.150.000 dinara za 8 projekata, od kojih je 1.2 milijuna dinara dobila UBH *Dužijanica za Dužijancu 2016.*

Na osnovu raspisanog Javnog natječaja koji se tiče očuvanja, unapređenja i razvoja kulture, umjetnosti i suvremenog umjetničkog stvaralaštva od značaja za Grad, dodijeljena su sredstva u iznosu od 15.056.000 dinara. Sredstva je dobio 141 projekt, među kojima i 19 projekata hrvatskih udruga: Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest za HosanaFest 2016.* (120.000); HLU *Croart za VI. umjetničku koloniju Stipan Šabić 2016.* (40.000) i izložbu slika s Umjetničke kolonije *Stipan Šabić 2016.* (30.000); Hrvatska čitaonica za XV. pokrajinsku smotra recitatora na hrvatskom jeziku (90.000), Pokrajinski susret pučkih pjesnika *Lira naiva 2016.* (90.000) i XV. dane Balinta Vujkova (160.000); HKPD *Đurđin za Godišnji koncert* (60.000); HGU *Festival bunjevačkih pisama za XVI. festival bunjevački pisama* (110.000), XII. smotru dječjih pjevača i zborova (50.000) te za sudjelovanje na festivalima u inozemstvu (40.000); HKC *Bunjevačko kolo za XX. međunarodnu likovnu koloniju Bunarić 2016.* (50.000), Smotru dječjeg folklora *Djeca u Dužijanci* (70.000) te koncert Folklornog ogranka Žednik (35.000); Katoličko društvo *Ivan Antunović za organiziranje književne večeri i izložbi* (50.000), postavljanje spomen biste Aleksi Kokiću (70.000) te izložbu *S Božjom pomoći* (40.000); te Galerija prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut za *Noć muzeja* (30.000) i XXXI. saziv kolonije (100.000).

U sklopu Javnog natječaja koji se odnosi na književno stvaralaštvo, izdavaštvo, digitalno stvaralaštvo i multimedije dodijeljena su sredstva u iznosu od 2.195.000 dinara. Sredstva je dobilo 34 projekta od kojih 9 iz hrvatske zajednice: Festival *HosanaFest za izdavanje monografije HosanaFesta* (30.000); Hrvatska čitaonica za izdavanje knjige *Svi na noge, svi u trk* (20.000); Hrvatska nezavisna lista za knjigu *Hrvatski glas iz Vojvodine* (30.000); UN *Cro-info za časopis Rastimo uz Croinfo* (30.000); Pučka kasina 1878. za *Glasnik Pučke kasine 1878.* (20.000); Katoličko društvo *Ivan Antunović za izdavanje letopisa Subotička Danica – katolički kalendar za 2017.godinu* (20.000); Hrvatsko akademsko društvo za knjigu *Život i rad Paje Kujundžića* (30.000); HKPD *Matija Gubec za godišnjak Gupčeva lipa* (20.000) i Matica hrvatska za izdavanje knjige *Otići nekamo* (20.000).

Sredstva će se izabranim podnositeljima prijave isplaćivati u skladu sa dinamičkom priljeva sredstava u proračun Grada Subotice za 2016. godinu.

D. B. P.



KULTURAMA

Šira slika

Odnosi službenog Beograda i Zagreba na jednoj su od najnižih razina u posljednjih nekoliko godina, iako taj dojam nakratko popravljaju izjave hrvatske predsjednice **Grabar – Kitarović**, dana poslije kratkog susreta s premijerom Srbije **Aleksandrom Vučićem** u Mostaru, »da odnosi dvije zemlje nisu tako napeti kao što se čine«.

Ozračje napetosti negativno utječe i na ovdašnje Hrvate. A situacija ni prije toga nije bila ružičasta. Uz »standardne« ekonomske i demografske probleme, te apatiju (s kojima se susreću i pripadnici većinskog naroda), suočili smo se s novim problemima koji potencijalno mogu pasivizirati. Kada je, primjerice, riječ o kulturi, smanjen je iznos sredstava na natjecajima koje raspisuje pokrajinska administracija, od početka godina napustila su nas tri istaknuta kulturna djelatnika (**Milivoj Prčić, Zvonimir Pelajić, Ante Sekulić**)...

Nagomilane na jednom mjestu, loše vijesti imaju moć okupirati nas, kreirajući u našim glavama »crnu« sliku stvarnosti. Mogu učiniti »da od drвета ne vidimo šumu«. Ili da se, najjednostavnije rečeno, ne osjećamo dobro.

Zato je važno vidjeti »širu sliku«, koja u nelaгодnim situacijama zna biti od pomoći. Recimo, možda vam je u velikom broju vijesti promakla ona o suradnji ansambala *Lado* i *Kolo*. Riječ je o lijepoj vijesti čiji su akteri Srbi i Hrvati. Naime, poslije 27 godina stanke, Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske *Lado* nastupio je pred srpskom publikom, na sceni Narodnog pozorišta u Beogradu, udružen sa srpskim ansamblom *Kolo*. Ovaj zajednički koncert simbolično nazvan *Ruku pod ruku* dva ansambla ponovit će večeras (petak, 15. travnja) u Zagrebu, u Hrvatskom narodnom kazalištu.

Možda vam je na sličnom tragu promaklo i sljedeće: u Novom Sadu sinoć su započeli trodnevni *Dani Istre u Vojvodini*, jučer je u istom gradu, u okviru *Prosefesta*, gostovao hrvatski književnik **Robert Perišić**... Gotovo da nema međunarodnog festivala ili smotre u Srbiji na kojima nema gostiju iz Hrvatske.

Dakle, iako problemi postoje, »šira slika« unosi više svjetla u okvir svakodnevice. Možda je ta slika i ona realnija. Ako ništa drugo, želim barem vjerovati da je tako.

D. B. P.

KATARINA FIRANJ, AUTORICA NEDAVNO OBJAVLJENE KNJIGE GARAVI SALAŠI

Kronika nepovratno izgubljenog vremena

Bio je taj naš život težak, al jako lip. Ove današnje lipote su nikako veštačke. Prisritni smo bili s onim što smo imali, kaže naša sugovornica



Salaš opisan u knjizi

Unakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata nedavno je objavljena knjiga *Garavi salaši* Katarine Firanj iz Sombora. Druga je to knjiga ove autorice, a za razliku od prve *Žagor iz opaklije*, koja je knjiga pjesama, ova knjiga donosi priče, ali je i kao prva vezana za salaše i običaje. Autorica kaže da njene priče nisu priče iz mašte, već su stvarne, iz njezinog života. Od predaje rukopisa do tiskanja knjige prošle su četiri godine, pa Katarina s nestrpljenjem očekuje da uzme knjigu u ruke, a kako i ne bi kada je tu njen život u salašima Kočevi, njena mladost, obitelj i sve ono što je ostalo u njenom sjećanju. Jer samo je to još ostalo. A koliko su ta sjećanja jaka i koliko je jaka bila Katarinina želja da od zaborava otrgne dio svog života

govori i to što je knjiga *Garavi salaši* napisana u dahu, za dvije večeri. Jednostavno je navrlo iz nje.

PRVE PJESME

Iako je pjesme počela pisati još kao učenica, Katarina se mnogo godina kasnije osmislila predstaviti ih javnosti. Prisjećajući se svojih prvih zapisanih pjesama reći će da je to bilo »onako djetinjasto« i da su to, kako je i uobičajeno u tim godinama, bile ljubavne pjesme. »Zapisivala sam i u škulske pisanke, da niko ne vidi. Nažalost, te pisme nisu sačuvane. Došla je onda mladost, udaja i pisme su ostale digod po strani. Kad sam rodila sina **Gorana**, još u bolnici napisala sam pismu, pa onda još nekoliko posli tog«, priča Katarina.



Katarina Firanj

A to što je svoje pjesme počela i objavljivati »krivac« je velečasni **Franjo Ivanković** koji je Katarinu ohrabrio da piše i objavljuje. Prve pjesme objavljene su joj u knjizi *Somborske žetvene svečanosti* 1996. godine, a kasnije u *Liri naivi*, *Miroljubu...* Stigao je kasnije i *Žagor iz opaklije*, a sada *Garavi salaši*. Tako se našoj sugovornici ostvario dio mladalačkog sna – sanjala je da bude učiteljica i da piše knjige. Učiteljica nije postala, ali knjige je počela pisati. Dvije objavljene knjige Katarina ne razdvaja.

Kaže, u obje je pisala o istome, ali na drugačiji način.

RAJ IZ DITINJSTVA

U *Garavim salašima* opisala je Katarina svoj salaš u Kočevima, ali je kroz priču o tom salašu ispričala priče i o drugim salašima, jer su svi bili isti i na svima se odvijao identični salašarski život. Težak, ali lijep.

»Naprid je bila jedna soba, kuhinja u sridini sa otvorenim ognjištem i još jedna soba natrag. Neko je imo nastrišnicu, neko gonak, a salaši su bili pokriveni trskom i kasnije criptom«, opisuje Katarina salaš svoje obitelji koji je, kako je doznala iz priče svog dide, bio star oko 300 godina. Imao je život na salašima udaljenim nekoliko kilometara od grada, okružen njivama i ritovima svoj ritam. Stoljetni život na tim prostorima naučio je vrijedne ljude da koriste i iskoriste sve što im je na dohvat ruke – trska, rogoz, bare bogate ribom... Bili su ljudi siroti, ali u kućama je bilo svega. Radilo se od ranog jutra do večeri, od malih nogu, ali nitko nije prigovarao, žalio se. Čak i kada mu je bilo teško znalo se da se raditi mora i oko toga »divana nije bilo«. Poštivalo se ono što su rekli najstariji u kući, a to su bili *dida* i *majka*. Radilo se i zemlja obrađivala bez traktora i mehanizacije, ali se sve stizalo na vrijeme.

»U podne je čorba morala biti na 'stalu, ni vrila ni ladna, jer se znalo da se u podne s njive ide

kući na užnu. Ako se radilo na njivi koja je dalje od kuće, onda se užna nosila na njivu. Svecom i nediljom nije se radilo. Subotom se sprimala za nedilju rána za stoku, tako da se nediljom samo ránila i pojila stoka, a drugi poslova na taj dan nije bilo. Poštovali su se i slavili svi sveci – Sveta Tri Kralja, Marijin na koji su se 'svitile sviće', Poklade, prelo, korizma, Uskrs, Duhovi, Trojstvo, sveti Antun, Markov

dan, Đurđev dan, Dužionica, proštenje, pa tako do Božića», priča Katarina.

TUGA I SJEĆANJE

Svoj rodni salaš napustila je udajom, kada je prešla u nekoliko kilometara udaljene salaše Nenadić. Ipak, čvrsta veza s djetinjstvom i mladošću na salašima u Kočevima ostala je, pa i danas kada tamo više nema

njenog salaša. Srušen je 1999. godine. Rijetko je poslije toga odlazila tamo. Boli. Ali je zato sve to pretočila u knjigu.

Godinama je imala želju sve zabilježiti i jednostavno jedne sjetne večeri sve je sjelo na svoje i za dvije noći, kaže kao da joj je netko diktirao, napisana je svojevrsna kronika jednog nepovratno izgubljenog vremena.

»Što više godine budu prolazile, mislim da će ova knji-

ga imat sve veću vridnost, jel neće više bit nas stariji koji ćemo moći svidočiti o onom vrmenu o kom sam pisala. Bio je taj naš život težak, al jako lip. Ove današnje lipote su nikako veštačke. Prisritni smo bili s onim što smo imali«, kaže Katarina i kao jednu od vrijednosti knjige ističe i to što je pisana na bunjevačkoj ikavici i to onoj koja se govorila na somborskim salašima.

Zlata Vasiljević

FESTIVAL MLADE ŽICE U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Afirmiranje mladih tamburaša

Već šestu godinu za redom Centar za kulturu *Sirmiumart* u Srijemskoj Mitrovici organizira festival tamburaške glazbe omladinskih orkestara i malih tamburaških sastava *Mlade žice*. Na ovogodišnjem festivalu, koji je održan u subotu, 9. travnja, u kazalištu *Dobrica Milutinović* nastupili su Omladinski tamburaški orkestar Centra za kulturu iz Kuzmina, komorni sastav HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice, pripremni dječji sastav Gradskog tamburaškog orkestra *Branko Radičević* iz Rume, združeni orkestar tamburaške sekcije HKPD-a *Matija Gubec* i RTO *Plavi čuperak* iz Rume, te Tamburaški orkestar *Srem* Centra za kulturu *Sirmiumart* iz Srijemske Mitrovice.

Prema riječima organizatora, ovaj festival je jedini takve vrste u Srbiji koji je orijentiran na mlade izvođače, mlade tamburaše, a cilj održavanja festivala jest afirmiranje tamburaške glazbe i mladih talenata.

RAZNOVRSTAN REPERTOAR

Festival je revijalnog karaktera, a njegovim održavanjem pridonosi se i njegovanju tradicije tamburaške glazbe.

»Festivalski repertoar čine raznovrsne kompozicije koje su

dio narodne baštine, kao i one koje pripadaju starogradskoj, filmskoj i suvremenoj muzici koju su pisali skladatelji XX. stoljeća. Cilj Festivala i jeste da se tambura prikaže kao instrument koji se ne sluša samo u kavani. Drago mi je što mogu reći da Srijemska Mitrovica, bez obzira radi li se o dječjim ili odraslim izvođačkim ansamblima, ima publiku koja voli tamburašku glazbu«, istaknuo je direktor Centra za kulturu *Sirmiumart* **Petar Samardžić**. Kako dodaje, ideja je ovom festivalu dati međunarodnu notu.

»Prošle smo godine s folklornim ansamblom nastupali u Varaždinu, gdje djeluje jedan od najboljih tamburaških orkestara u Hrvatskoj. Već smo pregovarali s njima i nadam se da će već iduće godine biti gosti na našem festivalu«, navodi Samardžić.

Ove godine na festivalu *Mlade žice* predstavila su se i dva sastava hrvatskih udruga iz Vojvodine. Članovi HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice redoviti su sudionici ovog festivala. »Subotica jest rasadnik tamburaša i sigurno je da će to i ostati. Drago mi je što mogu čuti da stalno niču novi tamburaški sastavi kao što je slučaj u Kikindi i u Melencima. Drago mi je što mladi danas vole tamburu i što je suradnja



tamburaša i tamburaških sastava u regiji izuzetno dobra. Tambura nas spaja«, rekla je dirigentica *Festivala bunjevački pisama* iz Subotice **Mira Temunović**.

MLADI KAO PERSPEKTIVA

Po mišljenju naših sugovornika, tamburaška glazba na ovim prostorima ima perspektivu.

»Drago mi je što su mladi danas sve više okrenuti tamburaškoj muzici i što veliki broj njih dolazi zbog velike ljubavi koju gaje prema tom instrumentu«, istaknula je profesorica Glazbene škole u Rumi **Smiljana Jančić**.

Potvrdu koliko se tambura voli dali su i mladi sudionici:

»Tamburaški orkestar *Srem* okuplja dosta mladih koji žele svirati tamburu. Mi u Srijemskoj

Mitrovici imamo lijepu suradnju s našom profesoricom **Zoricom Opačić** i sviramo i klasičnu i domaću i stranu muziku i stalno unosimo neke inovacije. Važno nam je da publika vidi da se na tamburi može svirati i nešto drugo osim domaće i starogradske muzike«, rekla je članica TO *Srem* **Branka Soćanin**.

Slično mišljenje dala je i gošća iz Subotice:

»Mladi vole tamburu, jer se na njoj mogu svirati razni žanrovi muzike i dosta mladih svira ovaj instrument, što mislim da je jako dobro. Važno je i da što veći broj mladih sudjeluje na ovakvim festivalima, da ljudi vide naš trud i umijeće te da se promoviramo«, istaknula je gošća iz Subotice **Magdalena Temunović**.

S. Darabašić

HRVATSKE ŽUPANIJE KROZ POVIJEST

Županija hrvatske neovisnosti

Zadarska županija prostorno je smještena u središnjem dijelu jadranske Hrvatske, obuhvaćajući sjeverni dio Dalmacije. Županija se graniči sa Šibensko-kninskom, Primorsko-goranskom i Ličko-senjskom, kao i s Bosnom i Hercegovinom. Sjedište županije jeste Grad Zadar, a osim njega u županiji se nalazi još pet gradova: Benkovac, Obrovac, Biograd na Moru, Pag i Nin.

Dolaskom Hrvata na današnje područje Zadarske županije u VII. stoljeću dolazi do organiziranja političkih kulturnih i vjerskih središta, a centar iz kojega je krenuo razvitak hrvatske državnosti jeste Grad Nin. Osim što je postao centar razvitka hrvatske države, Nin predstavlja i prijestolnicu iz koje su hrvatski narodni vladari upravljali državom. Hrvatski knez **Branimir** iz vladarske kuće Domagojevića koji je vladao iz Nina od 879. do 892. ojačao je Primorsku Hrvatsku i postigao samostalnost, kako u odnosu na Bizant tako i u odnosu na Mlečane i Franke. S knezom Branimirom Hrvatska konačno određuje svoju budućnost u krugu zapadnih zemalja, a odlukom pape **Ivana VIII.** prihvaćena je i kao samostalna zemlja kršćanskoga Zapada. Odmah po dolasku na vlast knez Branimir poslao je papi Ivanu VIII. pismo u kojem je potvrdio svoju vjernost apostolskom prijestolju sv. Petra čime je legalizirao svoju vlast i osigurao se od moguće intervencije Bizanta. Služeći misu na Uzašašće 21. svibnja 879. godine papa je blagosiljao kneza Branimira, sav hrvatski narod i svu njegovo zemlju i time je priznao »zemaljsku vlast« (*principatus terrenum*) kneza Branimira nad cijelom Hrvatskom. U ono je vrijeme takav čin imao značenje međunarodnog priznanja hrvatske države i time je papa pokazao da

Branimira smatra neovisnim vladarom. Tu je odluku papa potvrdio u pismu od 7. lipnja koje je poslao Branimiru: »Dragom sinu Branimiru... Kad smo naime na dan Uzašaća Gospodnjega služili misu na žrtveniku sv. Petra, digosmo ruke uvis i blagoslovismo tebe i cio narod tvoj i cijelu zemlju tvoju, da možeš uvijek spasen tijelom i dušom sretno i sigurno vladati zemaljskom kneževinom, a poslije smrti, da se na nebesima veseliš s Bogom i da vječno vladaš... Branimir je tako priznat zakonitim vladarom, a Hrvatska zakonitom državom. Grad Zadar ušao je u sustav hrvatske države 1069. godine kada ga je hrvatski kralj **Petar Krešimir IV.** pripojio svojoj državi. Svoju zahvalnost za uključivanje ne samo Zadra već i drugih dalmatinskih gradova u sustav hrvatske države kralj Petar Krešimir IV. izrazio je u Ninu 1069. darovanjem otoka

Mauna samostanu Sv. Krševana u Zadru. Prigodom tog događaja Krešimir IV. je istaknuo kako je to: »Naš vlastiti otok što leži na našem dalmatinskom moru« (*nostram propriam insulam in nostro Dalmatico mari sitam, que vocatur Mauni*). Nin je također bio i sjedište Ninske biskupije, a ova povijesna hrvatska biskupija ustanovljena oko 850. godine. Najznačajniji biskup koji je stolovao u Ninu jeste **Grgur Ninski** koji je bio pobornik staroslavenskog jezika i narodnog pisma glagoljice kao i glagoljaškoga bogoslužja. Grgur Ninski je također bio i kancelar hrvatskog kraljevskog dvora u doba kralja Tomislava, te je imao vodeću vrhovnu crkvenu vlast u državi Hrvatskoj. Osim Nina, Biograd na Moru je također staro sjedište hrvatskih vladara koji se prvi put spominje sredinom X. stoljeća, dok je svoj procvat doživio u XI. stoljeću bio

jedno od sjedišta hrvatskih kraljeva i biskupa, a godine 1102. u njemu je okrunjen i hrvatsko-ugarski kralj **Koloman**.

ZEMLJOPISNI POLOŽAJ I GOSPODARSTVO

Zadarska županija obuhvaća primorje sjeverne Dalmacije, područje Ravnih Kotara, Bukovice i južne Like kao i jadranske otoke što je čini jednom od zemljopisno najrazličitijih županija. Zbog svoje velike zemljopisne raznolikosti klima Zadarske županije se mnogome razlikuje, gdje na otocima, obalnom i priobalnom dijelu vlada mediteranska klima s toplim ljetima i blagim zimama dok u unutrašnjosti županije prevladavaju odlike kontinentalno-planinske klime. Gospodarstvo županije se temelji na trgovini, prerađivačkoj industriji, pomorskom prometu, ribarstvu i turizmu, dok se u unutrašnjosti stanovništvo bavi i stočarstvom.

KULTURNE I POVIJESNE ZNAMENITOSTI

Simbol Grada Zadra jeste crkva Sv. Donata koja je ujedno i najpoznatija monumentalna građevina u Hrvatskoj iz ranog srednjeg vijeka, a sagrađena je u IX. stoljeću. Crkva ima izvrsnu akustiku stoga se u njoj održava manifestacija *Glazbene večeri u Sv. Donatu* koja njeguje glazbu srednjeg vijeka, renesanse i ranog baroka. Crkva svetog Krševana nosi ime po zaštitniku grada Zadra sv. Krševanu. Sagrađena je u romaničkom stilu, a posvećena je 1175. godine. Ono što u Zadru privlači veliki broj turista, ali u čemu uživa i domaće stanovništvo jesu morske orgulje čiji zvuk nastaje pod utjecajem valova, te plime i oseke, a na zadarsku rivu su postavljene 2005. godine.



REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Mit megapolisa

Arhitektura nije samo pusta građevina koja služi nekoj funkciji, ona je i odraz određenog vremena, određenih društvenih odnosa ali i služi za prikazivanje moći pojedinca ili grupa. Isto tako grad nije samo veća grupa kuća za stanovanje, jer kroz tlocrt jednog grada možemo iščitati i njegovu povijest, kao što netko reče: »društvo je upisano u tlo«. Arhitektura i psihologija su u tijesnoj vezi. Samo jedan primjer za ovu tvrdnju – Ulaz u crkvu Isusovog rođenja u Nazaretu je nizak i nitko ne može ulaziti uzdignute glave nego se mora pognuti i iskazati poštovanje mjestu gdje se rodio Božji sin.

Gradnja ima i svoju tamnu stranu, a to je rušenje. Tu prije svega mislim na ratna razaranja. Čovjek je postigao takvu visoku tehnologiju da za sekundu ili dvije može porušiti i jedan ogroman megapolis. Englez **Lewis Mumford** upravo na ovaj mogući scenarij ukazuje na koncu svoga kapitalnog djela *Grad u historiji*, jer u posljednjem poglavlju kaže: »Ciklički proces uslijed kojega se sada nalazimo ne mora biti neminovan i fatalan... Naš zadatak na svim područjima sastoji se u usporavanju ili zaustavljanju snaga koje nam sada prijete: na nama je da razbijemo fatalni ciklus rasta i raspadanja uspostavljanjem novih premisa, bliže zahtjevima života, koji će nam omogućiti da promijenimo sadašnji pravac i da na mnogim područjima počnemo iz početka.«

OPSEDNUTOST VELEGRA- DOM I VISINOM

Mumford je preživio strahote Drugog svjetskog rata i doživio je nagli porast velikih

gradova u svijetu. On konstatira: »Ovaj je razvoj doveo do toga da je cjelokupnim velegradskim životom počelo dominirati novo trojstvo: financije, osiguranje i ekonomska propaganda. Pomoću tih posrednika velegrad je proširio svoju vlast na podčinenim područjima, kako unutar svog političkog teritorija tako i u predjelima izvan njega: oni su posredno ili neposredno potakli slijevanje danka u veliki centar... Da se stekne novac, treba ići u velegrad: da se vrši utjecaj, treba steći istaknuti financijski položaj u velegradu«. Ove misli Mumford je napisao 1961. godine. Pedesetak godina kasnije, upravo pred našim očima nastaje jedan lokalni, »mini megapolis« uz pratnju opisanih tendencija. S punim pravom možemo postaviti pitanje zašto se sve ovo događa kada već odavno znamo da ovakve tendencija dugoročno ne valjaju. Problem je upravo u tome što sam rekao na početku: graditeljstvo i ljudska psiha u tijesnoj su vezi, o novcu ni da ne govorimo.

Interesantne su i ove Mumfordove konstatacije: »Da bi se cijeli urbani problem još više zaoštrio, provincijski gradovi i regionalni centri, u kojima su stambene prilike često bile bolje, parkirališta prostranija, a predjeli za rekreaciju pristupačniji nego u velikim gradovima, postali su sami žarišta novog velegradskog rasta. U tim su se provincijskim gradovima, jednako kao i u gradovima koji su već davno poprimili velegradske dimenzije, pojavili isti nedostaci, isti neuravnoteženi proračun: sredstva su se nemilice trošila na neracionalne urbanističke projekte«. Moja onovremenska primjedba na urbanistički plan rekonstrukcije dijela centra



Tu je sve počelo, koji će biti viši?

Subotice upravo je formulirana tako da umjesto da još više poboljšamo kvalitetu življenja u gradu, mi planiramo stvaranje jednog suvremenog geta, kao u New Yorku. Na što je uslijedio već spomenuti odgovor lokalnog čelnika: »Ja baš volim New York«. Ima nešto u tom gradu što naše provincijske čelnike privlači!

VERTIKALA BACA SIJENKU

»Onaj tko prvi put dolazi u New York neizbježno stiče predstavu o tomu kakav mora da smo veliki narod, kad smo tako visoko umjeli podići moćnu branu, sačinjenu od tih neumitnih klopki za ljude, u kojima se stanuje po cijenu užasnih izdataka, i to ne samo financijske prirode, nego isplaćenih i u ljudskim vrijednostima. Koliko je energije utrošeno na podizanje te varljive planine novca... pretjerana vertikalnost je sa stanovišta morala nedopustiva. To

je danak naših velikih gradova, naše nacije. Vertikala baca sjenu« (**Frank Lloyd Wright**). Evo primjera: nakon građanske revolucije, gradska kuća, kuća svih građana je postala najznačajnija građevina koja je i u svom pojavnom obliku trebala dominirati u gradu. U našim krajevima gradske kuće tri slobodna kraljevska grada različitih su dimenzija. Najskromnija je somborska, novosadska je već veća i raskošnija, a svakako je najmonumentalnija subotička sa svojim 75 metara visokim tornjem. Tadašnji čelnici nisu ni pokušali sakriti svoje namjere, toranj je trebao biti simbol moći i bogatstva grada i putnik to može vidjeti već izdaleka, bez obzira iz kog pravca bi naišao. Ovaj toranj je izgrađen na obali nekadašnje rječice, uskoro će dobiti konkurenciju u još višem tornju, na obali malo veće rijeke, koji protiče pored malo većeg regionalnog centra.

SKUPŠTINA KATOLIČKOG DRUŠTVA IVAN ANTUNOVIĆ

Nekoliko manifestacija i knjiga u 2016. godini

Redovita skupština Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* održana je 5. travnja u pastoralnom centru *Augustinianum* u Subotici. Članovi Društva na početku odali su počast preminulim članovima Društva **Zvonimiru Pelajiću** i dr. sc. **Anti Sekuliću**. Predsjednik udruge **Stjepan Beretić** podnio je izvješće o radu Društva za 2015. godinu koje je jednoglasno usvojeno.

Financijsko izvješće za 2015. godinu podnio je tajnik Društva dr. sc. **Ivica Ivanković Radak**, koje je jednoglasno prihvaćeno. Plan rada za 2016. godinu iznio je mons. Stjepan Beretić. Društvo osim događanja koja su održana u prvom tromjesečju ove godine (*Dani biskupa Ivana Antunovića*, 6. *Prelo sićanja*), planira organizirati i sljedeća događanja: XIV. pokrajinski susret hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva 2016.* u Žedniku 28. svibnja, izložbu *S Božjom pomoći* u Subotici od 1. srpnja do 14. kolovoza, književnu večer u okviru Dužionice 2016. u Somboru 24. srpnja, književnu večer u okviru Dužijance 2016. u Subotici 6. kolovoza, 30. *Zlatnu harfu* u Novom Sadu, za što će datum biti naknadno određen, XX. Izložbu *Božićnjaci 2016.* u Subotici od 9. do 16. prosinca. Osim toga, i u 2016. godini Društvo planira izdavati redovita (*Zvonik* i *Subotička Danica*) te prigodna izdanja među kojima je knjiga o služi Božjem o. **Gerardu Tomi Stantiću** u povodu 140 godina rođenja i 60 godina smrti o. Gerarda, zbirka poezije s. **Blaženke Rudić Rasuto zrnje**, 6. broj zbornika *Ivan Antunović*, zbornik radova sa znanstvenog skupa o **Albi Vidakoviću** koji je održan 2014. godine, zbornik radova sa znanstvenog skupa o biskupu **Ivanu Antunoviću** koji je održan 2015. godine. Iz tiska je u nakladi Društva 2016. godine izašla i knjiga dr. sc. **Marinka Stantića** *Moje misli k nebu lete*.

Budući da je dosadašnji pročelnik Nakladničkoga odjela Društva, dr. sc. **Andrija Anišić** podnio ostavku, Skupština ju je glasovanjem prihvatila, te je s 37 glasova za novoga pročelnika ovoga odjela izabran vlč. **Josip Štefković**. Budući da je vlč. Štefković do tada bio član Vijeća Društva, umjesto njega za novoga člana Vijeća izabran je vlč. **Dragan Muharem**. Na samom kraju donesena je odluka o promjeni imena Društva u Katoličko društvo *Ivan Antunović* te s tim u vezi i odluka o promjeni Statuta Društva, s neznatnim dopunama o proširenju ciljeva i područja djelovanja.

Ž. Z.

Izložba o hrvatskim svecima i blaženicima

U kapucinskom Samostanu sv. Leopolda Bogdana Mandića u Zagrebu-Dubrava u nedjelju je otvorena izložba *Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu* autora **Josipa Botterija Dinija**, **Ane Marije Botteri Peruzović** i **Hrvoja Marka Peruzovića**. Izložbu su, uoči dolaska neraspadnutoga tijela drugoga proglašenog hrvatskog sveca Leopolda Bogdana Mandića u Hrvatsku, zajednički postavili Hrvatska kapucinska provincija sv. Leopolda Bogdana Mandića, Galerija hrvatske sakralne umjetnosti *Laudato* i Udruga za promicanje znamenitih Križevčana *Dr. Stjepan Kranjčić*. U pozdravnome govoru gvardijan fra **Juro Šimić** istaknuo je važnost događaja dolaska tijela sv. Leopolda u Hrvatsku te pove-

znicu s izložbom, koja je velikim dijelom posvećena sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću. Ravnateljica galerije i televizije *Laudato* **Ksenija Abramović** govorila je o sveltrenenoj poruci izloženih djela, koja svoj korijen po djelovanju svetaca ima u prošlosti, aktualizirana je u sadašnjosti, a njezin doseg, obuhvaćanje, nadilazi prostor i vrijeme, pa duh tih Bogu odanih ljudi želi usmjeriti naš pogled prema vječnosti. Likovni kritičar **Stanko Špoljarić** istaknuo je da ovaj umjetnički trojac oplemenjuje likovnu scenu u Hrvatskoj i da su u bujici trendova oni zapravo mala oaza umjetničke tišine i povezanosti, obiteljski, ali i vjerski. Svaka je njihova slika svojevrsan razgovor umjetnika sa svecem, svaka je slika i molitva i slutnja i viđenje.

Provincijal fra **Jure Šarčević** otvorio je izložbu nazvavši umjetničke Botteri – Peruzović »najboljim misionarima kršćanske kulture sa hrvatskim pečatom«.

Izložbu prati bogat katalog sa stručnom analizom postava te popisom svih hrvatskih svetaca i blaženika, slugu i službenica Božjih. Izložba će u samostanu sv. Leopolda ostati do svečeva spomendana 12. svibnja.

Obljetnica smrti Strossmayera

»Večeras, na 111. obljetnicu smrti biskupa **Strossmayera**, jednog od najuglednijih biskupa naše Nadbiskupije i istodobno jedne od najuglednijih ličnosti Europe u drugoj polovini XIX. stoljeća, s poštovanjem i zahvalnošću okupili smo se moleći za ovoga biskupa. Okupljeni smo u našoj katedrali. Dana 17. travnja 1866., prije 150 godina, biskup Strossmayer je u Biskupskom domu potpisao ugovor s arhitektom **Karlom Rösnerom** iz Beča i već sutradan su započeli radovi na izgradnji katedrale. Zato danas na osobit način dragom Bogu zahvaljujemo za biskupa Strossmayera koji nam je podario našu prelijepu prvostolnicu«, rekao je đakovačko-osječki nadbiskup **Đuro Hranić**, uvodeći u misno slavlje povodom 111. obljetnice smrti



đakovačkog biskupa Josipa Jurja Strossmayera održanoj 8. travnja. Nadbiskup je pozdravio sve okupljene vjernike, svećenike, časne sestre, bogoslove, a napose članove Instituta za balkanistiku Bugarske akademije znanosti, predstavnike Makedonskog kulturnog društva *Braća Miladinovci*, koji su prije mise položili vijenac na grob biskupa Strossmayera, te predstavnike Grada Đakova. U svojoj homiliji nadbiskup je govorio s koliko je brige i pažnje biskup Strossmayer pristupao pripremama za gradnju katedrale. Prvi nacrt za katedralu dobio je od Rösnera još 1854., ali tek nakon 12 godina i pomne priprave projekta biskup potpisuje ugovor o gradnji nove katedrale.

»Katedrala koju je sagradio i ostavio Đakovu svojevrsno je ogledalo njezina graditelja, biskupa Strossmayera. Biskup Strossmayer

je, promišljajući o izgledu katedrale, smatrao da buduća katedrala treba odražavati geografski položaj Đakova, kao posljednjeg biskupskog sjedišta Katoličke Crkve s većinskim katoličkim pučanstvom, na povijesnoj granici između Zapadne i Istočne Europe. Katedrala je i odraz političkog djelovanja, te stavova biskupa Strossmayera«, rekao je nadbiskup, podsjetivši kako je biskup Strossmayer bio uvjeren da hrvatski narod, a time i katedrala, mogu i trebaju biti most prema drugim slavenskim narodima, te da trebaju pomoći njihovo povezivanje i integraciju sa zapadnim dijelom Europe.

Na kraju homilije nadbiskup je istaknuo:

»Rekao bih da nam je biskup Strossmayer ostavio prekrasan hram vjere, umjetnosti i kulture, ali i obvezu da i čitavo naše djelovanje bude 'za vjeru i domovinu', da budemo svjesni da samo prosvjetom – solidnim odgojem i obrazovanjem mladih generacija od svećenika do najširih slojeva djece i mladih, možemo ostvariti svoje poslanje. Ostavio nam je kao posebnu zadaću da uspostavljamo ekumenski dijalog i suradnju s drugim kršćanskim crkvama i, uopće, dijalog s ljudima različitih svjetonazora.«

(IKA)



Piše: dipl. theol. Ana Hodak

U evanđelju četvrte vazmene nedjelje Isus o svom odnosu s onima koji ga slijede govori kao o odnosu pastira i stada (usp. Iv 10,27-30). Ova slika pastira i ovaca možda će suvremenom čovjeku ostati pomalo nejasna, jer mu zanimanje pastira nije blisko, a možda nikada nije ni vidio stado ovaca na pašnjaku. Tako ova slika nije dio njegovog životnog iskustva. Stoga, da bi razumio njenu snagu i poruku, suvremeni čovjek mora imati u vidu način života Isusovih suvremenika, tj. što je za ono vrijeme značilo biti pastir. Naime, ljudi su tada ovisili o stadu, ono ih je hranilo, donosilo zaradu. Bogatstvo se procjenjivalo veličinom stada. S druge strane, posao pastira je bio svakodnevno zanimanje. A odnos pastira i stada posebno prisan. Pastir je za stado brinuo na različite načine i čuvao ga od raznih napada grabljivaca ili lopova, čuvao ovce da ne odlutaju i tako ne ugroze svoj život. Stado je slušalo svoga pastira i slijedilo ga. U takvim životnim okolnostima i Isusova slika stada i pastira ostavlja snažniji dojam i lakše je prepoznati njenu poruku.

PASTIR ISUS

U Ivanovom evanđelju Isus stupa pred vjernike u slici dobrog pastira koji osobno i toplo govori o odnosu prema svojim ovacima. On njih poznaje, a one slušaju njegov glas i idu za njim. On je za njih sigurnost

Pastir i ovce

i zaštita, te im obećava život vječni. Ove riječi su dio dužeg Isusovog govora u koji je evangelist ugradio još neke važne motive: tako sliku dobrog pastira nadopunjava i slika ovčinjaka u kojoj ovce nalaze svoju sigurnost (usp. Iv 10,1.16), kao i slika vrata kroz koja one slobodno izlaze i ulaze (usp. Iv 10,7.9). U tom istom govoru Isus ističe suprotnosti pastir – lopov i pastir – najamnik, ali važan je i motiv međusobnog poznavanja pastira i ovaca. Sve to govori o prisnom odnosu Isusa i njegovih učenika, no ne samo učenika koji su ga nasljedovali dok je hodao ovom zemljom, nego i učenika koji ga i danas nasljeduju.


Slika pastira je još u Starom zavjetu primjenjivana na odnos Boga i njegovog naroda. Narod je dobro osjećao Božju brigu i u mnogim trenucima svoje povijesti iskusio je zaštitu koju im je Bog pružio kao pastir svojim ovacima. To najbolje izriče Psalam 23: »Jahve je pastir moj: ni u čem ja ne oskudijevam; na poljanama zelenim on mi daje odmora. Na vrutke me tihane vodi i krijepi dušu moju« (Ps 23,1-3). Ta slika odnosa Boga i naroda kao pastira i stada dobiva svoje ispunjenje Kristovim dolaskom. On djeluje i nastupa među svojim narodom kao pravi pastir, sve njegove riječi dobivaju potvrdu u njegovu djelovanju: sažalio se nad narodom »jer bijahu satrveni i zapušteni kao ovce bez pastira« (Mt 9,36). I na kraju Isus poput pravog pastira daje svoj život za svoje ovce (usp. Iv 10,11.17) svojom smrću na križu. Tako se stvara neraskidivo jedinstvo između njega i učenika, kao između pastira i stada, no ne smijemo zaboraviti da smo među tim učenicima i mi.

SUVREMENI POGLED NA PASTIRA

Govor o ovacima i pastiru suvremenom čovjeku nije mnogo privlačan. To je zato jer ljudi danas žele samostalnost, ne žele da za nekim idu, da su poslušni, da nemaju neovisnost. Tako je u svakom području života, pa i u vjerskom. Rezultati različitih istraživanja posljednjih desetljeća pokazuju kako moderni vjernici vjeru sebi prilagođavaju, probiru ono što im više odgovara, a ono što im se ne sviđa ignoriraju. Nasljeduju Isusa samo u nekim segmentima njegovog nauka. A nameće se pitanje mogu li se onda oni nazvati nasljedovateljima Kristovim i pravim vjernicima. Ovca ili ide za pastirima ili odluta, ne postoji treća mogućnost. A suvremeni vjernik hoće baš tu treću mogućnost, jer želi biti neovisan u svakom pogledu.

I koliko god htio biti neovisan, moderan čovjek je zarobljen sa svih strana. Toliki utjecu na njega putem medija i nesvjesno ga čine robom različitih stvarima. Pod utjecajem je nadređenih, društva u kojem živi, trendova u načinu oblačenja i življenja... I sve ih slijedi, a oni su svi nekakvi pastiri za kojima ide neko stado. Jedini pastir kojeg odbacuje, a kojem bi se trebao prikloniti je Krist. Krist je dobri pastir, koji, poput svakog pravog pastira, brine za dobrobit svoga stada. Onima koji ga slijede on obećava život vječni. Ali, suvremeni čovjek treba shvatiti da Krista mora slijediti u potpunosti, u svakoj situaciji, u svakom području života, da njegov nauk treba potpuno prihvatiti, da tu ne može biti selekcije i probiranja. Ili je netko dio stada ili nije, treće nema.

RADIO MARIJA



NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNİK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

MINI INTERVJU: DARIO KLECIN, TAKSIST, SONTA

Od vojničke odore do taksiranja

Dario Klecin – Čaja (40), jedan je od najaktivnijih članova MO DSHV-a Sonta, u tekućem mandatu je i član Savjeta Mjesne zajednice najvećeg šokačkog sela. Sitni je poduzetnik, preciznije kruh mu je taksiranje. Supruga **Suzana** i sin **Denis** najveće su mu nadahnuće u svemu što radi, a sumještani ga znaju i kao pasioniranog ljubitelja Dunava i strastvenog ribolovca.

Promijenili ste više zanimanja, danas ste taksist. Kako ste ušli u taj posao?

S navršenim punoljetstvom unovačen sam u Vojsku Jugoslavije, a ubrzo sam postao i njezin uposlenik. Sve što se kasnije izdešavalo razbilo je moje mladalačke ideale, a kosilo se i s mojim životnim principima. Stoga sam bez velikih razmišljanja skinuo vojničku odoru. Mnogi su mi govorili da je to ludost, da napuštam sigurnu egzistenciju, no, slušao sam samo svoje srce i poštovao svoje principe. Jedino bitno bilo mi je što mi je u svemu bezrezervnu potporu pružala supruga Suzana. Ubrzo sam otvorio hamburgeriju, računao sam da je Sonta veliko mjesto i da ću imati dovoljno posla. Vrijeme je pokazalo da je i to pogrešna računica. Posla je bilo sve manje, a država je »pritiskala« sa sve većim dažbinama. Jedino iz tih razloga bio sam primoran zatvoriti hamburgeriju, jer nisam htio raditi nešto što zahtijeva troškove veće od zarade. Nisam imao puno praznoga hoda, kupio sam solidan auto i registrirao se kao taksist.

Je li Vam zarada dovoljna za život?

Za život nije, samo za životarenje. Do dodatne zarade dolazim kako se snađem. Poput mnogih, odlazim na sezone poslove u inozemstvo, a jednom krugu poznanika i prijatelja održavam računala i tako dopunjavam kućni proračun. Nažalost, bez tih dopuna uz suprugina i moja primanja teško bismo opstali. Stoga se i ne čudim mnogima koji su već otišli, ili planiraju otići iz ove države.

Jedan ste od najaktivnijih članova MO DSHV-a Sonta. Kako ste ušli u politiku?

Nije to neka visoka politika. Mislim da sam u najboljim godinama u kojima mogu puno pridonijeti dobrobiti naše Sonte. Danas je to moguće jedino kroz djelovanje preko neke od političkih opcija, pa sam se uključio u DSHV. Kako oduvijek nagnjem demokraciji, a oduvijek sam i znao tko sam i što sam, to mi je bila najlogičnija opcija. Kao član Savjeta Mjesne zajednice nastojim biti maksimalno konstruktivan, maksimalno spreman na suradnju sa svima kojima je Sonta na srcu i koji ne robuju političkim principima svojim šefovima u velikim centrima.

I. Andrašić



IGRA

Cluedo suspect



OPIS IGRE

Prvi otkrij tko je počinio strašan zločin!

Kartaška verzija klasične igre Cluedo. Zabavna detektivska igra. Lako se uči i pogodna je za mlađe igrače.

Igra sadrži 12 narančastih karata dokaza, 4 seta od 12 bijelih karata slučaja, 15 ekstra karta (označene s +) te 1 kartu zločina, 4 karte pravila, 6 karata osumnjičenika.

TIJEK IGRE

Svaki igrač dobije 12 bijelih karata slučaja u jednom od simbola. Narančaste karte se odvoje na tri špila (počinitelj, oružje, lokacija) te se iz svakog od njih odvoji po jedna karta te se postavi u sredinu, licem prema dolje. Ostatak narančastih karata se promiješa te podijeli igračima.

Dalje se igra kao u Cluedu. Treba otkriti koje su tri karte u sredini. To ćete uspjeti tako što ćete postavljati pitanja (kao i u Cluedu) a suigrači će vam pokazati odgovarajuće karte koje ste pitali. Kada igrač pita, pokazuju se narančaste karte dokaza, a eliminiraju se bijele, karte slučaja. Kada je igrač na redu i siguran je tko, gdje i s kojim oružjem je učinio zločin, može optužiti.

Za naprednu igru se dodaju karte s oznakom +. S njima imamo 1 dodatno oružje i 2 dodatne lokacije. Igra se na isti način kao i bez dodatnih karata.

KARAKTERISTIKE IGRE

Razvija dedukciju.

Nije preteška za mlađe igrače.

Vježba koncentraciju i uočavanje interakcije među igračima.

Dodatne kartice čine igru zanimljivom.

Karte sadrže kineska slova, ali ne predstavljaju problem pri igranju (jedino estetski).

Tipovi igre: Obiteljske igre.

Kategorije igre: Blefiranje, Dedukcija, Kartaška igra.

Mehanike igre: Baratanje kartama.

Jezična ovisnost: Jako malo bitnog teksta.

TV PREPORUKA

NEDJELJA 17. TRAVNJA 20.05

Duga mračna noć

dramska serija

Rat se sve više osjeća. Kako u malom slavonskom selu tako i u Zagrebu. Krollova gostionica sad je glavno njemačko sastajalište, u kojem uz komandanta Resslera



glavnu riječ vodi Josef. Za to vrijeme u Zagrebu, Iva hrabrom gestom na stadionu gdje izdvajaju Židove štiti svog prijatelja Roberta. No, to i njega dovodi u opasnost. Prisiljen je bježati u svoj rodni kraj, gdje su već pale prve žrtve. Obitelj Neumann je protjerana, Franz je ubijen zbog otpora svojim koji su pristali uz nacizam, a stari Alojz je očajan jer mu se obitelj raspada. Dok je kći Elza slomljena zbog muževe smrti, a sin Josef sve dublje tone u zločin, jedina mu je utjeha mali unuk Emil. Iva više nije siguran ni u rodnoj kući. Po njega dolazi policija, ali ga spašava prijatelj Mata koji je odjenuo ustašku uniformu. Sve njih razdiru duboki osjećaji izgubljenog mira i prijateljske ljubavi, jer ih zloguko ratno vrijeme nemilosrdno melje i uništava.

Uloge: Goran Višnjić, Mustafa Nadarević, Ivo Gregurević, Goran Navojec, Tarik Filipović, Katarina Bistrić-Darvaš, Boris Dvornik, Žarko Potočnjak, Goran Grgić, Vera Zima, Suzana Nikolić, Minja Jovičić, Alen Liverić, Marija Kohn, Krešimir Mikić, Damir Lončar, Vilim Matula, Boris Svrtan, Matko Raguz, Bernarda Oman, Danko Ljuština, Zvonimir Torjanac, Dora Lipovčan i dr.

Scenografi: Duško Jeričević i Ivan Ivan

Skladatelji: Igor Kuljerić i Siniša Leopold

Direktor fotografije: Vjekoslav Vrdoljak, H.E.S.

Scenarist i redatelj: Antun Vrdoljak

VRIJEDI PROČITATI

GORAN TRIBUSON

Noćna smjena

Četvrti slučaj istražitelja Nikole Banića, popularnog Tribusonovog lika koji se uvijek nalazi u nekim nezgodnim situacijama, ali svojom inteligencijom i snalažljivošću uspijeva izvući se iz njih i riješiti misteriju koja vlada oko njih. Neposredno nakon vojno-redarstvene akcije Oluja novi zagrebački bogataš naručuje od privatnog istražitelja Nikole Banića posve bizarnu istragu o tajnom životu svoje malodobne kćeri. Potpuno svjestan da će ga ponuđeni honorar i kakav-takav posao bar za neko vrijeme izliječiti od kronične besparice i isprazne dokolice, koje mu donosi njegova novootvorena



Agencija za prikupljanje dokaza, Nikola Banić u svojoj novoj-staroj četvorki mrzovoljno počinje slijediti bogataševu kćer, no ubrzo otkriva gnijezdo novih bogataša i beskrupuloznih ratnih profitera, ali i nevolje onih osiromašenih i prevarenih, također upletenih u zagrebački svijet novog kapitala.

PJESMA ZA DUŠU: Tek je dvanaest sati E.T.

Ref.

Tek je 12 sati
zavedi me
da ne bude dosadno
ona neće znati
da smo bili zajedno

Dovoljan je jedan znak
i učinit ću sve
ne trebam ja s tobom brak
baš me briga što si njen

Ref.

Tek je 12 sati
osvoji me
da bude nam opasno
voljela bih znati
misliš li na mene
kad si s njom
Tek je 12 sati

Sada znam da nema razloga
predugo bježim od tvog pogleda
i sanjam da smo sami
i mrak oko nas
sačuvaj ljubav za nju
u meni nađi spas



IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE? (3)

Piše: Milovan Miković

Kazalište – čuvar jezika i bića

U epohi Marije Terezije učvršćen je vladajući njemački utjecaj na cjelokupan javni život u Monarhiji. Vještīm političkim potezima, beznačajnim ustupcima i nesebičnom podjelom zvučnih dvorskih zvanja (bez presudnog utjecaja na bitne krunske poslove), carica je pridobila i uspavala mađarsku aristokratsku elitu, što je postupno izazivalo neskriveno nezadovoljstvo osiromašenog i nižeg plemstva, među srednjim i malim zemljoposjednicima, te u građanskom sloju. I upravo u tim krugovima, na tragu nikad zgaslih ideja o obnovi mađarske države, **Mátyás Rát** pokreće (1780.) prve mađarske novine *Magyar Hírmondó*, gdje (1782.) objave poziv za sakupljanje mađarskih narodnih pjesama, dočim u jednoj knjižari u Budimu (1790.) zalaganjem sumišljenika pravnik **László Kelemena**, započne djelovati prva mađarska kazališna družina, s očitom nakanom očuvanja mađarskog jezika i preporoda narodnog bića!

RASPRAVE I OPTUŽBE

Ipak, o tome uslijede burne rasprave, stiže im potpora mnogih znanih imena, među njima i pjesnika **Ferenca Kazinczya**, ali i od nepoznatih osoba iz unutrašnjosti. Dio Subotičana, također, s pozornošću promatra ova nastojanja, a kako uočavaju znalci tih prilika [**Béla Garay**, *Az ekhósszekértől a forgószinpadig*, 1953.]: »Zanimljivo je što Gradsko vijeće Subotice šalje pozamašne svote novca kojim podupire ovo nastojanje.«

No, prijedlog za osnutak mađarskog teatra, nije baš svugdje pao na plodno tlo. Kada Kelemen s istomišljenicima uputi predstavku Zemaljskom saboru, o kazalištu kao poprištu očuvanja narodnog jezika i bića, dio se



zastupnika obrecne pjeneći s najgrubljim indignacijama. »Hoće se podsmjehnuti naciji! Dolje s njim! Izdajica domovine! Od Mađara želi napraviti komedijaše! Želi da se Mađar prevrće preko glave! U ludnicu s njim!« Unatoč ovakvih i sličnih optužbi, kada započne s djelovanjem, kazalište se potvrdi kao vjerodostojna »propovjedao-nica patriotizma«.

KAZALIŠTE U GOSTIONICI

Za sve to vrijeme u Suboticu dolaze njemačke, a ne zadugo i mađarske putujuće družine. Pri kraju druge polovice XVIII. stoljeća Subotičani stanu pridavati značaj urbanizaciji, uređenju grada, regulacija gradskih ulica i dr. nakon što ga kraljevski savjetnik **Andrija Vlašić** proglasi – Slobodnim kraljevskim gradom. »Magistrat i građani ovoga grada, sabrani pod zajedničkim nazivom u smislu zakona smatraju se

pravim i nesumnjivim plemićem Kraljevstva ...«, zapisano je u 2. točki Povelje o privilegiju grada.

Prema navodima povjesničara (Iványi), u tom razdoblju (1789.) u gradu koji slovi i vinorodnim središtem, registrirana je čak 81 manja ili veća gostiona, među njima i *Fekete sas* (*Crni orao*), u kući **Adolfa Geigera**, koja je u to vrijeme bila mjesto održavanja mnogih kazališnih predstava, ali i nekih društvenih skupova.

Ma koliko su proaustrijski usmjerene gradske vlasti poticale njemačke putujuće trupe, vrlo brzo je mađarsko putujuće glumište steklo veliku naklonost gledatelja. Primjerice, pod upravom **Ádáma Láng**a istaknula se mađarska putujuća družina ojačana glumcima iz Erdelja. Publika ih prihvati s oduševljenjem, pa im, primjerice u Kecskemétu i Nagykovársu, uz neskrivenu potporu osigurava besplatan stan,

hranu i svaku drugu opskrbu. Ova družina 8. srpnja 1816. uputi pismenu molbu gradskim vlastima da ih se prihvati u Subotici i pomogne u osiguravanju odgovarajuće zgrade radi nastupa. Gradski čelnici im iziđu u susret i odrede za mjesto nastupa veliku dvoranu stare gimnazije, u zgradi koja se nekada nalazila na mjestu današnje Muzičke škole.

STALNA PROSTORIJA

Problemi nastanu kada Namjesničko vijeće (19. siječnja 1818.), donese zapovijed prema kojoj nije dopušteno korištenje dvorane gimnazije za nastup glumaca. Od tada se putujuće družine sele u Schulcovu kavanu i već spominjanu gostionu *Crni orao*, gdje su predstave davane usred dima od lula i vinskih isparenja, a da nevolja bude veća, glumci su na scenu mogli ući samo uz pomoć ljestava.

Budući da je kazalište postalo omiljena zabava Subotičana, gradsko čelništvo odredit će stalnu prostoriju za potrebe glumišta, kada je preuređena plesna dvorana Velike gostione, odnosno Bürger Casino, dakle, Građanska kasina. Ondje 4. kolovoza 1826. godine nastupa družina **Horvátha** i **Komlóssyja** iz Székesfehérvára. Najprije izvode djelo *Az öröm oltára*, te kazališni komad *Kemény Simon*, za koji glazbu piše **György Arnold**, prvi obrazovani glazbenik u Subotici, ravnatelj Subotičkog gradskog orkestra, koga zovu: »kantor sa šeširom«, budući da je u crkvi sv. Terezije bio regens chori. Među članovima spomenute kazališne družine bio je i glasoviti komičar **Károly Megyeri** kojemu je pjesnik **Sándor Petőfi** posvetio stihove: *To putujući je glumac Megyeri / Ima l' kog da ga okom ne mjeri?*

Učenice iz Sonte



Ova fotografija je snimljena u Sonti, školske 1942./43. godine. Na njoj su učenice trećeg razreda osnovne škole, generacije rođene 1934. godine, mada među njima ima i rođenih u prvom polугоду 1935. Djecu se upisivalo ranije ako su fizički bila sposobna za školu. Također, ima i onih koje su iz starijih generacija. Naime, u ona vremena djeca su često poboljevala i izostajala iz škole, te su kasnije bila upisivana s mlađim generacijama. Mnoga djeca nisu bila na vrijeme upisana u školu, jer su stanovala po udaljenim salašima kojih je bilo mnogo u sonćanskom ataru i kasnije su polazila dok ne ojačaju i odrastu kako bi mogla pešačiti do škole.

FOTOGRAFIJA ZA PENGU

Prvi i drugi razred učenica sa fotografije je učio učitelj **Mato Šibalin**, a treći razred je vodila učiteljica **Albertina Kermeci** koja je na fotografiji. O ovim podacima svjedoči sačuvana đачka knjižica od 20.

prosinca 1941. do 1943., **Eve Miloš** (četvrti red, brojeći redove od dolje, šesta u redu), koja je pisana mađarskim jezikom. U rubrici država stoji Mađarska, okrug Bács-Bodrog, mjesto Szond, nacionalnost šokac (upisano početnim malim slovom). Zanimljivo kako svi osvajači žele zatajiti pravu nacionalnost. Ime oca **Stipan Miloš** prevedeno je na István Milos. Ali! Na mjestu, potpis oca, u vlastoručnom potpisu stoji Stipa Miloš. Od ovih djevojčica ima još desetak živih, sada starica od osamdeset jedne i više godina, a pronašla sam ovu jedinu fotografiju. Fotografije su tada stajale jednu pengu. Pošto je tada bila mađarska država, penga je bila platežno sredstvo. Cijena fotografije je bila veoma visoka. U općoj oskudici fotografije su se slabo kupovale, a najbolji učenici su ih dobijali na poklon.

ODRŽAVANJE REDA

Ovo je bio jedan razred u koji su išli i dječaci, ali su oni posebno fotografirani. Učionice

su bile veoma prostrane, razumljivo, jer je u njih stalo sto, pa i više djece. Djevojčice su sjedile u klupama na jednoj strani, a dječaci na drugoj. U klupi je sjedilo po sedam-osam do deset učenika, *jedno na drugo, jedno priko drugoga*, kako kažu moje sugovornice. Danas je teško zamisliti kako se održavao red u učionici. Uz vrlo stroge učitelje i učiteljice u pomoći je bila i *morskača*, prut, kako mi je rekla Eva Miloš, **Mežina** i **Kata Poturica, Tošina**, udana **Rotkvina** (prva do učiteljice, nama desno). *Morskača* ili *morska trska* kako su je u Sonti zvali je bambusova trska. Ako je netko od učenika pravio nered, učitelj ili učiteljica su naredili učeniku da se nadvije nad učiteljski sto ili klupu i udarali ga nemilosrdno prutom po turu pet-šest puta. Udarci ovim prutom su izazivali jaku fizičku bol koja se dugo pamtila i izazivala strah ubuduće.

ODIJEVANJE

Djevojčice su odjevene u *svagdanju* narodnu nošnju koja

se sastojala od bluze, suknje i kecelje (*pregača*), a na nogama učenice imaju od vune ručno ispletene zepe (*ljope*), opanke (*panke*) ili gumene kaljače i čizme (*čizme*). Frizure su im najčešće *pletence*, dvije upletene kike prekrížene na potiljku i podignute sa obe strane lica na tjeme ili samo upletene dvije ili jedna kika i puštene da slobodno padaju preko vrata i leđa. Po *maramama* (crni, vuneni rupci, naslijeđeni od starijih ženskih osoba u obitelji), koje pojedine djevojčice nisu skinule niti za vrijeme snimanja, da se zaključiti da je bilo hladno vrijeme.

Od ovih učenica rijetko koja se upisala u sljedeći razred i nastavila školovanje. Smatralo se da ženske osobe ne moraju na školovanje. Naučile su čitati i pisati, znaju se potpisati, *ne moru se sramotiti i davat krsta*. Završetak ovog školovanja je za obitelj značilo još dvije nove ruke za motiku i pomoć materu u kući u mnogočlanoj obitelji.

Ruža Silađev

Bogatstvo različitosti



Prošlog vikenda OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta bila je domaćin učenicima iz Hrvatske i Makedonije. Bogatim trodnevnim programom završen je četvrti po redu međunarodni likovno-literarni natječaj *Bogatstvo različitosti*, čija je ovogodišnja tema bila »Najbolji prijatelj je onaj uz kojeg postajemo bolji«. Na natječaj je pristiglo oko 100 radova iz Bosne i Hercegovine (Živinice, Bijeljina, Usora, Vlasenica i Gračanica), Hrvatske (Nova Bukovica, Primošten, Rijeka, Rogoznica,

Dalj i Gornja Stubica), Makedonije (Tetovo, Skoplje, Bitola i Kumanovo) i iz Srbije (Niš, Paraćin, Beograd, Bor, Knjaževac, Leskovac, Prokuplje, Kaonik, Zaječar, Stopanja, Đurđin, Subotica i Tavankut).

U petak, 8. travnja, u velikoj vijećnici Gradske kuće uručene su nagrade i pohvale najboljim sudionicima natječaja u kategoriji sastava, pjesme i likovnog rada. U svečanom programu sudjelovali su gosti iz Hrvatske, učenici OŠ *Matija Gubec* iz Gornje Stubice, članovi

tamburaškog orkestra i zbora. Svečanosti su prisustvovali i predstavnici osnovnih škola iz Primoštena, Dalja i Bakovčice, te 40-ak učenika koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u Makedoniji.

Drugog dana, u subotu, 9. travnja, u Tavankutu su organizirane brojne radionice za goste iz Makedonije i Hrvatske u kojima su djeca od srca uživala. Priređena je novinarska i foto radionica, učili su izrađivati slike od slame, a dobro su se zabavili i u potrazi za glagoljičkim slovima

koja su bila sakrivena po cijelom selu.

Nakon nedjeljne svete mise u mjesnoj crkvi društvo se moralo pozdraviti te krenuti doma uz obećanje da će se uskoro ponovno sastati. Do tada će njegovati novostečena prijateljstva na brojne načine koje nudi suvremeno tehnološko društvo. A da će se druženje svakako nastaviti ohrabruje nas i činjenica da je potpisan sporazum o suradnji OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta i Makedonsko-hrvatskog društva iz Skoplja.

Flâneuri – susret sutra u 10 sati ispred *Rotografike*

Novi susret Čitateljskog kluba za tinejdžere *Flâneuri* je sutra, 16. travnja (subota), u 10 sati. Okupljanje je ispred tiskare *Rotografika*, doznajemo u Gradskoj knjižnici Subotica.

Vjerujem da sada već pogađate gdje će se ovoga puta »prošetati« flâneuri. Još samo ne znamo na koji način. Reportaža slijedi u sljedećem broju.



Održano okružno natjecanje iz hrvatskog jezika

U organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća u Osnovnoj školi *Matko Vuković* u Subotici je 9. travnja održano Okružno natjecanje iz hrvatskog jezika. Na ovom važnom natjecanju u poznavanju svoga materinskog jezika, priređenom petu godinu za redom, sudjelovalo je kao i do sada oko 30 sudionika iz svih osnovnih škola



u kojima se nastava odvija na hrvatskom jeziku (OŠ *Matija Gubec*, Tavankut; OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin, OŠ *Ivan Milutinović*, Mala Bosna; OŠ *Matko Vuković*, Subotica i OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica). Učenike su za natjecanje pripremali njihovi mentori **Tanja Dulić**, **Marta Vagrek**, **Biljana Horvat**, **Ivana Matić**, **Sanela Šafer**, **Josipa Kojić** i **Vladan Čutura**. Važno je dodati i to da je većina učenika bila uspješna i na natjecanjima iz drugih predmeta što dokazuje njihovu predanost, te kvalitetu nastave na hrvatskom jeziku.

Okružnom natjecanju iz hrvatskog jezika prisustvovala je i **Jadranka Kojić**, u ime Školske uprave Sombor. Osim samog natjecanja bila je ovo i zgodna prilika za druženje učenika dok su čekali rezultate.

Najbolji u kategoriji VII. razreda bili su:

I. mjesto: **Lucija Horvacki**, OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin

II. mjesto: **Ivana Imrić**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica

III. mjesto: **Josipa Dulić**, OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin
Tomislav Huska, OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica

dok su pobjednici na razini VIII. razreda:

I. mjesto: **Martina Buljovčić**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica

II. mjesto: **Lucija Ivanković Radaković**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica

III. mjesto: **Maja Imrić**, OŠ *Matko Vuković*, Subotica

Čestitke i ostalim sudionicima koji su ostvarili plasman na republičko natjecanje koje će biti održano 28. svibnja u OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu.



PETAK
15.4.2016.


06:36 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:07 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:07 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:06 Vita jela, zelen bor
 09:36 McLeodove kćeri, serija
 10:22 Ljudi s rijeke: Colorado (1.dio), dokumentarna serija
 11:13 Riječ i život: Život mladih na zemlji i od zemlje
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada, telenovela
 13:13 Dr. Oz, talk-show
 13:57 Normalan život
 14:44 Znanstveni krugovi
 15:10 Dobra žena, serija
 15:54 Susreti s autizmom: Povijest moje budućnosti, dokumentarni film (R)
 17:37 Život je lijep
 18:09 Manjinski mozaik: Moji materinski jezici
 18:27 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:06 Koma, američki film - Filmovi s pet zvjezdica
 22:00 Uvijek kontra, talk-show
 22:50 Eurojackpot
 23:01 Dnevnik 3
 23:37 Opaki par, humoristična serija
 00:06 Koža u kojoj živim, španjolski film
 02:02 Don Matteo, serija
 02:57 Dr. Oz, talk-show (R)
 03:40 Hrvatska uživo
 04:22 Skica za portret (R)
 04:31 Talijanska mlada, telenovela
 05:13 Dnevnik 2



06:14 Juhuhu
 08:33 Pssst... priča! Carevo novo ruho
 08:40 Vedranovi velikani: Antonija Budić (R)
 08:49 Sara i Patka, crtana serija
 08:58 Noćne more iz svijeta prirode: Sjever Južnoafričke Republike, dokumentarna serija (R)
 09:26 Priče i legende iz podmorja, dokumentarna serija (R)
 09:30 ŠKOLSKI PROGRAM: Školski sat
 09:31 Jedna vrlo krhka priča o staklu

10:00 Čarobna ploča - Širimo vidike: Grafičke i kiparske tehnike (R)
 10:13 Ton i ton: Primijenjena glazba i konceptualna grafika
 10:28 Pisci i djela: U boji neba - Antun Branko Šimić
 11:01 Čarolija, serija
 11:54 Hrana kao znanost - Nacrt za život: Hrana za užitak, kratki dokumentarni film (R)
 12:02 Hughove čarolije s tri sastojka, dokumentarna serija (R)
 12:28 Don Matteo, serija
 13:27 Porotnica br. 5, američki film
 14:56 Svijet vrtlara
 15:29 Veterinarske priče
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Kamo na vikend? II - Slavonija - Podravina
 16:51 Velikani sporta, dokumentarna serija
 17:20 Luda kuća, serija
 17:57 Seoska gozba: Labin Rabac
 18:48 Odmori se zaslužio si
 19:26 Glas naroda, humoristična serija
 20:03 Umorstva u Midsomeru, serija
 21:45 Vrijeme na Drugom
 21:53 Endeavour - Mladi Morse, serija
 23:27 Krivci, serija
 00:15 Magazin Noć velikih borbi
 00:40 Noć velikih borbi, snimka
 02:10 Velikani sporta, dokumentarna serija
 02:36 Noćni glazbeni program



04:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05:25 Sve u šest, magazin (R)
 05:50 Lego Friends, animirana serija (R)
 06:15 Svemoguća Kim, animirana serija
 07:10 TV prodaja
 07:20 Pet na pet, kviz (R)
 08:20 TV prodaja
 08:35 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:00 TV prodaja
 10:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 11:20 Zvonili ste, milorde?, humoristična serija
 12:20 'Allo, 'allo!, humoristična serija
 13:00 'Allo, 'allo!, humoristična serija
 13:35 Tri, dva, jedan - kuhaj! - nova sezona, kulinarski show (R)

15:20 Andrija i Andlka, humoristična serija (R)
 15:55 Andrija i Andlka, humoristična serija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Zvezdice - nova sezona, glazbeno-natjecateljski show
 22:00 Nevolje u raju, film, romantična komedija
 00:15 Posljednja bitka, igrani film, triler
 02:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03:30 Kraj programa

SUBOTA
16.4.2016.


06:20 Klasika mundi: Stephanie Argerich - Vražja kći, glazbeno-dokumentarni film
 07:58 Sierra, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)
 09:19 Duhovni izazovi
 09:52 Prizma - multinacionalni magazin
 10:38 Kulturna baština
 10:55 Uvijek kontra, talk-show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:14 Igre na bojištu: Kako je Prvi svjetski rat promijenio sport, dokumentarni film
 14:09 Licem u lice: Martin Luther King vs Malcolm X - Two Black Dreams, dokumentarna serija
 15:08 U uredu, humoristična serija
 15:34 Koma, američki film - Filmovi s pet zvjezdica
 17:25 Skica za portret (R)
 17:39 Lijepom našom: Pakoštane (1. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:52 Vrijeme
 19:55 Loto 7/39
 20:02 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 21:45 Dnevnik 3
 22:00 Vijesti iz kulture
 22:18 Red, američki film
 00:08 George Harrison: Život u materijalnom svijetu, glazbeno-dokumentarni film
 02:00 Sierra, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)

03:19 Licem u lice: Martin Luther King vs Malcolm X - Two Black Dreams, dokumentarna serija
 04:12 Skica za portret (R)
 04:27 Duhovni izazovi
 04:57 Veterani mira
 05:43 Prizma - multinacionalni magazin
 06:28 Dnevnik 2



06:00 Juhuhu
 09:24 Mali Moone, igrana serija za djecu i mlade
 09:51 Umorstva u Midsomeru, serija
 11:35 Roditelji i djeca, serija
 12:20 Hestonova odlična britanska jela
 13:12 Kratki dokumentarni film
 13:20 Britanski vrtovi u vremenu, dokumentarna serija
 14:25 Legally Tender, američki film
 15:49 Kratki dokumentarni film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:33 Ponos i predrasude, serija - Ciklus romantičnih drama: Jane Austen
 17:26 Popodne na Drugom
 19:05 Svlačionica
 19:55 Kratki dokumentarni film
 20:05 Bolje ne može, amrički film
 22:18 Vrijeme na Drugom
 22:23 Graham Norton i gosti, talk-show
 23:13 Bez daha, serija
 00:03 Vladarica, serija
 00:53 Legally Tender, američki film
 02:14 Noćni glazbeni program



04:35 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05:15 Legenda o Tarzanu
 05:45 Lego Friends
 06:40 Svemoguća Kim
 07:35 TV prodaja
 08:20 TV prodaja
 08:35 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 09:35 Criss Angel: Kralj Iluzije, zabavna emisija
 10:25 TV prodaja
 10:40 Unutarnji svemir, igrani film, znanstveno-fantastična komedija
 13:00 Nevolje u raju, film, romantična komedija (R)
 15:15 Zvezdice - nova sezona
 16:30 RTL Vijesti

16:40 Zvezdice - nova sezona, glazbeno-natjecateljski show (R)
 17:20 10 najkontroveznijih osoba Hrvatske, zabavna emisija (R)
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:15 Galileo, zabavno-obrazovna emisija
 20:00 Doušnik - TV premijera, film, kriminalistička drama/ triler
 22:20 Gospodin i gospođa Smith, igrani film, akcijska komedija
 00:40 Izravni napad, igrani film, akcijski triler
 02:25 Astro show, emisija uživo
 03:25 RTL Danas
 04:10 Kraj programa

NEDJELJA
17.4.2016.


07:27 TV kalendar
 07:40 Lijepom našom: Pakoštane (1. dio)
 08:55 Ljubakanje, njemački film - Zlatna kinoteka
 10:20 Pozitivno
 10:50 Biblija
 11:00 Zagreb - Dubrava: Misa, prijenos
 12:35 Dnevnik 1
 13:05 Plodovi zemlje
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Labirint
 15:50 Mir i dobro
 16:15 Gospodin Selfridge, serija
 17:05 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 6/45
 20:07 Duga mračna noć, dramska serija
 20:55 Iran - zemlja i ljudi, dokumentarni film
 21:40 Dnevnik 3
 22:10 Samo kulturno, molim
 22:50 Gospodin Selfridge, serija
 23:40 Nedjeljom u dva
 00:40 Ljubakanje, njemački film - Zlatna kinoteka
 02:05 Samo kulturno, molim
 02:45 Mir i dobro
 03:10 Riječ i život: Život mladih na zemlji i od zemlje
 03:40 Potrošački kod
 04:09 Manjinski mozaik: Moji materinski jezici
 04:24 Plodovi zemlje
 05:14 Pozitivno
 05:44 Dnevnik 2





U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"



www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svačkog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE



JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

06:00 JUHUHU vikend
 09:45 JUHUHU junior
 10:05 Detektiv Murdoch, serija
 10:57 Istrage gde Bradley, serija
 11:49 Teenozoik
 12:18 Nećemo reći mladenki
 13:24 Dobar, bolji, najbolji...
 britanski slastičar - Učite
 od najboljih
 14:32 Cookie Mobster
 (Mafijski kolačići),
 američki film
 16:00 Ples sa zvijezdama
 17:25 Poirot, serija
 19:04 Miroslav Škoro: Mene
 zovu tambure, snimka
 koncerta (1. dio)
 20:15 Bili smo vojnici, američki
 film
 22:28 Vrijeme na Drugom
 22:38 Anthony Bourdain:
 Upoznavanje nepoznatog,
 dokumentarna serija
 23:38 Istrage gde Bradley, serija
 00:28 Pa to je fantastično!,
 humoristična serija
 00:58 Elitni klinici, serija
 01:28 Elitni klinici, serija
 01:58 Noćni glazbeni program



05:10 RTL Danas, (R)
 05:55 Legenda o Tarzanu
 06:20 Lego Friends
 07:15 Svemoguća Kim
 08:05 TV prodaja
 08:20 InDizajn s Mirjanom
 Mikulec - nova sezona,
 lifestyle emisija
 08:55 TV prodaja
 09:10 Pidžama party, igrani
 film, komedija
 11:10 Kod kuće je najljepše,
 igrani film, romantična
 komedija
 13:00 Doušnik - TV premijera,
 film, kriminalistička
 drama/ triler (R)
 15:15 Zvezdice - nova sezona,
 glazbeno-natjecateljski
 show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Zvezdice - nova sezona R
 17:20 10 najpoznatijih plavuša
 Hrvatske, zabavna
 emisija (R)
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, emisija
 20:00 Big Brother
 22:20 Plan B, igrani film,
 romantična komedija
 00:05 Gospodin i gospođa
 Smith, igrani film,
 akcijska komedija (R)
 02:20 Astro show, emisija uživo
 03:20 RTL Danas, (R)
 04:05 Kraj programa

PONEDJELJAK
18.4.2016.



06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:35 McLeodove kćeri, serij
 10:20 Plodovi zemlje
 11:15 Treća dob
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Talijanska mlada
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Jezik za svakoga
 15:15 Skica za portret
 15:22 Ekonomija & ttd (R)
 16:00 Duga mračna noć,
 dramska serija
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Republika,
 dokumentarna serija
 20:55 BezVeze
 21:45 Otvoreno
 22:35 Dnevnik 3
 23:06 Ljudi s rijeke: Colorado
 (2.dio), dok serija
 23:58 Obiteljsko breme, serija
 00:59 Don Matteo, serija
 01:49 Otvoreno
 02:34 Dr. Oz, talk-show (R)
 03:18 Vita jela, zelen bor
 04:28 Život je lijep
 04:58 Talijanska mlada
 05:48 Dnevnik 2



06:00 JUHUHU
 09:29 Juhuhu junior
 09:31 Zastave i grbovi
 10:00 Navrh jezika:
 Instrumenti i glazbala
 10:15 Notica: Mandolina
 10:30 Ruke - Od rukovanja do
 razumijevanja,
 dokumentarna serija
 11:05 Poirot, serija
 12:40 Don Matteo, serija
 13:35 Upis na fakultet,
 američki film
 15:05 Zavolite svoj vrt uz Alana
 Titchmarsha
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Magazin LP
 17:11 Luda kuća, humoristična
 serija
 17:46 Sjećanje na Joška Bojića:
 Let nad Hrvatskom - Krila
 Oluje, dokumentarna serija
 18:19 Ruke - Od rukovanja do
 razumijevanja,
 dokumentarna serija
 18:50 Zdravi predah -
 smoothie
 18:55 Odmori se zaslužio si,
 humoristična serija
 19:32 Dva i pol muškarca

humoristična serija
 19:55 Kratki dokumentarni
 film
 20:04 Lov, dokumentarna serija
 20:54 Vrijeme na Drugom
 21:00 Tv Bingo
 21:45 Stadion - sportska
 emisija
 22:50 Zločinci u odijelima,
 serija
 23:40 Scott i Bailey, serija
 00:25 Magazin LP
 00:50 Stadion - sportska
 emisija
 01:55 Noćni glazbeni program



05:45 RTL Danas, (R)
 06:30 Sve u šest, magazin (R)
 06:55 Legenda o Tarzanu, (R)
 07:25 Svemoguća Kim
 08:15 TV prodaja
 08:30 Pet na pet, kviz (R)
 09:25 TV prodaja
 09:40 Mijenjam ženu
 11:05 TV prodaja
 11:20 Shopping kraljica,
 lifestyle emisija (R)
 12:15 Zvonili ste, milorde?
 13:20 'Allo, 'allo!, serija
 13:55 'Allo, 'allo!, serija
 14:40 Big Brother, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Big Brother, magazin
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Big Brother, reality show
 21:15 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22:15 RTL Direkt,
 informativna emisija
 22:50 Tri, dva, jedan - kuhaj! -
 nova sezona, kulinarski
 show
 23:25 Big Brother, reality show
 uživo iz kuće
 23:40 Andrija i Ančelka, serija
 00:15 Andrija i Ančelka, serija
 00:50 Prevare, serija
 01:55 CSI, serija
 02:50 Astro show, emisija uživo
 03:50 RTL Danas, (R)
 04:35 Kraj programa

UTORAK
19.4.2016.



06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:37 McLeodove kćeri, serija
 10:22 Ljudi s rijeke: Colorado
 (2.dio), dokumentarna
 serija

11:20 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Talijanska mlada
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Republika,
 dokumentarna serija
 16:00 BezVeze
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Satirikon
 20:50 Dobra žena, serija
 21:45 Otvoreno
 22:35 Dnevnik 3
 23:06 Ljudi s rijeke,
 dokumentarna serija
 23:58 Obiteljsko breme, serija
 00:59 Don Matteo, serija
 01:49 Otvoreno
 02:34 Dr. Oz, talk-show (R)
 03:16 Vita jela, zelen bor
 03:46 Hrvatska uživo
 04:28 Život je lijep
 04:58 Talijanska mlada,
 telenovela
 05:48 Dnevnik 2



06:00 JUHUHU
 09:31 Gljive
 10:00 U zdravom tijelu zdrav
 duh: Kosti i zglobovi
 10:15 Boli glava: Atmosfera
 10:30 Ruke - Govor ruku:
 geste, dokumentarna
 serija
 11:00 Čarolija, serija
 12:00 Don Matteo, serija
 12:55 Usamljeni jahač,
 američki film
 14:20 Biciklizam: Tour of
 Croatia, prijenos
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Velikani sporta,
 dokumentarna serija
 17:11 Luda kuća, serija
 17:46 Sjećanje na Joška Bojića:
 Let nad Hrvatskom -
 Slobodni pad,
 dokumentarna serija
 18:18 Ruke - Govor ruku:
 geste, dokumentarna
 serija
 18:50 Odmori se zaslužio si,
 humoristična serija
 19:25 Večernja škola
 20:03 Priča o Egiptu,
 dokumentarna serija
 21:05 Vrijeme na Drugom
 21:15 Samo preko nje mrtve,
 američki film
 22:50 Magazin EURO 2016.
 23:21 Scott i Bailey, serija
 00:06 Velikani sporta,
 dokumentarna serija
 00:31 Noćni glazbeni program



05:00 RTL Danas, emisija (R)
 05:45 Sve u šest, magazin (R)
 06:16 Lego Friends, (R)
 06:40 Svemoguća Kim
 07:35 TV prodaja
 07:50 Pet na pet, kviz (R)
 09:00 Mijenjam ženu,
 10:40 Bibin svijet, serija
 11:15 Bibin svijet, serija
 11:50 Zvonili ste, milorde?
 12:50 'Allo, 'allo!, serija
 13:30 'Allo, 'allo!, serija
 14:05 Tri, dva, jedan - kuhaj! R
 15:55 Andrija i Ančelka, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Big Brother, magazin
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Big Brother, reality show
 21:15 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22:15 RTL Direkt
 22:50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 23:25 Big Brother
 23:40 Andrija i Ančelka, serija
 00:15 Andrija i Ančelka, serija
 00:50 Prevare, serija
 01:55 CSI, serija
 02:50 Astro show, emisija uživo
 03:50 RTL Danas, (R)
 04:35 Kraj programa

SRIJEDA
20.4.2016.



06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:37 McLeodove kćeri, serija
 10:22 Ljudi s rijeke,
 dokumentarna serija
 11:20 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Talijanska mlada,
 telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Dobra žena, serija
 16:00 Satirikon
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 7/39
 20:00 U potrazi za
 Shakespeareom,
 dokumentarna serija
 21:00 Dobra žena, serija
 21:55 Otvoreno
 22:45 Dnevnik 3
 23:16 Ljudi s rijeke,
 dokumentarna serija
 00:08 Obiteljsko breme, serija
 01:09 Don Matteo, serija
 01:59 Otvoreno
 02:44 Dr. Oz, talk-show (R)
 03:29 Vita jela, zelen bor

03:59 Skica za portret
04:18 Hrvatska uživo
05:00 Talijanska mlada
05:48 Dnevnik 2



06:00 JUHUHU
09:29 Juhuhu junior
09:31 Penjanjem do vrha
(Slobodno penjanje)
09:57 Ciak junior: Facebook,
belgijski igrani film
10:07 Etika: Eutanazija
10:22 Priče iz Maksimirske
šume: Proletnice
10:30 Ruke - Stvaralačka ruka,
dokumentarna serija
11:00 Čarolija, serija
12:00 Don Matteo, serija
12:55 Tiger Eyes, američki film
14:20 Biciklizam: Tour of
Croatia, prijenos
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Odbrojanje do Rija,
dokumentarna serija
17:11 Luda kuća, serija
17:46 Sjećanje na Joška Bojića:
Let nad Hrvatskom
- Slobodno letenje,
dokumentarna serija
18:17 Ruke - Stvaralačka ruka,
dokumentarna serija
18:50 Ne dao bog većeg zla,
humoristična serija
19:25 Provodi i sprovodi,
humoristična serija
20:03 Zemlja u zoru:
Brazil - U srcu Amazonije,
dokumentarna serija
20:57 Vrijeme na Drugom
21:07 Billy Kid (Gore Vidal's

Billy the Kid), američki film
22:45 Zločinci u odijelima,
serija
23:30 Scott i Bailey, serija
00:15 Odbrojanje do Rija,
dokumentarna serija
00:40 Noćni glazbeni program



05.00 RTL Danas, (R)
05.45 Sve u šest, magazin (R)
06.16 Lego Friends, (R)
06.40 Svemoguća Kim,
07.50 Pet na pet, kviz (R)
08.45 TV prodaja
09.00 Mijenjam ženu,
10.25 TV prodaja
10.40 Bibin svijet, serija
11.15 Bibin svijet, serija
11.50 Zvonili ste, milorde?
12.50 'Allo, 'allo!, serija
13.30 'Allo, 'allo!, serija
14.05 Tri, dva, jedan - kuhaj! R
15.55 Andrija i Anćelka, (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Big Brother, magazin
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Big Brother, reality show
21.15 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22.15 RTL Direkt
22.50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
23.25 Big Brother
23.40 Andrija i Anćelka, serija
00.15 Andrija i Anćelka, serija
00.50 Prebare, serija
01.55 CSI, serija
02.50 Astro show, emisija uživo
03.50 RTL Danas, (R)
04.35 Kraj programa

ČETVRTAK 21.4.2016.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela, zelen bor
09:37 McLeodove kćeri, serija
10:22 Ljudi s rijeke,
dokumentarna serija
11:20 Jurjevo u Jurjevcu,
emisija pučke i predajne
kulture
12:00 Dnevnik 1
12:20 Talijanska mlada
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Dobra žena, serija
16:00 Labirint
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Diplomom na diplomu,
dokumentarna serija
20:55 Dobra žena, serija
21:50 Otvoreno
22:40 Dnevnik 3
23:11 Ta divna Francuska:
Provansa, dok. serija
00:04 Obiteljsko breme, serija
01:05 Don Matteo, serija
01:55 Otvoreno
02:40 Dr. Oz, talk-show (R)
03:21 Skica za portret
03:34 Hrvatska uživo
04:16 Život je lijep
04:48 Talijanska mlada
05:38 Biblija

05:48 Dnevnik 2



06:00 JUHUHU
09:29 Juhuhu junior
09:31 Kristali
10:00 Navrh jezika: U smokve
10:15 Aleksander se seli, finski
dokumentarni film
10:30 Budućnost je već počela
- regeneracija ljudskih
organa, dokumentarni film
10:55 Kratki dok. film
11:00 Čarolija, serija
12:00 Don Matteo, serija
12:55 Absolute Zero, američki
film
14:20 Biciklizam: Tour of
Croatia, prijenos
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Odbrojanje do Rija,
dokumentarna serija
17:11 Luda kuća, serija
17:46 Sjećanje na Joška
Bojića: Let nad Hrvatskom
- Helikopteri,
dokumentarna serija
18:19 Budućnost je već počela
- regeneracija ljudskih
organa, dok. film
18:50 Ne dao bog većeg zla,
humoristična serija
19:29 Garaža: Veja
20:03 Pod otvorenim nebom:
Kambodža,
dokumentarna serija
20:57 Vrijeme na Drugom
21:07 Čovjek bez lica, američki
film
23:05 Zločinci u odijelima,
serija

23:55 Scott i Bailey, serija
00:40 Odbrojanje do Rija,
dokumentarna serija
01:05 Noćni glazbeni program



05.00 RTL Danas, (R)
05.45 Sve u šest, magazin (R)
06.15 Lego Friends, (R)
06.40 Svemoguća Kim,
07.50 Pet na pet, kviz (R)
09.00 Mijenjam ženu
10.25 TV prodaja
10.40 Bibin svijet, serija
11.15 Bibin svijet, serija
11.50 Zvonili ste, milorde?
12.50 'Allo, 'allo!, serija
13.30 'Allo, 'allo!, serija
14.05 Tri, dva, jedan - kuhaj! R
15.55 Andrija i Anćelka, (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Big Brother, magazin
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Big Brother, reality show
21.15 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22.15 RTL Direkt
22.50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
23.25 Big Brother
23.40 Andrija i Anćelka,
humoristična serija
00.15 Andrija i Anćelka,
humoristična serija
00.50 Prebare, kriminalistička
serija
01.55 CSI, kriminalistička
serija
02.50 Astro show, emisija uživo
03.50 RTL Danas, (R)
04.35 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetionik* nedjeljom od 16.30 sati.
Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 Mhz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov priloga
Bolja Srbija • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija
- Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik
Govorimo hrvatski

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-*
bene tradicije - narodna glazba (utorkom) • *Veliki*
majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock*
vremeplov (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) •
Znanjem do zdravlja (srijedom) • *Razmišljanje dopu-*
šteno (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom)
• *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za*
moderna vremena - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
dana, zabavna glazba
• 18.15 *Vojvođanski tjedan*
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatska izvan domovine* - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa



104,4 Mhz

U NEKOLIKO SLIKA

Bogatstvo različitosti

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Svudan artija

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Jedva smo čekali da nam se vrime prolipča, a sad odjedared došle nīke vrućine da lipo se triba znojiti i bižat u lad. Ta čovik se niki skroz pogospodio i razmazio kugod dite, pa mu već sve smeta. Te triba vako ruvo, te nako ruvo, a

kadgod kad se sitim naši dida, oni nisu fantazirali: liti dugačke gaće i košulju, zimi valjane čorape, kopane klompe jel čizme za svetac, odilo od sukna, debo kaput i gotovo. A sad nam puni šefuneri kojikaki drolja, a ni polak ne ishasniramo što imamo. Velim ja ovoj mojoj dabome da nemamo novaca kad sve poturamo u kojikaka ruva i fantazije, al ko mož dokast kad ona ospe paljbu da moramo bit ko i drugi svit ja oma pobignem u avliju. Lipče mi i vadit dračove na suncu neg slušat njezinu pridiku, kugod da je išla za popu na najviše škole tako veze. Ovo vam moram isripovidat, kazo sam da neću više nikad politizirat al pak. Niki dan ja lipo natovario koji džak mitrađa na prikolčicu i krenio prema Vanteleku da pobacam po ječmu, imam tamo nuz Bečar atar jednu njivicu, daleko od šora pa uvijek ne dopiye na nju, taka je soparna da je Bog sačuva, a i ko će tamo otić kad ima jedno dvajst duži do nje a nigdi ni žive duše. Samo jedan napuštan salaš. Idem ja tako, tiram lagano da ne privrnem prikolčicu s mitrađom kad štogod se bili pa šareni na već polak raspadnutoj kapiji prid tim salašom. Ne bi ja bio Braniša kad ne bi vidio šta je to. Stao i izašo iz limuzine, pa krenio putićom u salaš. Kad sam stigo bliže, imam šta vidit: kogod i tamo zatako pet-šest listi od ovi što reklamiradu ovo novo izabiranje. Oma sam se sitio kako su nam prija pet-šest godina divanili ovi što su i onda bili »naši«, a i sad su eto ne zna se čijom voljom opet »naši«, no valjda će dat Bog pa će i nama doć odozdol u glavu pa ćemo jedared i mi bit samo svoji. No, da ne duljim, onda su nam divanili kako i ne interesuje selo što mož dobit samo par sto glasova, to za nji nikaki pomak naprid nije, te da smo mali, sitni, jeto nevažni za nji i sve tako, a kad se izvokšovalo oni očli u opsajd, a i mi s njima zajedno. Sad kandar mislim se nema više tog divana, sad se i na napušten salaš viša reklama, možda kogod i na njeg svrati pa vidi. Baš mi bilo drago, čeljadi moja. Nikako sam oma skonto da mi ni nismo taki »mali, nevažni ni sitni« kugod što nas uvijek pridstavljadu. Samo kad bi još mogli jedared sami sebi zapovidit pa izać sami, skontat svojom a ne tuđom glavom. E, to bi bilo pravo za naš svit, a vako što veli moj pajdaš Pere »ko misli tuđom glavom taj rani i tuđ trbuv«. A cigurno je tako borme, pa nek divani šta ko oće i koliko oće i ma iz koje države. Neg, maniću se ja divana, čeljadi moja, imam još izlupat koji dračov panj do užne, ako je opšte i dobijem posli one kritike o ruvima. A i ne smim dugo pripovidat da ne bi upo u ono obavezno »ćutenje«. Ajd, zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ni manji fabrika ni veći titula

Bač Iva bijo i osto čeljade staroga kova. Istina, mogo on sa svitom i vrimenom, al mu starovirecko nikako više na srcu. A kako i ne bi bilo? Sića se kako su za njegovi mladi dana svi divanili prosto, da ji svako mogo razumit. Ne na radijonu, a potli i na televizije, milina bila slušat. O nji si se mogo naučit divanit ko iz knjiga. Nisu smili pomišat č i ć, nisu smili divanit drugače, neg nako kako bi ji mogli razumit i mladi i stari, a čisto, da bi i ko učitelja na najvećima školama mogli bit najbolji. I u novina, ka si ji sto čitat, sve izgledalo nako ko da su ji natrukovali ni što trukuju knjige. A danas, ako bi tijo razumit sve što se sluša i čita, moro bi znat divan o baram pešest strancki država. Eto, baš juče kupijo novine, kadgoda ji jako voljijo čitat zoto što su oduvik bile ozbiljne. Gleda i čita, ne mož se načudit šta sve ni natrukovano u njima. Nema više ni riči o kakigod fabrika i nomu što je u njima napravito, niko više ne spominje da su najviše žita i kukuruza ovržili i obrali u ravnice, a tamo di je natrukovano od politike, same nike grdodbe. Jedni pljuju po drugima, drugi po trećima, treći po svima, a kakima ričima, Bože sačuvaj. Tako što-goda prija ni ni smilo bit natrukovano. Polak novina od nikaki starleta i nikaki lopurdi što se prija znalo di jim misto. Te što danas tako zovu, prija se zvale nako sramocki i svoj posov radile ka se smrkne, a danas se sve vidi i sve se zna, pa što ji više bešteluju, radosnije su, velu više će mušterija imat i više zaradit. I sve to se prikaziva i na televizije i u novina, pa će nam se dica imat u koga i utvorit. Zoto nam već u škole curice nosu štikle što imadu više centi, neg one godina. Prija i škole bile drugače. Znalo se, ka si svršijo nu u selu, išo si u malo veću u varoš, a ni najbolji išli na velike i najveće. Te najveće škole bile u najveći varoši, pa šćim svršiš, već ti čeka služba za kaku si izučijo. I dobre nadnice. Najbolje imali ni što su posvršavali najveće škole. A danas se veliki škula nakotilo da jim se broja ne zna. Još malo, pa će i svaka selendra imat svoju. A ka svršiš, skoro da ni sam ne znaš za čega si izučijo, sve nike kitnjaste titule. Prija se znalo, direktor bijo direktor, sekretarica sekretarica, a rabadžija rabadžija. Danas skroz drugače, sve moderno da modernije ne može bit. Ako se ne možemo š drugima mirit po čemugod pametnomu, možemo baram o nji priuzet no što nikada nećemo ni razumit. Prvać bač Iva i njegova bili ko kuma Tune i njegove, zvali ji vi na ručak. Ditetu o starijega bijo rođendan. Posidali zastal, pa u divan, da se malo skрати vrime dok se čeka ručak do mile volje se i izdivanili. »Ja sam Customer Care Executive, a žena je asistent glavnoga menadžera. Brat mi je Maitance Officer, a njegova pomoćnoga menadžera«, veli kumov stariji ka mu bač Iva pito šta radu on, brat i njeve i oma mu rastolmači kaki su to poslovi. Bač Iva se samo dugačko zagledo u njega. Kroz glavu mu proletilo kako se prija, ka spomeneš menadžera, oma pomislilo na kakigod lopovšag. Malo se naškobijo i do kraj ručka više ni izustijo ni jednu.



Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Bacon:** Bolje je poslovati s onima koji nešto žele, nego s onima koji su postigli što su htjeli.
- **Ezop:** Ljudima je tuđa nesreća najbolji lijek vlastitoj.
- **Ruskin:** Malo dobročinstvo i sjećanje su nekada vrijedniji od mnogo novaca.

KVIZ

Vladimir Becić

Koje godine i gdje rodio hrvatski slikar Vladimir Becić?
Gdje je studirao slikarstvo?

Kada je imao prvu samostalnu izložbu?
S kojim slikarima čini kompleks hrvatske moderne?
Što će biti njegov kasniji, prepoznatljivi stil?
Po čemu su prepoznatljiva njegova djela?
Kada je postao članom JAZU?
Kada i gdje je umro Vladimir Becić?

Rodio se 1. lipnja 1886. godine u Brodu na Savi.
Na akademijama u Münchenu i Parizu.
1910. godine u Zagrebu.
S **Kraljevićem i Račićem**.
Neoklasicizam.
Čistim voluminima, aktovima i mrtvoj prirodi.
1934. godine.
Umro je 24. svibnja 1954. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK



Nek' vjetar puše!

VICEVI

Upecao student zlatnu ribicu:

- Pusti me, ispunit ću ti jednu želju
- Kako jednu, zar nije prije bilo tri?
- E pa sad ide po Bolonji! - odgovori ribica.

Pita sin oca:

- Tata, zašto susjedi stalno jedu meso, a mi papriku?
- A tata će:
- Tko im je kriv kad nisu sadili!

POGLED S TRIBINA

Rio

Kada je Hrvatska u prošli petak poražena od domaćina Danske (28:24) u prvom susretu kvalifikacijskog turnira za odlazak na Olimpijadu u Rio de Janeiru, trenutak nelagode uhvatio je sve rukometne zaljubljenike. Nakon slabog prvog poluvremena protiv Bahreina (14:14), nelagoda je postajala sve veća. No, u drugom dijelu su »kauboji« konačno zaigrali kako pristaje jednoj od najboljih svjetskih momčadi i na koncu uvjerljivo slavili pobjedu (33:22). Posljednju, treću, nelagodu donio je neodlučni rezultat susreta između Danaca i Norvežana (25:25), što je Hrvatskoj ostavljalo samo jednu opci-



ju u posljednjem kvalifikacijskom susretu protiv Norvežana. Pobjedu!

Nedjeljni susret protiv Norveške, osobito prvo poluvremene, otklonilo je sve »danske nelagode«. Briljantni vratar **Stevanović** je s 16 obrana posve neutralizirao izravnog konkurenta za put u Rio, a **Duvnjak, Buntić, Štrlek** i ostali »kauboji« su finalizirali pobjedničku olimpijsku operaciju (27:21) i izborili mjesto među 12 odabranih reprezentacija. Kada je to bilo najpotrebnije, kako to uostalom čine najbolje momčadi, Hrvatska je zaigrala svoj rukomet i slavila veliku pobjedu.

Plasmanom na Ol, Hrvatska je nastavila spektakularan niz nastupa na najvećim rukometnim natjecanjima (jedino nije igrala na Ol u Sydneyu 2000), a priliku za nova odličja imat će na olimpijskom turniru u Brazilu skupa s momčadima domaćina, Francuske (prvak svijeta), Njemačke (europski prvak), Egipta (afrički prvak), Katara (azijski prvak), Argentine (panamerički prvak), te kvalifikanata Poljske, Tunisa, Danske, Švedske i Slovenije.

Ždrijeb skupina zakazan je za 29. travnja.

Bude li igrala kao protiv Norveške, momčad izbornika **Babića** ne mora se bojati niti jednog protivnika.

D. P.

NOGOMET

Pobjede vodećih

Dinamo je pobjedom u gostima protiv *Intera* (1:0) zadržao razliku od četiri boda nad *Rijekom* koja je doma uvjerljivo svladala *Zagreb* (3:0). Trećeplasirani *Hajduk* slavio je protiv *Istre 1961* (3:0). Ostali rezultati 30. kola: Lokomotiva – Slaven 2:0, Osijek – Split 0:0. Tablica 1. HNL: Dinamo 69, Rijeka 65, Hajduk 54, Lokomotiva 46, Split 43, Inter 34, Slaven 31, Osijek 28, Istra 1961 22, Zagreb 11

Finale kupa

Ukupnim pobjedama protiv *Rijeke* (1:2, 3:0), odnosno *Hajduka* (2:0, 4:0), nogometaši *Slavena* i *Dinama* izborili su plasman u finale Hrvatskog nogometnog kupa. Finalni susret igrat će se 10. svibnja na stadionu Gradski vrt u Osijeku.

KOŠARKA

Split iznenadio Cibonu

Treće kolo Lige za prvaka donijelo je malo iznenađenje u pobjedi *Splita* protiv *Cibone* u Zagrebu (79:78), pa je sada jedina neporažena momčad *Cedevite* koja je bila bolja od *Gorice* (96:91).

Zadar je svladao *GKK Šibenik* (108:69), a *Zagreb* slavio protiv *Kvarnera 2010* (83:79). Na tablici vodi *Cedevita* (3-0), slijede *Cibona*, *Split* i *Zagreb* (2-1).

TENIS

Čorić bez naslova

Talentirani hrvatski tenisač **Borna Čorić** ni u svom drugom finalu nije uspio stići do svog prvog ATP naslova. Finalni duel turnira u Marrakechu pripao je Argentincu **Delbonisu** (6:2, 6:4). S novim bodovima. Čorić je skočio za šest pozicija i sada zauzima 42. mjesto na svjetskoj ranking ljestvici.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com .	Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke, muške košulje, sanduk za posteljinu, mesnate svinje 100-150 kg i 5,5 t soje (upotrebljiva i za sjeme). Tel.: 024 532570 ili 060 0532570.	Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m ² na placu od 670m ² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.	Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.	Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.
Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.	Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaveevec, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.	Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.
Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m ² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.	Prodaje se dvosoban stan (51 m ² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.	Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.
Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m ² , stambena površina je 40 m ² . Tel.: 064 0125719.	Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu. Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.	Prodajem stroj šivanje marke <i>Bagat</i> s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.
Prodaje se trosoban stan od 73 m ² , dvije terase, renoviran, prijeo od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.	Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.	Prodajem ručno štrikači stroj <i>Empisal</i> skoro nov – stolni. Katarina Turkal.
Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.	Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369	Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m ² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.
Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za platenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.	Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.	Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
		Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
		U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
		Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi*

VAŽI DO 22. 4. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo



Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com



HKK *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din



TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

NOGOMET

Poraz Bačke 1901

PANČEVO – Domaća momčad *Železničara* bila je bolja od *Bačke 1901* (2:0) u 20. kolu prvenstva Srpske lige skupina Vojvodina. Crveno-bijeli se sada nalaze na četvrtom mjestu ligaške tablice s 32 osvojena boda.

ŽAK – Tavankut 1:0

SOMBOR – Nogometaši *Tavankuta* doživjeli su minimalan poraz (0:1) na gostovanju protiv *ŽAK*-a i poslije 20. odigranih kola zauzimaju šesto mjesto na tablici Bačke lige. Priliku za nove bodove Tavankučani su imali protiv *Sloge* iz Čonoplje u izvanrednom kolu igranom u srijedu 13. travnja.

Dunav potopio Sonćane

SONTA – U 17. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci u Sonti je odigran novi šokački derbi. Utakmica *Dinamo – Dunav* 0:4 pružila je publici sve ljepote nogometa. Snažnom i beskompromisnom igrom Monoštorci su dominirali travnjakom, a po stvorenim stopostotnim prigodama, pobjeda je trebala biti izražena bar dvostruko većim rezultatom. U narednom kolu *Dinamo* je slobodan, a *Dunav* će na Doli dočekati uvijek neugodnu ekipu *Graničara* iz Ridice.

I. A.

RUKOMET

Poraz na startu

SONTA – Na otvorenju proljetnog dijela TRLS, skupina Bačka, RK *Sonta* je na domaćem parketu poražena rezultatom 25:29 od posljednjeplasirane ekipe RK *Sombor*, kojoj je ovo prva pobjeda u tekućem prvenstvu. U igri s velikim brojem grešaka, što je svakako posljedica slabog odaziva treninzima, domaćini su razočarali pedesetak okupljenih gledatelja više nepovezanom i bezidejnom igrom, nego neplaniranim porazom. U narednom kolu RK *Sonta* gostuje u Bačkom Gračacu, kod ekipe RK *Borac*.

I. A.

Iznenađenje prvenstva

PLATIČEVO – Mlade igračice RK *Sonta* priredile su iznenađenje prvenstva i zabilježile pobjedu od 22:23 u gostima kod lidera prvenstva, ekipe *Klenak 09*. Bez najiskusnijih, unaprijed prežaljane, Sonćanke su otputovale u Platičevo, kako bi pružile častan otpor lideru na tablici. Zbog toga je zaigrala i članica trenerskog tandema **Jelena Danilović**. Već prvo poluvrijeme nagovijestilo je iznenađenje. Rezultat se lomio sve do 22 minute, gošće su bile češće u prednosti, u jednom momentu čak i 3 pogotka razlike, a onda su domaće rukometašice mini serijom od 5:0 postavile skor prvoga poluvremena. U 42 minuti bilo je 6 pogodaka prednosti za *Klenak* i kad su svi očekivali mirnu završnicu, Tajfunke su stisle obranu i pojačale realizaciju brzih kontri. U posljednje 4 minute rezultat od 22:20 uspjele su preobratiti na 22:23. Pogotke

za Sonćanke postigle su **Čonka 6, Tančik 5, Janjanin i Šegrt** po 4, **Danilović 2, Drobina i Kalanj** po 1.

ODBOJKA

Golubice na korak od finala

SUBOTICA – Pobjedom protiv *Vizure* (3:1) u trećem susretu doigravanja za naslov prvakinja odbojkašice *Spartaka* su povele s 2-1. Četvrti susret igrao se u četvrtak 14. travnja u Subotici.

Spartak samo treći

STARA PAZOVA – Uvjerljivim porazom (0:3) od *Jedinstva* u posljednjem kolu Prve lige Srbije, *Spartak* je ostao bez plasmana u Super ligu, ali i bez drugog mjesta koje vodi u baraž.

Do ovog susreta Subotičani su sloveli kao favoriti za osvajanje jednog od prva dva mjesta.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJ PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *VIP MOBILE* DOO Beograd, Omladinski brigada 21, izvođač radova *KODAR INŽENJERING* DOO Beograd, Autoput za Zagreb 41, podneo je dana 8.4.2016. pod brojem IV-08-501-139/2016, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studij procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »NS2050_01 SU_Subotica_32«, na katastarskoj parceli 1854 KO Stari grad, ulice Dušana Petrovića br. 11 (46.107123°, 19.659213°).

Javni uvid u predmetni Studij može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat soba 226, svakog radnog dana od 10-12 sati od 18.4.2016. do 9.5.2016., a javna prezentacija Studija održat će se 10.5.2016. godine u 13 sati u prostorijama Odsjeka.



Višegodišnji treninzi počeli su donositi vrijedne rezultate

Razgovor vodio: Dražen Prčić

LUKA VIDEĆ, STOLNOTENISAČ SPARTAKA

Državno srebro u igri parova

Prije tri godine pisali smo o tada još stolnotenisačkom početniku **Luki Videću**, danas učeniku šestog razreda OŠ *Ivan Milutinović*, koji je došao u subotički STK *Spartak* trenirati sport koji toliko voli. Pod stručnim nadzorom trenera **Mirka Gavrilovića** uloženi trud i marljivi trening počeli su donositi i prve rezultate. Državno prvenstvo za mlađe kadete, održano nedavno u Bečeju, donijelo je vrijedan uspjeh. Luka je u igri parova s klupskim drugom **Aleksandrom Čokićem** osvojio drugo mjesto i naslov viceprvaka države. Uz to, u momčadskoj konkurenciji njegova ekipa je osvojila naslov prvaka, dok je u pojedinačnoj konkurenciji osvojio peto mjesto.

»Jako sam zadovoljan nastupom na državnom prvenstvu. Momčadski smo prvaci, a drugo mjesto u igri parova je za mene zbilja veliki uspjeh. Ponosan sam i zadovoljan svime postignutim, a vjerujem kako će još bolji rezultati uskoro biti i u pojedinačnoj konkurenciji«, rekao je na početku razgovora Luka.

TRENINZI

Kada se odlučio za aktivno treniranje stolnog tenisa, Luka je

dobro znao kako se do dobrih rezultata može stići samo kontinuiranim radom i gotovo svakodnevnim treninzima. Za proteklih nekoliko godina rijetko je propustio koji trening.

»Treniram jedanput dnevno, a vrijeme treninga ovisi kako idem u školu. U ovom kvartalu je to poslijepodne, pa sam svako jutro u našoj stolnoteniskoj dvorani. Najviše volim trenirati s Aleksandrom Čokićem, koji je i moj dubl partner. Na treninge dolazim redovito, jer je ovo sport u kojemu se mora jako mnogo raditi na usavršavanju svakog udarca i tehnici igre. Naš trener Mirko Gavrilović je tu da nam pomogne i nauči nas tajnama stolnog tenisa, a mi se trudimo upiti što više znanja i poslije to iskoristiti u našoj igri. Nekad je malo teže uskladiti školske i sportske obveze, ali se trudim biti uspješan na obje strane.«

Uz redovite klupske treninge, Luka nam otkriva kako i doma ima stol na kojemu igra sa svojim ukućanima i prijateljima, te nastoji dodatno raditi na svom igračkom usavršavanju.

»Volim igrati, pa koristim svaku priliku da zaigram i mimo klupskih treninga. Doma igram često s tatom i bratom, i redovito

ih pobjeđujem. Igrajući s njima imam mogućnost dodatno usavršavati svoje slabije udarce.«

TEHNIKA

Dobrog stolnotenisača prije svega krase dobra tehnika svih udaraca koji se koriste tijekom igre. Svakodnevnim treninzima Luka nastoji usavršavati kvalitetu svoje igre.

»Moj najbolji udarac je bekhend i na njega se najčešće oslanjam tijekom igre. Mnogo radim na forhendu, a treba još puno vježbati i servis, te igru spinovanim udarcima. Ali zato postoji trening i na svakom nastoji nešto poboljšati u svojoj tehnici.«

RIJEČ TRENERA

»Da ste me prije tri godine pitali, kada je Luka počinjao trenirati, ne bih mogao reći da će on danas ovako igrati. Mnogo je napredovao u psihofizičkom stanju, dobro trenira i rezultati su već prilično vidljivi. Njegova momčad mlađih kadeta je državni prvak, a on je viceprvak u igri parova.«

Staro je sportsko pravilo kako se najviše napreduje kada se igra s jačim i starijim protivnicima. Igra li Luka mečeve u kojima je velika borba za svaki osvojeni poen?

»Često igram protiv starijih igrača i teško je, jer su oni i snažniji i mnogo bolji od mene. Ali se u takvim mečevima moram najviše truditi. Sretan sam zbog svakog poena, jer znam da samo tako mogu napredovati.«

IGRA PAROVA

Osvajanje drugog mjesta u igri parova na državnom prvenstvu je Lukin najveći dosadašnji rezultat, ali kako sam kaže igrati dubl je mnogo odgovornije nego kada je za stolom sam.

»Velika je razlika i mnogo veća odgovornost prema partneru. Dvojica nas je i moram voditi računa o svakom svom udarcu, za razliku od pojedinačne konkurencije gdje je sve za meni. I dobro i loše.«

NAJDRAŽA POBJEDA

Svaki sportaš ima neku svoju pobjedu koja mu je najdraža i koje se rado sjeća. Na naše pitanje koji trijumf ima posebno mjesto u njegovoj igračkoj bilanci, naš sugovornik bez dileme ističe:

»Moja najdraža pobjeda je vrlo svježa, a dogodila se baš na državnom prvenstvu u Bečeju kada sam prvi puta uspio svladati svog velikog rivala **Puhaču**. Do tada smo igrali tri puta i nikada ga nisam uspio dobiti, ali je četvrti duel i to baš na najvažnijem natjecanju bio uspješan za mene. Tom važnom pobjedom sam izborio ulazak u četvrtfinale«, istakao je na koncu razgovora mladi stolnotenisač *Spartaka* Luka Videć.

SRIJEMCI SRIJEMU



Studio M, Novi Sad
subota, 16. 04. 2016.
s početkom u 19,30 sati

U PROGRAMU SUDJELUJU:

HKPD „Jelačić”, Petrovaradin

HKPD „Tomislav”, Golubinci

HKC „Srijem” - Hrvatski dom, Srijemska Mitrovica

HKPD „Matija Gubec”, Ruma

HKD „Šid”, Šid

HKD „Ljuba”, Ljuba

Društvo hrvatske mladeži, Zemun

Zajednica Hrvata Zemuna, Zemun
knjižnica i čitaonica „Ilija Okrugić”

Gosti:

UG „Tragovi Šokaca”, Bač

TS „Đurđinske cure”, Đurđin

